

CÂNDELA DE MONTRÉAL

LA CHANDELLE DE MONTRÉAL

Anul XXII Nr. 1

ianuarie – februarie 2018 –

48 pagini

28 din 88

o viață de om - Wladimir Paskievici

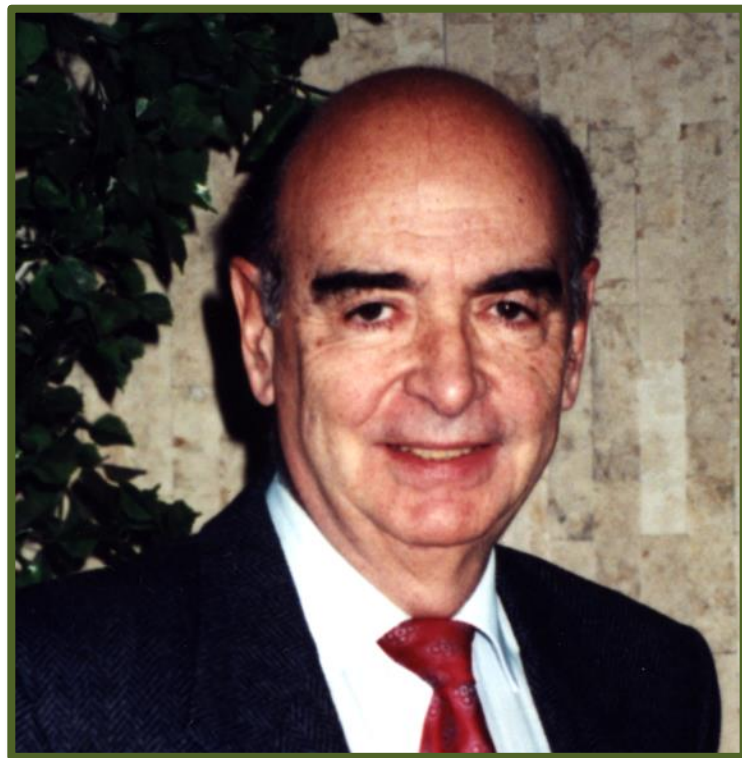
sărbătorirea expresiei umane în comunitate

Între orele 17:00 și 20:00, sâmbătă, 17 martie 2018, la sediul Centrului Comunitar CDN, 6767 Côte-des-Neiges, etajul 6, sala 602, într-un cadru de sărbătoare dedicat culturii, va avea loc celebrarea celor 88 de ani de viață și a celor 28 de ani dăruirii comunității române de la Montréal.

Sunteți invitați la un pahar cu dedicație!

Wladimir Paskievici este un om de știință care își sălășuiește sufletul asupra faptelor în nevoia de a ne explica prin a sa erudiție cunoașterea și adevărul. Autorul, colaboratorii și prietenii săi vor prezenta cartea « Priviri asupra lumii », o culegere de gânduri și simțiri, articole ale unui om care vrea, care poate și care face. Wladimir Paskievici ne încredințează chintesența unei cariere desăvârșite.

Surprizele zilei festive vă așteaptă. Autorului îi place să privească lumea în care a trăit și o împarte prin muzică, cuvânt, imagini, gustări, bucate, amintiri și povestiri. Catalizatorul și invitatul de onoare al acestui eveniment inedit, Wladimir Paskievici, profesor universitar emerit - École Polytechnique de Montréal, vă mulțumește! Sărbătorirea realizărilor din comunitate este a tuturor. Asociațiile și organisme culturale române de la Montréal vă cheamă prezența. Programul evenimentului este variat și vă invită la o multiplă experiență senzorială de serbare a valorilor unei vieți de om, într-o familie comunitară.

Revistă de literatură și cultură generală

bilingvă / bilingue

Revue de littérature et de culture générale

Sumarul numărului

PREDICA LA PRAZNICUL DE BUNA VESTIRE	Liviu	
ALEXANDRESCU, preot paroh al Catedralei „Buna Vestire” din Montreal.....		3
ÎNGERAȘI CU ADIDAȘI	Diacon Nicolae MARINESCU.....	4
FILE DE ISTORIE	PROF. UNIV. EMERIT WLADIMIR PASKIEVICI	
UN PIONIER AL FIZICII NUCLEARE DIN CANADA	Victor ROSCA.....	6
MAREA UNIRE DE LA 1 DECEMBRIE 1918, REALIZAREA VISULUI DE VEACURI AL TUTUROR ROMÂNILOR	Lucia MUNTEANU.....	8
FESTIVALUL CANDELA 2017	Corina LUCA.....	11
KIERKEGAARD – PARADOXUL LUI ABRAHAM	Florin ROMILA.....	11
PSALMI DIN POEME	Dumitru ICHIM	15
DUMITRU ICHIM – LECȚIA IUBIRII PENTRU VEȘNICIE (recenzie)	Daniel MARIAN	15
INTERVIU CU VENERABILUL SCRITOR CANADIAN OVIDIU CREANGĂ	George ROCA.....	17
NINSORI DE DOR	Miruna OCNĂREANU	19
CELEBRÂNDU-L PE GLENN GOULD LA TORONTO	Milena MUNTEANU LITOIU	20
NOTES DE CHEVET	Miruna TARCAU	21
POEME	George FILIP.....	23
DIN VORBE, VOLUMUL ȘAPTE	D.H. SILVIAN.....	24

SENSUL GIRATORIU AL VIEȚII - CUVÂNT ÎNAINTE	Elena BUICA.....	26
POEZII	Cristina-Marina MURGEA	27
EXPO PICTURĂ LA FESTIVALUL CANDELA 2017	Eva HALUS.....	28
POEZII	Lia RUSE	29
LEONARD VOICU, SURORILE - O REVENIRE ÎN LUMEA RURALĂ	Mircea GHEORGHE.....	30
ELENA BUICĂ – LA 85 DE ANI (SĂRBĂTOAREA BINELUI)	Leonard VOICU.....	32
UNIRE, PUTERE, VIITOR DE AUR	„Colaj literar” Versuri și proză	
Melania RUSU CARAGIOIU		33
ENIGME ȘI CONTROVERSE FEMEIA, ETERNA POVESTE	Ion Anton DATCU.....	35
DIN LIRICA SCRITOAREI ELENA OLARIU	prof. Livia BACIU, Liceul Răducăneni	37
POEZII BASARABENE	Lilian CUREVICI.....	38
ICOANA – OGLINDĂ A SUFLETULUI DE VORBĂ CU DNA OFELIA ARMAȘU	Eva HALUS	39
LA 1859 BASARABIA ȘI UNIREA PRINCIPATELOR	Valeriu DULGHERU.....	41
ANATOMIA ȘI FIZIOLOGIA... IUBIRII (Partea I)	Gabriela TÂNASE	44
MO - TO	Carmen Ileana IONESCU.....	45
ANUNȚURILE COMUNITĂȚII		47
CENTENARUL MARII UNIRI		48

Candela de Montreal , revistă fondată și editată, din 1997, de Victor Roșca
CANDELA DE MONTREAL ARE CA SCOP PROMOVAREA CULTURII ȘI LITERATURII
SCRISE DE AUTORI ROMÂNI DIN CANADA

Redacția și administrația: 8060 Christophe Colomb, Montréal, Québec, Canada H2R 2S9; Telefon:(514) 736-0950

Redactor Șef : Victor Roșca

Secretară de red.: Corina Luca

Ilustrațiile : Angela Faina

Consilier de redacție: pr. Liviu Alexandrescu

Redactori : Mircea Gheorghe, Nicolae Marinescu

Tehnoredactare: Marius Neaga

Administrația: Ioan Lăcătușu

PREDICA LA PRAZNICUL DE BUNA VESTIRE

Liviu ALEXANDRESCU,

preot paroh al Catedralei „Buna Vestire” din Montreal

„Duhul Sfânt Se va pogori peste Tine și puterea Celui Preaînalt Te va umbri; pentru aceea și Sfântul Care Se va naște din Tine, Fiul lui Dumnezeu Se va chema”(Lc. 1, 35).

Iubiți credincioși!

Sărbătoarea Bunei Vestiri face parte dintre cele mai mari sărbători, închinată Maicii Domnului, prăznuită pe 25 martie, ca o zi de mare bucurie pentru Maica Domnului și pentru întreaga omenire, primind vestea că „va naște pe Fiul Lui Dumnezeu”, Domnul Iisus Hristos.

Vestea cea buna vine de la Bunavestire, cu închinarea îngerului Gavriil prin cuvintele: „Bucura-te cea plina de dar!”. Așadar, credem și mărturisim că Maica Domnului nu a născut un simplu om, ci pe Fiul Lui Dumnezeu.

Sfântul Grigore Palama spune că Maica Domnului, care a fost hrănită de mana îngerului în Sfânta Sfintelor, s-a învrednicit să primească această Taină, de la Duhul Sfânt. Această dogmă, adică întruparea Fiului Lui Dumnezeu prin Fecioara Maria, este consecința unirii ipostatice a celor două firi în persoana divino-umană a Mântuitorului, firea divină de la Duhul Sfânt și firea umană de la Maica Domnului.

Sfântul Ignatie Teoforul (+107) cel dintâi slujitor al Bisericii după perioada Sfinților Apostoli, vorbește despre credința îndreptată spre Maica Domnului, ca un adevăr fundamental al Bisericii primare (Epistole).

Învățătura despre Maica Domnului a fost aprofundată de Sfinții Părinți, mai ales în secolele IV și V, când a primit denumirea de Theotokos (Născătoare de Dumnezeu).

Printre cei mai mari Sfinți putem aminti: Vasile Cel Mare, Grigorie Teologul, Ioan Gura de Aur, Atanasie Cel Mare, Chiril al Ierusalimului, Grigorie de Nyssa, precum și Fericirii Ieronim și Augustin.

Al III-lea Sinod Ecumenic (431) din Efes, stabilește cinstirea Maicii Domnului și o denumește „Născătoare De Dumnezeu”.

Sfinții Părinți și scriitorii bisericești au mers pe aceeași linie ortodoxă, de a introduce distincția care se cuvine în slujirea lui Dumnezeu (adorare), a Maicii Domnului (preacinstire) și a sfinților (cinstire). O numim pe Maica Domnului: „mai cinstită decât heruvimii și mai mărită fără de asemănare decât serafimii”(cântarea bisericească).

Maica Domnului nu poate fi cunoscută în afara de Fiul ei. Viața ei s-a scurs între o viață luminată, tainică și dumnezeiască, între razele bucuriei de la Buna Vestire și ploaia de har de la Cincizecime. Hristos S-a înnoenit iar Maica Domnului s-a îndumnezeit. Tot ce are Fiul în chip natural prin fire, are Maica Domnului prin har.

Biserica ne îndeamnă să o chemăm permanent în rugăciunile noastre, ca mijlocitoare între noi și Dumnezeu:

„toata nădejdea mea spre tine o pun, Născătoare de Dumnezeu, păzește-mă sub sfânt acoperământul tău”.

Un suflet de mama, ca al Maicii Domnului, rămâne permanent în rugăciune pentru noi. Nevoile și necazurile noastre își găsesc alinare în brațele Maicii Domnului, ca ceea ce a suferit pentru noi și suferă împreună cu noi. Maica Domnului stă în genunchi înaintea Preasfintei Treimi și se roagă împreună cu sfinții și îngerii pentru iertarea păcatelor și mântuirea sufletelor noastre.

Iubiți credincioși!

Va așteptam cu mare bucurie să ne închinăm Maicii Domnului, să o chemăm în rugăciunile noastre, să ne păzească de toate necazurile și încercările care vin asupra noastră.

Să o cinstim după cuviință în ziua pe care Biserica noastră o sărbătorește cu mare cinste de peste 100 de ani, ziua de Buna Vestire-25 martie 2018

Hramul este prilejul de rugăciune, de bucurie și de mulțumire Lui Dumnezeu, Maicii Sale și Sfinților, pentru binefacerile pe care le primim de la ei. Bucuria hramului ne adună pe toți laolaltă, de la cel mic până la cel mare, de la cei vii până la cei care nu mai sunt printre noi.

Așa să ne ajute Bunul Dumnezeu!

Buna – Vestire

ÎNGERAȘI CU ADIDAȘI

Diacon Nicolae MARINESCU

În ziua aceea, domnul M se trezise ca de obicei la ora 7. Se întinse ușor, ca după o odihnă bine meritată, își îmbrăcă halatul calduros, își luă în primire papucii și se îndreptă, agale, spre baie. Își mângâie în treacăt barba și, pentru că o găsi oarecum țeapoasă, se apucă să își pregătească ustensilele pentru bărbierit, fredonând fals un cântec de demult. În timpul acesta, soția lui se apucase deja,

în bucătăria luminoasă și modern mobilată, să pregătească micul dejun. Ouă, șuncă și obișnuita cafea pe care soțul ei o va bea în timp ce va parcurge titlurile din ziar, stăruind cu precădere pe informațiile financiare și pe știrile sportive.

Soțul o găsi în timp ce turna cafeaua fierbinte în ceștile de porțelan chinezesc. Își încheie și el ultimul nasture de la cămașă și își fixă nodul de la cravată. Se așeză fără grabă și o salută cu un zâmbet sumar.

- Ah, nu, ți-am mai spus, se opri el după prima înghițitură de cafea, ți-am mai spus că nu vreau cu lapte obișnuit, ci cu lapte praf degresat. Chiar e așa de greu ?

- Ei, asta-i, se rățoi la el doamna M, nu e tot lapte ?

- Pentru tine, poate. Știi, eu țin la detalii din astea. Azi am o întâlnire importantă cu un client al firmei și uite, deja, îmi încep ziua supărat. Chiar nu ții la mine ?

- Dar tu, cu toate mofturile astea, se cheamă că ții la mine ? E chiar așa de important ce fel de lapte am pus în cafea ? Dacă nu îți place, pune-ți singur. Te-ai făcut un mofturos. Uneori parcă nu mai ești bărbatul cu care m-am căsătorit.

Domnul M se ridică supărat de pe scaunul său, își luă sacoul de pe umeraș și ieși în parcare din fața casei. Se sui fără chef în automobilul decapotabil de marcă bună și plecă spre servicii, sub privirile triste și oarecum goale de sentiment ale soției lui.

- Uită-te la ei, oftă cu supărare dar și cu o undă de tristețe îngerul, în timp ce mașina ajunsese la capătul străzii și intra pe bulevard. Iar s-au certat din nimic. Mă duc să raportează asta în consiliul angelic. Trebuie să facem ceva. Și își luă zborul spre înălțimi, unde ședința de dimineață a întregii obști îngeresti stătea să înceapă.

În împărăția Sa de lumină și haruri pe care ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s-au suit, Dumnezeu stătea pe tronul slavei. În fața Lui, mii de arhangheli și zeci de mii de îngeri se găseau adunați, într-o ordine perfectă și își înfățișau rapoartele de activitate. Arhangheliile aveau răspunderi mai mari: protejau câte o țară sau îndeplineau câte o misiune sub acoperire pe undeva într-un capăt de lume. Îngerii păzitori le-au urmat, fiecare

lăudându-și sau, după caz, încercând să ceară iertare pentru răutățile ori nevolnicia protejaților lor din tagma omenească.

Veni și rândul îngerului familiei M. Acesta făcu cei câțiva pași care îl despărteau de tronul ceresc al Domnului, își dres glasul și începu:

- Prealuminate, în familia pe care m-ați rânduit să o păzesc încă nu e liniște. Le-am stat alături în cele mai grele clipe, precum și în cele bune. Dar tot nu merge. Uneori - și aici îngerul făcu o pauză, ca și cum urma o concluzie dramatică - uneori, Prealuminate, am sentimentul că ei nu se mai iubesc.

- De ce crezi asta, dragul meu ?

- Stăpâne, tot ce mi-ați rânduit pentru ei am împlinit. I-am ferit de rele, le-am înlesnit unele reușite în viață, pentru că, nu-i așa, la oameni contează și bunăstarea materială, sau măcar stabilitatea. M-am îngrijit, adică, să aibă ce le trebuie. Am avut grijă să fie sănătoși și fără griji. Dar, Înalte, parcă tot nu sunt mulțumiți. De fericire, ce să mai zic, e departe de ei...

- Și atunci, care crezi că e problema ?

- Doamne, lucrează amândoi din zori până în seară, merg uneori și la biserică. Au și timp liber să meargă la clubul de lectură sau într-o excursie la munte. Sunt, cum s-ar zice, pe limbajul pământenilor, o familie reușită. Nu înțeleg ce le lipsește.

- Hmm, încuviință Domnul de la înălțimea ametoitoare a tronul Său, poate că tocmai asta e problema lor. Au prea mult timp liber.

- Nu înțeleg, Prealuminate, zise îngerul, încurcat.

- O să înțelegi, dragul meu. O să înțelegi. Acum mergi, te rog, și fă-i semn lui Gladii să intre.

Gladii era superintendentul - sau pe limbajul nostru, directorul - școlii de ucenici pentru calificarea îngerilor. Cei mai mici dintre ființele îngeresti se școleau sub aripile lui protectoare și urmau să devină îngeri păzitori. El, ca și superior, își lua munca foarte în serios. Uneori, dacă ar fi să ascultăm bârfele din comunitatea academică îngerescă, prea în serios. Nu zâmbea niciodată, dădea teme grele și pedepse aspre. Dar, la catedră și în administrația școlii, era un dascăl fără cusur. Azi se afla înfățișat în fața Creatorului, „într-o chestiune de cea mai mare însemnătate și care nu suportă amânare”, ca să cităm cu acrivie vorbele lui.

- Prealuminate, începu el, după ce se ridică din reverența solemnă, țin să vă prezint un caz de gravă abatere de la disciplina îngerescă, pe care eu unul, vă spun cu mâna pe aripă, nu o mai pot tolera.

- Ce s-a întâmplat, dragul Meu ?

- Aș vrea să vă prezint cazul ucenicului Teodiil. Este un elev care nu face cinste școlii noastre, renumită pentru realizările ei în toată obștea îngerescă. Îi face să rădă pe colegii lui, cântă pe nas, se ține de șotii, iar deunăzi, a legat șireturile

unui coleg de-al lui, încât acesta era să se împiedice și să cadă.

Dumnezeu zâmbi în colțul gurii.

- Dar voi nu mergeți, voi zburați, nu ? Cum putea să cadă ?

- Nu putea, dar e o chestiune de principiu. Buna cuviință și seriozitatea, în școala mea sunt literă de lege. Iar el, în loc să se poarte ca un înger, se poartă, iertați-mă că v-o spun, ca un ... copil.

- Și ce e rău în asta ?

- Îngerii trebuie să fie serioși.

- Dar nu uita, dragul meu, că oamenii pe care îngerii sunt trimiși să îi însoțească în toată călătoria vieții lor, vor fi mai întâi copii și abia apoi oameni mari. Poate că n-ar fi rău ca și îngerașii lor să le semene întrucâtva. Să crească, adică, împreună. Puțină joacă nu face rău nimănui.

Gladii își plecă privirea în jos. Ca de obicei, Elohim avea dreptate. Dar se gândi la onoarea școlii lui și mai încercă o pledoarie.

- Și cu toate acestea, Doamne, nu trebuie să uităm de disciplină. Altfel, lăsăm loc liber unor abateri și mai mari. Iar eu nu doresc ca acest Teodiil să fie prilej de glume și jocuri. Vă rog respectuos să luați măsuri.

Dumnezeu îi încuviință din cap că poate să se retragă, iar Gladii își luă zborul, nu înainte de a-i încuviința Creatorului că a doua zi de dimineață, se va prezenta împreună cu sugubățul Teodiil ca să primească sfânta hotărâre a Domnului pentru problema în cauză.

Și așa a fost. Teodiil era un îngeraș mai degrabă mic de statură (doar nu credeți că toți îngerii sunt la fel), cu părul cârlionțat, năsul în vânt și având pururea un surâs sugubăț pe față, chiar și atunci când se căznea să fie serios. Domnul îl îndrăgea. El, care fusese om pe pământ și se jucase cu copiii de vârsta Lui, știa mai multe despre oameni decât toți îngerii la un loc. Păstra pentru vecie în ființa Lui o dragoste aparte pentru curăția și simplitatea sufletelor de copii. De câte ori nu primise în mâinile lui suflete care trecuseră din viața pământească, fără virtuți, fără realizări, dar în care regăsisese puritatea sufletului de copil neîntinată de răutățile locurilor și veacurilor prin care trecuseră! Le mântuise doar pentru atât.

Dar acum, Dumnezeu trebuia să ia o hotărâre. Una care să facă dreptate și superintendentului, dar și penitentului. Îi chemă pe amândoi.

- Dragii mei, iată ce am hotărât. Tu, Teodiil, ca ucenic înger, nu ai respectat regulile de disciplină ale școlii tale. Pentru aceasta, îți voi lua aripile și te voi trimite pe pământ. Nu ca o pedeapsă, ci ca o experiență care îți va fi de folos pentru înalta slujire de înger păzitor. Te vei naște ca orice prunc într-o casă de om, vei crește și vei trăi printre oameni atât cât îți va fi hărăzit. Apoi te vei întoarce și vei reîncepe școala de la care ai plecat acum. Dar mai e ceva: ca om, nu îți vei aminti nimic din viața ta aici, nici de școală, nici de Mine și nici de faptul că ai fost cândva înger. Dar dacă vei trăi o viață curată, Eu te voi aștepta și vei reintra în rândul cetelor cerești.

- Mă supun, Doamne, spuse Teodiil cu glas stins.

- Cât despre tine, Gladii, ca superintendent al unei școli de îngeri păzitori, ai nevoie să fii puțin mai ... uman.

- Nu înțeleg, Doamne.

- Îngerii pe care tu îi formezi vor avea grijă de oameni, nu de alți îngeri. E nevoie, dar, să îi înțeleagă, să gândească puțin ca ei, să nu îi judece prea aspru. Așa că, de acum, poruncesc ca în școala ta să se facă, o dată pe săptămână, o oră de joacă. Poate să fie cu mingea, poate să fie de-a v-ați-ascunselea sau de pictură cu degetele. Te las pe tine să hotărăști. Am nevoie ca îngerii Mei să fie și puțin copii. Și chiar și tu ai putea să te joci împreună cu ei.

- Eu, în adidași?

- O să îți facă bine, ai să vezi.

Gladii era puțin rănit în orgoliul lui, dar acceptă fără să crâcnească. Își plecă fruntea în fața Atotputernicului și ieși.

Rămași singuri, Dumnezeu îi spuse micului înger, în timp ce acesta se pregătea să plece spre neștiute depărtări terestre:

- O să îmi fie dor de tine, poznașule!

A trecut de atunci aproape un an. Domnul și doamna M deveniseră între timp părinți.

În bucătăria lor, domnul M. își bea liniștit cafeaua fără lapte. Soția lui tocmai ieșea din camera bebelușului, care adormise cu un surâs pe buze.

- Doarme ca un îngeraș. Îmi e așa de drag...

- Da, e îngerașul nostru, îi răspunse el soției, sărutând-o pe frunte.

Din ceruri, Dumnezeu și superintendentul Gladii priveau mulțumiți. Dacă ar fi știut cei doi soți câtă dreptate aveau...

Ofelia Armașu - Maica Domnului cu Costum taranesc

FILE DE ISTORIE

PROF. UNIV. EMERIT WLADIMIR PASKIEVICI UN PIONIER AL FIZICII NUCLEARE DIN CANADA

Victor ROSCA

La 7 martie 1930, cu optzeci și opt de ani în urmă, ursita domnului Wladimir Paskievici îi prevestea un viitor deschis tuturor posibilităților. Pe parcursul anilor de școală, acestora li s-a adăugat vocația dănsului pentru studiu.

În anul 1947, în penultima clasă de liceu, părinții domnului Wladimir Paskievici, preconizând deznodământul evenimentelor declanșate prin ocuparea

României de către armata roșie, l-au sfătuit ca peste vară să-și termine ultima clasă și să-și ia bacalaureatul în același an. Ca urmare, toamna, când ultimul vapor de pasageri pleca din Constanța spre lumea liberă, domnul Wladimir Paskievici cu mama sa părăseau pentru totdeauna pământul în care s-au născut și care acum, după al doilea război mondial, căzuse pradă învingătorilor sovietici. Deși aveau ca țel continuarea studiilor în Franța, ei se îndreptau către Italia, singura țară care le acordase viză.

Domnul Vladimir Paskievici s-a născut într-o familie de intelectuali, ambii părinți cu studii la Paris. Unicului lor fiu i-au asigurat o excelentă pregătire academică. În paralel, i-a facilitat învățarea celor trei limbi de circulație, ale lumii occidentale, germana, franceza și engleza. La terminarea liceului, pentru anul de studii 1948/1949, l-a înscris la un institut preparator pre-universitar din Franța, motiv pentru solicitarea vizei de ieșire din țară.

Tatăl, magistrat, și mama, moștenitoarea unei mari moșii cultivate cu orez, în Oltenia, erau gata să dăruiască totul pentru obținerea pașapoartelor. Părinții, deși despărțiți iar mama recăsătorită, își reunesc eforturile și reușesc să-i obțină ieșirea din spatele Cortinei de fier, care se fortifica, încă, din toamna anului 1946 și va izola marele lagăr comunist de lumea occidentală, liberă.

Tânărul Wladimir Paskievici, la numai șaptesprezece ani, pleca cu voința de a răzbate printre colegii născuți în țările unde el va fi doar un emigrant.

Abia sosiseră la o familie de prieteni din Brescia, Italia, că radiourile din întreaga lume anunțau abdicarea forțată a Regelui Mihai. Din acel moment, toate scrisorile primite din România transmiteau, cifrat, același mesaj: „Nu vă mai întoarceți în țară!” De acum, destinul domnului Wladimir Paskievici îl va purta pe calea urșită încă din ziua nașterii.

În Italia, în așteptarea vizei franceze, vizitează comorile de artă ale lumii vechi și noi, înfrumusețate de artiștii epocilor Renașterii și Barocului. După numai trei luni de sejur forțat vorbea curent limba italiană și obținuse o diplomă de dactilograf.

Ecourile schimbărilor socio-politice din Europa de Est se resimțeau puternic în toate țările capitaliste apusene. În Italia, fularele roșii se fluturau ostentativ la manifestările

politice, introducând spaima în emigranți și în ce-i care cunoșteau adevărata față a comunismului.

În 1948, când în România se declanșase marele val de arestări, tatăl său vitreg trecea granița clandestin, alăturându-li-se în Italia. Pentru că economiile li se diminuau, iar viza franceză întârzia să vină, familia a emigrat în Argentina, care oferea emigranților unele facilități de instalare. Aici, în primii doi ani, trece toate examenele de echivalare cerute de regulamentele școlare argentinene. Apoi urmează în paralel Facultatea de Inginerie și Facultatea de Științe. După patru ani, în 1954, în urma demersurilor familiei, obține o bursă de studii la Strasbourg, la Universitatea în exil a Europei Libere. Îndrăgostit de mecanica cuantică și de teoria relativității a lui Einstein, într-un an, reușește să-și ia licența în științe. După alți doi ani, își susține doctoratul în fizica nucleară. În 1957, când pasiunea lui era la mare vogă în toate țările dezvoltate, în fața tânărului doctor se deschid cele mai deosebite oportunități: cercetarea de laborator sau învățământul universitar.

În primul an, după terminarea studiilor, se căsătorește și lucrează ca profesor la un liceu din St. Julien en Genovais, Franța. Decis să se dedice activității științifice de vârf, acceptă o bursă de studii post-doctorale la Facultatea de Științe din Montreal care îi deschide drumul spre cariera universitară dar și spre cercetare; prilej de a-și pune în practică propriile inițiative.

La Montreal, tânărul doctor în fizica nucleară a găsit un teren nedestelenit, exact ceea ce-și dorea. Aici va avea prilejul să urce toate treptele academice și de prestigiu din învățământ și cercetare, întreprinzând un adevărat pionierat.

De la sosire, predă în premieră un curs de fizică atomică în cadrul Departamentului de inginerie fizică de la Școala Politehnică.

După doi ani, în 1957, înființează o secție de energie nucleară la Departamentul de inginerie fizică, unde predă mecanica cuantică, teoria radiațiilor, teoria relativității și rezonanța nucleară. Studenții care urmau această nouă disciplină obțineau diplomă în inginerie fizică.

Rând pe rând, visele din tinerețe prind contur, personalul conducerii universității, cucerit de pertinența propunerilor sale, îi acordă toate mijloacele pentru a le realiza. Astfel, după alți trei ani, în 1970, crează Institutul de Inginerie Nucleară, în care inginerii absolvenți puteau obține o diplomă de metriză (master) și/sau doctorat în inginerie nucleară.

În cercetări, preocupările sale erau legate de găsirea unor noi metode de calcul și control al fenomenelor din reactorul nuclear precum și de stabilirea de norme mai moderne și mai logice de securitate pentru acesta.

În 1982 devine director de cercetare, iar apoi, în 1985, ocupă prestigiosul post de decan al cercetărilor și al studiilor avansate (de master și doctorat) din cadrul Politehnicii. El a împins studiul și cercetarea dincolo de nivelul cunoștințelor existente, fiind preocupat nu numai de înțelegerea fenomenelor nucleare ci și de aplicarea lor în practică. Motiv pentru care se dedică tuturor formelor de cunoaștere și

aplicare ale acestei energii pe care o consideră sursa cea mai curată de producere a electricității, cu excepția hidrocentralelor electrice, devenind astfel unul dintre specialiștii recunoscuți internațional în domeniu.

Domnul Wladimir Paskievici este autorul sau coautorul a zece cursuri universitare, a publicat douăsprezece articole științifice de înaltă cunoaștere și a întocmit șaptezeci și unu de rapoarte științifice pentru universitate, diferite instituții și ministere.

După ce s-a dedicat dezvoltării învățământului de cel mai înalt nivel în domeniul fizicii nucleare, în a doua parte a activității a explorat domeniile practice de organizare, control și securitate ale utilizării energiei atomice.

Între anii 1975 – 1995, a fost membru, vicepreședinte și președinte în diferite comitete universitare și academice. A făcut parte din diferite comitete și consilii de cercetare științifică și din delegații universitare. A fost consultant pentru mai multe mari întreprinderi și societăți canadiene. A făcut parte din mai multe asociații științifice naționale și internaționale.

În 1980 a organizat primul congres internațional al Societății de Energie atomică canadiene, ținut la Montreal.

În calitate de președinte al Comitetului de Securitate nucleară din Quebec a controlat bilanțurile periodice de activitate a centralelor atomice provinciale și a efectuat numeroase expertize privind securitatea centralelor atomice canadiene transmițând recomandările necesare Comisiei de control a energiei nucleare (CEEA), organism federal de control.

În mai 1990, este numit profesor emerit. La 14 iunie 2005, Societatea canadiană de Energie atomică (CNS/SNC) și Asociația canadiană de Energie atomică au consacrat pe domnul profesor universitar dr. Wladimir Paskievici pionier al învățământului universitar canadian în domeniul energiei nucleare, acordându-i diploma pentru contribuția remarcabilă pe care a avut-o ca educator și consultant de nivel internațional al sistemelor de protecție și securitate ale centralelor nucleare. Este o încoronare a unei cariere excepționale susținută de dl Wladimir Paskievici de-a lungul întregii vieți. Realizările profesorului doctor Wladimir Paskievici, pe lângă utilitatea lor în controlul și stăpânirea fenomenelor nucleare, sunt un mod de a împinge, spre progres, cercetarea științifică. Ele vor rămân și un model de viziune pentru tinerii studenți și cercetători. În viitor, ne vom aminti cu mândrie de realizările compatriotului nostru român și de cinstirea pe care oamenii de știință canadieni i-au adus-o.

În timp ce profesorul român dr. Wladimir Paskievici urca treptele cercetării științifice canadiene în fizica nucleară, în România, era asasinat, fostul asistent al soților Joliot Curie, savantul român în fizică nucleară, George Manu, de către fostul comandant al lagărelor de la Canalul Dunăre- Marea Neagră, colonelul Gheorghe Crăciun, acum, directorul temniței din Aiud, refuzându-i tratamentul medical al unei meningite, fiindcă nu accepta colaborarea cu Securitatea.

II

După pensionare, dl Wladimir Paskievici se implică din plin în activitățile comunității românești din Montreal. Devine unul dintre conducătorii organizației Mouvement de Solidarité Québec – Roumanie, înființată în anul 1990 cu

sprijinul unor mari personalități quebecheze, în cadrul comunității bisericii Buna Vestire din Montreal. M.S.Q.-R. a trimis în România postcomunistă cantități mari de ajutoare pentru spitale și a inițiat mai multe programe de integrare a imigranților și de activități pentru persoanele în vârstă.

O altă acțiune a domnului Wladimir Paskievici a urmărit reabilitarea scriitorului Vintilă Horea, victimă a regimului comunist, autorul celebrului roman „Dumnezeu s-a născut în exil”, premiat de Academia Goncourt. Pe Vintilă Horea l-a cunoscut personal în timpul exilului din Argentina, unde se refugiase cu familia. „Pentru că el studia filozofia, când ne întâlneam, ne spune domnul Wladimir Paskievici, el mă întreba de fizică iar eu de filozofie.”

Domnul Wladimir Paskievici s-a implicat în toate acțiunile deosebite survenite în spațiul comunității românești. A colaborat la pregătirea expoziției „2000 de ani de creștinism în România” și la „Rugăciune pentru România”, ambele organizate în cadrul complexului parohial al bisericii Buna Vestire. Alături de alți patru profesori universitari, a fost prezent la toate Adunările generale parohiale ale Bisericii Buna Vestire din Montreal, care au decis viitorul acestei Biserici. A făcut parte din colectivul de organizare al festivităților culturale asociate inaugurării Pieței României la Montreal. A fost un colaborator fidel al revistei de literatură Candela de Montreal.

Profesorul universitar emerit, dr. Wladimir Paskievici a colaborat la revista Candela de Montreal încă de la începutul publicării ei. Dânsul alături de scriitorii deja consacrați în România, Florin Oncescu, Mircea Gheorghe, Felicia Mihali au caucionat valoare și necesitatea revistei atrăgând noi colaboratori.

Revista a servit profesorului pentru ași așterne gândurile începând cu experiența sa cu Securitatea în al căror obiectiv era datorită activității sale în domeniul energiei nucleare, ce putea fi folosită atât în domeniul civil cât și în cel militar.

Apoi a urmat o perioadă când a popularizat mai multe teorii dificil de înțeles dar pe care profesorul universitar emerit, dr. Wladimir Paskievici le-a prezentat pe înțelesul tuturor.

O altă perioadă este cea a descoperiri desenelor în acuarele ale doamnei Angela Faina.

Îi vine ideea să-și scrie călătoriile în diverse locuri interesante ale globului în colaborare cu Angela Faina, El să descrie excursia și Angela să deseneze monumentele vizitate

După ce îi fac cunoștință cu Angela, ambii încântați de idee încep colaborarea ce a dat minunate descrieri ale lumilor necunoscute.

Apoi a început o perioadă cu articole concepute pe idei ca de exemplu ”Ușa” și altele toate interesante concepute de o minte ce posedă multă imaginație

Colaborarea profesorului s-a extins și la publicare în foileton a unei experiențe din lumea budistă mult așteptată de cititori.

În încheiere voi menționa susținerea materială a cheltuielilor pentru editarea revistei, fără de care ea nu ar fi supraviețuit peste 20 de ani.

Astăzi, la retragerea dânsului din activitățile comunitare și ale lumii literare îi dorim viață lungă și un mare succes la lansare ultimei sale cărți.

MAREA UNIRE DE LA 1 DECEMBRIE 1918, REALIZAREA VISULUI DE VEACURI AL TUTUROR ROMÂNILOR

Lucia MUNTEANU

Ziua de 1 Decembrie este Ziua Națională a României, ziua în care, în 1918 s-a realizat unitatea politică românească, unitatea tuturor provinciilor românești, aflate până atunci sub jug străin. Frații de același sânge, din Bucovina, Basarabia, Transilvania, Banat, Maramureș și Crișana se uneau cu cei din România, regăsindu-se în frontierele firești ale aceluiași

stat, în care cei de un neam se adunau sub o singură conducere, formând o țară puternică, în care se vorbea aceeași limbă, se împărtășeau aceleași credințe și idealuri. Hotărârea a luat-o mulțimea românilor, caracterul plebiscitar al Adunării de la Alba Iulia fiind recunoscut la puțin timp după aceea de comunitatea internațională, ca fiind o manifestare a voinței unanime a națiunii. Românii au avut atunci conducători de un mare caracter, patrioți adevărați, care s-au pus în slujba intereselor națiunii. De aceea, poate, acest moment este numit **ora astrală a românilor**, momentul în care voința poporului s-a împletit cu energiile și idealurile conducătorilor săi.

La 1 Decembrie 1918, într-o duminică geroasă, în orașul în care Mihai Viteazul s-a încoronat Domn al Munteniei, Moldovei și Transilvaniei, pe platoul unde s-a săvârșit martiriul lui Horea și Cloșca, deci un loc încărcat de istorie, o mulțime de peste 100.000 de oameni din toate colțurile Transilvaniei, Crișanei și Maramureșului au venit să susțină visul lor de veacuri: unirea cea mare, unirea cu țara mamă, România.

Erau în majoritate țărani, dar și preoți, învățători, proprietari, avocați, funcționari, oameni la care ajunsese învățătura marilor ziditori ai conștiinței naționale, corifeii Școlii Ardelene: Samuil Micu, Gheorghe Șincai, Petru Maior, pregătiți de înaintașul lor, episcopul vizionar Inocențiu Micu-Klein, care a înființat acel centru impresionant de cultură românească de la Blaj. Aceștia, dar și preoții pregătiți de ei, propovăduiau de pe amvon nu numai cuvântul Domnului, dar și învățăturile despre dragostea de neam, mândria pentru vechimea și noblețea acestuia, ce ne îndreptăța la o altă viață decât cea de robie, la care ne obligau, cu dispreț, stăpânii abuzivi ai Transilvaniei din acele timpuri. Conștiința dreptului nostru firesc asupra locurilor unde trăiam i-a determinat pe români să ceară ca niciodată să nu se mai întâmple situații ca aceea din Primul Război Mondial, în care oameni care vorbeau aceeași limbă să se întâlnească ca vrăjmași, să se împuște unii pe alții, numai pentru că făceau parte din armate diferite, aparținând imperiului țarist sau Austro-Ungar.

Aici, la Alba Iulia, orașul încărcat de atâta istorie, veniseră oameni din toate localitățile românești, hotărâți să susțină unirea românilor și a ținuturilor locuite de ei într-o singură

țară, Regatul României, condus atunci de regele Ferdinand I, numit și *cel loial*, deoarece își învinsese legăturile care-l țineau aproape de familia sa de origine, familia de Hohenzollern, care-l chemau să se alăture Puterilor Centrale, Germania și Austro-Ungaria. El a înțeles foarte bine că sufletul românilor, al căror domn era, bate alături de frații lor aflați sub dominație străină, dincolo de Carpați, în Transilvania, Banat, Bucovina și Basarabia și că trebuie să susțină lupta lor, mergând alături de Franța și celelalte puteri ale Antantei, pentru a asigura românilor de pretutindeni o viață demnă, liberă, autonomă, având la bază principiul wilsonian al autodeterminării națiunilor.

Istoria i-a dat dreptate. La capătul unui război lung și sângeros, Imperiul Austro-Ungar, pe drept cuvânt numit *o adevărată închisoare a popoarelor*, se prăbușea cu vuiet mare, aceasta însemnând eliberarea popoarelor ținute până atunci sub jugul opresiunii, dar și spulberarea așa-zisului *stat național maghiar unitar*. Degeaba contele Tisza, primul ministru, încerca să facă unele promisiuni minorităților ținute până atunci sub teroare. Pe români nu-i mai putea opri nimeni în realizarea idealului lor național.

În Transilvania, încununând lupta politică a conducătorilor politici români, la 12 octombrie 1918, Comitetul Executiv al Partidului Național Român din Austro-Ungaria, reunit la Oradea, la inițiativa președintelui său, Gheorghe Pop de Băsești, a adoptat Declarația politică formulată de Vasile Goldiș, care afirmă răspicat hotărârea națiunii române de a-și decide singură propria soartă: *Pe temeiul dreptului firesc al fiecărei națiuni de a putea dispune liber asupra sortii sale*, ei declară că nu mai recunosc parlamentului din Budapesta dreptul să reprezinte națiunea română, care, singură, va hotărî *ășezarea ei printre națiunile libere*.

În Declarație se cuprindea și ideea de importanță istorică a *convocării adunării naționale*.

La 18 octombrie 1918 sosește și răspunsul președintelui S.U.A., Woodrow Wilson, la cererea de armistițiu a Guvernului Austro-Ungar, prin care președintele S.U.A. declara destrămat Imperiul Austro-Ungar.

În aceeași zi de 18 octombrie, reprezentantul Comitetului Executiv al Partidului Național Român, deputat în

parlamentul Ungariei, Alexandru Vaida-Voevod, citea, în fața plenului, cuvintele care au înfiorat o sală întreagă, cuvintele Declarației de la Oradea: *În fața situației create prin războiul lumii, Comitetul Executiv al Partidului Național Român din Ungaria și Transilvania constată că rezultatele acestui război justifică pretențiunile de veacuri ale acestei națiuni pentru libertatea sa deplină, națională.*

În virtutea dreptului firesc al fiecărei națiuni de a hotărî liber asupra sortii sale, drept acceptat acum și de Guvernul Ungariei, prin cererea de armistițiu a monarhiei, națiunea română din Transilvania și Ungaria pretinde să i se ofere puțința de a-și determina liber și absolut, fără niciun amestec străin, ea însăși, forma sa instituțională de stat și a coordonării sale în rândul națiunilor libere (Ștefan Pascu, *Ce este Transilvania*, editura Dacia, Cluj-Napoca, 1983, p. 175-177). Aceasta era o declarație politică de principii, afirmând hotărârea națiunii române de a-și câștiga independența, prin totală secesiune față de Ungaria. Astfel se anunța, în mod oficial, de la forumul cel mai înalt, parlamentul Ungariei, opiniei publice internaționale, intenția forurilor conducătoare ale națiunii române, comunicată apoi și prin manifestul *Către popoarele lumii* (tipărit în limbile română, engleză, franceză), intenția națiunii române de a înființa pe teritoriul pe care locuia, statul său independent. Se făcea apel la comunitatea internațională să sprijine demersul democratic al națiunii române în aplicarea efectivă a autodeterminării sale.

A fost lansat și apelul pentru convocarea Adunării Naționale de la Alba Iulia, în ziua de duminică, 1 decembrie, fiind indicată și modalitatea prin care românii, populația majoritară a provinciei, urmau să-și delege puterea prin deputați (delegați) aleși, în măsură să se pronunțe asupra viitorului lor în Transilvania.

S-a format un organism românesc reprezentativ pentru Transilvania, numit Consiliul Național Român Central, cu sediul la Arad, care să administreze teritoriul Transilvaniei. S-au format consilii locale în toate cele 130 de cercuri electorale românești și li s-a adus la cunoștință *regulamentul pentru alegerea deputaților adunării naționale*. Se dispunea ca în termen de 12 zile să se facă, în toate județele locuite de români, alegeri de delegați pentru Marea Adunare Națională a Românilor, care trebuia să *întruchipeze în mod cât se poate de demn și norocos toate straturile noastre democratice, care, într-o frățească înțelegere, să-și desemneze candidații*.

Pe temeiul acestor pregătiri, Marele Sfat al națiunii române din Ungaria și Transilvania publică în 20 noiembrie convocarea mării Adunări Naționale de la Alba Iulia.

Cuprinsul convocării este o pagină de remarcabilă etică politică, de superioară concepție de stat: Poporul român vrea să trăiască, alături de celelalte națiuni ale lumii, liber și independent. În numele dreptății eterne și al principiului liberei dispozițiuni a națiunilor, națiunea română din Ungaria și Transilvania vrea să-și hotărască soarta sa de acum înainte („Telegraful român”, LXVI, nr. 122 din 7/20 noiembrie 1918, în Ștefan Pascu, op. cit., p. 187-188).

Într-adevăr, prin acest mod de organizare se asigura participarea la importanta adunare, care urma să hotărască destinul națiunii române din Transilvania, a celor mai vrednici locuitori ai satelor și orașelor ardelene, cei în care se putea avea cea mai deplină încredere.

Către acest Consiliu Național se îndreptau declarațiile de

adeziune din toate părțile, cu mii și zeci de mii de semnături. În textul jurămintelor cuprinse în aceste adeziuni entuziaste se declară că *din îndemn propriu și fără nici o altă silă sau ademenire declar că voința fierbinte și nestrămutată a fiecărui român este: să fie alături, împreună cu teritoriile române din Ardeal, Ungaria și Maramureș, la Regatul României* (id., ibid., p.187).

Acum, pe câmpia de la Alba Iulia veniseră tineri, bătrâni, țărani și intelectuali, preoți și mireni, îmbrăcați de sărbătoare, cu steaguri tricolore fluturând în vânt. Cu trenul, cu căruțele, călare și pe jos, mulțimile erau întâmpinate în gări sau la trecerea prin sate cu aclamații entuziaste.

În drumul lor plin de bucurie, mulțimile întâlneau coloanele jalnice, umilite și descurajate ale armatei mareșalului Mackensen, care se scurgeau, cu greu, spre Germania. De altfel, Ștefan Cicio-Pop, în calitatea sa de președinte al Comitetului Național Român Central, îl înștiințase pe mareșal, cantonat la Oarda, să întrerupă pentru două zile retragerea armatei germane spre vest, lucru cu care acesta a fost de acord. Se vede, totuși, că nu peste tot ordinul putuse fi respectat. De asemenea, Iuliu Maniu ceruse imperativ guvernului de la Budapesta să ordone prefectilor să nu conturbe în niciun fel lucrările Marii Adunări Naționale, cerând respectarea armistițiului și abținerea armatei maghiare de la acte ostile, noua armată română din Ardeal urmând a păzi cu strâșnicie și devotament evenimentul. Nici acest deziderat n-a fost respectat, bande de dezertori sau civili recalcitranti făcând destule victime printre cei ce se îndreptau spre Alba Iulia. Totuși, datorită simțului de prevedere al organizatorilor și capacității militare a gărzilor naționale, manifestarea de la Alba Iulia s-a desfășurat așa cum era prevăzut.

În mulțimea ce se îndrepta spre orașul atâtor dureri și speranțe românești era și bătrânul Gheorghe Pop de Băsești, președintele Partidului Național Român, în vârstă de 84 de ani, înfruntând frigul și primejdia atacurilor banditești, spunând celor care-l sfătuiau să nu plece de acasă, că nu poate lipsi de la evenimentul pe care l-a așteptat toată viața.

Spre Alba Iulia se grăbea și Samoilă Mârza, originar din satul Giltiu, comuna Sântimbru, care se întorsese recent de pe frontul din Italia, unde activase în armata austro-ungară în corpul de topografi și fotografi de război, poate primul nostru fotograf militar. Oprit la Viena, a făcut parte din regimentele de români organizate de Iuliu Maniu și a fotografiat în data de 14 noiembrie festivitatea sfintirii steagului tricolor și a depunerii jurământului pe steagul românesc, în fața generalului Boeriu, de către miile de soldați români întorși de pe fronturile din Vest și îndreptați spre țară pe ruta Viena – Zagreb – Belgrad – Timișoara, un drum lung și ocolit, pentru a nu cădea în mâinile autorităților maghiare, care i-ar fi încorporat în armata lor.

Înțelegând importanța evenimentului de la Alba Iulia, pentru care și satul său alesese delegați, Samoilă Mârza îi fotografiază mai întâi pe aceștia, apoi își încarcă aparatul de fotografiat cu burduf și trepiedul, împreună cu clișeele de sticlă, pe bicicletă și merge spre oraș, cale de 11 km. Nu este lăsat să intre în sala „Casinei” militare, unde se ținea adunarea, deoarece nu avea acte de delegat (credențional). Așa încât va fotografia numai mulțimea de afară, entuziasă și încrezătoare (3 cadre) și momentele citirii Rezoluției de pe

tribunele oficiale (2 cadre), acestea fiind singurele fotografii-document ale evenimentului Marii Adunări, deoarece fotografii oficiale angajat, Arthur Bach, nu s-a prezentat, fie de teamă, fie ca să boicoteze evenimentul. Aceste fotografii, adunate de Samoilă Mârza în câteva albume, au fost dăruite de fotograf regelui Ferdinand, primului ministru Ionel I.C. Brătianu, președintelui Consiliului dirigent, Iuliu Maniu, generalului Berthelot, istoricului Nicolae Iorga și altor oficiali, și au fost folosite apoi, în timpul tratativelor de pace de la Paris, ca documente doveditoare ale caracterului plebiscitar al Marii Adunări Naționale. Samoilă Mârza a fotografiat și alte evenimente: uciderea stegarului Ion Arion în gara Teiuș în timp ce se îndrepta cu trenul spre Alba Iulia, la 1 Decembrie 1918, vizita regelui Ferdinand prin țară și inspecțiile făcute pe frontul de vest unde se afla armata română, vizita în Munții Apuseni la mormântul lui Avram Iancu, la comemorarea a 100 de ani de la moartea eroului și altele. Devenise, oficial, furnizorul de servicii fotografice al Casei Regale a României.

În sala mare a „Casinei” militare din Alba Iulia au început, la ora 10.30, lucrările Marii Adunări Naționale, sub președinția lui Gheorghe Pop de Băsești. Sunt prezenți și delegații Bucovinei și Basarabiei, care aduc salutul țărilor surori, intrate deja în marea familie a statului român: Basarabia la 27 martie, iar Bucovina la 28 noiembrie 1918. Vorbesc despre importanța acestei adunări Ștefan Cicio-Pop, președintele Consiliului Național Român, apoi Vasile Goldiș, care argumentează necesitatea unirii românilor într-un singur stat. Iuliu Maniu explică împrejurările care au dus la evenimentul măreț aflat în desfășurare, apoi socialistul Jumanca aduce adeziunea muncitorimii române.

Rezoluțiunea Adunării Naționale de la Alba Iulia, citită de Vasile Goldiș, a fost votată în unanimitate de către cei 1.228 de delegați aleși, care au hotărât unirea pe vecie a Transilvaniei cu România. Anunțarea rezultatului votului prin citirea *Rezoluțiunii* de către episcopul unit de Cluj-Gherla, Iuliu Hossu, a provocat uralele entuziaste ale mulțimii aflate în așteptare: *Adunarea Națională a tuturor românilor decretează unirea românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească și teritoriile locuite de ei cu România.*

La auzirea hotărârii celor 1.228 de delegați care au votat în numele locuitorilor a mii de localități, în numele Bisericii, al partidelor, al organizațiilor profesionale, al asociațiilor, școlilor, organizațiilor de femei, câmpul imens a răsunat de uralele izbucnite din mii de piepturi ale acelor care își vedeau acum visul împlinit. Acest moment a fost socotit un miracol, o *oră astrală* a românilor, cărora le-a fost dat să cunoască acum, în sfârșit, libertatea și demnitatea plătită cu secole de asuprire. Atunci au început să sune și clopotele catedralei din cetate și **cuvintele puternice ale oratorului se împleteau cu cântecul clopotelor care cobora în valuri largi, ca un mesaj divin peste mulțimea înfiorată** (Ion Chinezu, *Gânduri pentru Ziua Unirii*, în „Gând românesc”,

nr. 12, anul IV, decembrie, 1936, p.573).

Marea veste despre votarea *Rezoluției Unirii* s-a răspândit cu rapiditate. În toată Transilvania s-au oficiat slujbe religioase, urmate de serbări și hore în toate satele. Pe întreg cuprinsul României aveau loc manifestații. Pe adresa Marii Adunări soseau scrisori și telegrame de aprobare.

Astfel se înfăptuia, într-o atmosferă înălțătoare, prin chibzuința matură a unui popor care-și hotărâ singur soarta, cel mai însemnat act din istoria sa milenară. Nu era o surpriză, ci o împlinire. Nu era o cucerire sub protecția baionetelor, ci o urmare logică a insistenței cu care, vreme de mai multe veacuri, intelectualii ardeleni au cultivat în cele mai largi păături sociale adevărul conștiinței de neam.

Istoricul acad. prof. Ioan-Aurel Pop consideră că *România nu s-a întregit atunci, ci, de fapt, s-a regăsit între frontierele sale firești, reunindu-i sub ocrotirea aceluiași stat, pentru prima oară în istorie, pe majoritatea românilor... Ziua de 1 Decembrie nu înseamnă numai unirea Transilvaniei cu România, ci mult mai mult: este momentul de glorie al acestui popor, care a fost capabil să se ridice de la supunere și umilință la mândrie, încredere, unitate și demnitate* (în „Eroii Neamului”, anul IX, nr.4 (33), Dec. 2017, p.10-11). Această mare Unire a căpătat apoi împlinire statală prin parafa și existența instituției Coroanei României. Regele încarna identitatea și statalitatea. Regele Ferdinand a înțeles acest lucru și a acționat în spiritul voinței poporului român. El va rămâne pentru totdeauna cu marele merit de a fi fost Regele Ferdinand, Întregitorul.

Mulțimea de la 1 Decembrie 1918 (detaliu), foto Samoilă Mârza

https://en.wikipedia.org/wiki/Samoilă_Mârza

FESTIVALUL CANDELA 2017

Corina LUCA

Duminică, 26 noiembrie, la Casa Română de lângă Catedrala Ortodoxă Română Bunavestire din Montreal a avut loc Festivalul Candela, organizat de revista „Candela de Montreal”. Aflat la a doua ediție, acest eveniment cultural unic și deosebit al comunității românești din Québec, s-a dorit o oglindă a valorilor culturale românești. Și a fost un real succes.

Ca și anul trecut, s-a reușit reunirea a trei expoziții importante: de icoane, de pictură și de carte românească. Datorită efortului depus de responsabili expozițiilor, Ofelia Armașu, Eva Halus și Leonard Voicu, invitații români și de alte origini, au putut admira operele artiștilor: Ofelia Armașu și Ionela Manolescu la secția icoane, Eva Halus, Ioan Opruț, Carmen Doreal, Nelly Leitner, la secția picturi și mulți scriitori, cum ar fi: Leonard Voicu, Victor Roșca, George Filip, Cătălina Stroe, Melania Rusu Caragioiu, Lia Ruse, Alex Cetățeanu, Dan Ghițescu.

Atmosfera frumoasă de sărbătoare și de voie bună a fost posibilă datorită artiștilor care au evoluat pe scenă: Gabriela Tănase cu copiii, corul Gloria, artistul Mircea Gheorghescu, soprana Diana Virlan, eleva Școlii „Junimea Română” Lorena Apian, soliștii de muzică populară Paula Alecu și Mariana Iluțiu, încheind cu recitalul de poezie al lui George Filip. A acompaniat la pian Lidia Constantinescu.

Moderator și prezentator al acestui eveniment cultural a fost Corina Luca, secretar de redacție al revistei „Candela de Montreal”.

Cuvântul de bun venit a fost adresat de către Victor Roșca fondator, redactor șef al revistei „Candela de Montreal” și organizator al Festivalului.

Am fost onorați de prezența personalităților politice în persoana dnei consul general Ioana Costache, dnei vice consul Letiția Belivacă, reprezentanta primăriei Montreal și consiliera arondismentului Côte-des-Neiges – Notre-Dame-de-Grâce dna Magda Popeanu, care au adresat de asemenea un cuvânt celor prezenți, în jur de 200 de persoane.

Tombola pregătită cu talent de către Angela Faina, grafician al revistei „Candela”, coordonator și responsabil al expoziției de obiecte tradiționale românești prin frumoase ilustrații, a fost organizată de către Marius Fincă.

Cătălin Daniel Marin a oferit sonorizarea și filmarea, Lia Bătrâna, Zinaida Ambroci, Viorica Popescu și Casandra Piersic au fost implicate în primire, distribuția revistei Candela și servirea bufetului.

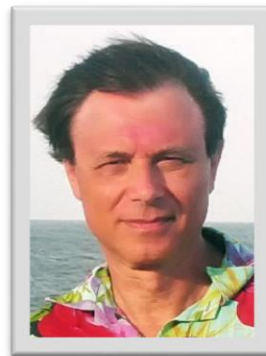
Deși era prevăzută în programul inițial și lansarea cărții „Priviri asupra lumii” a dlui Wladimir Paskievici, din motive obiective legate de organizarea timpului, aceasta nu a mai fost posibilă, fiind amânată pentru data de 17 martie, ocazie cu care vom sărbători și aniversarea de 88 de ani ai autorului. În acest fel, se va putea da amploarea cuvenită evenimentului, autorului și cărții care cuprinde articole publicate de-a lungul timpului în revista „Candela de Montreal”.

În calitate de organizator, doresc să adresez mulțumiri și aprecieri tuturor pentru dăruirea timpului, disponibilității și talentului lor.

Urez revistei „Candela de Montreal” La mulți ani și de asemenea La mulți ani Festivalului „Candela”, eveniment cultural al comunității românești din Quebec, unic ca anvergură, conținut și participare.

KIERKEGAARD – PARADOXUL LUI ABRAHAM

Florin ROMILA

(II)

Kierkegaard - Atmosfera *.

Soren Kierkegaard examinează, în „Teamă și cutremur”**, figura cea mai prodigioasă, cea mai emblematică a credinței biblice, așa cum se regăsește în Vechiul Testament – este vorba de Abraham. Abraham este înfățișat în spirit și faptă, atunci când, după un parcurs de câteva zile, împreună cu fiul său Isaac, ajung amândoi în preajma muntelui Moriah; Yahve îi ceruse lui

Abraham să-l jertfească pe Isaac, ca să-i încerce credința.

Opera lui Kierkegaard este un tot unitar în care se interpatrund examenul filozofic, analizele psihologice și elemente de viață personală. Acestea din urmă, chiar dacă pot fi interpretate ca manifestări de nevroză în situații de cumpănă, în fond rolul lor este de a amplifica căutarea ideilor, fără de care, pentru Kierkegaard, existența umană nu ar fi avut sens. Astfel în *Teamă și cutremur*, căutarea adevărului despre sufletul lui Abraham poate fi interpretată ca o mărturie a cavalerului credinței – Joannes de Silentio*** - despre creștinismul original.

Iată de ce, demersul lui Kierkegaard implică reconsiderarea *ad literam* a textului biblic. Abraham, patriarhul neamului omenesc, așa cum este menționat în *Geneza*, 12, se naște în Mesopotamia - Ur-ul caldeean -; frații săi sunt Nahor și Haran, al căror părinte este Taran, un urmaș din stirpea lui Noe. La chemarea lui Yahve, Abraham, ce avea pe atunci 75 de ani, dar fără copii, se rupe de marea sa familie – a tatălui și a fraților săi-, își ia soția – Sara -, și pe Lot - fiul fratelui său, Haran - și pe toți cei care îi datorau supunere și credință, și pleacă toți spre nordul Siriei, iar de acolo se îndreaptă spre sud, în ținutul Canaanului. Se stabilesc la Sichem; „țara aceasta o voi da urmașilor tăi”, îi spune Yahve (*Geneza*, 12, 7). Viața lui Abraham ar putea fi împărțită în trei etape distincte : dezrădăcinarea din Ur, reînădăcinarea în Palestina și, după nașterea lui Isaac, creșterea poporului ales în adevărata credință. Toate aceste etape sunt speciale- sub raportul eternității, imperturbabilității și indemonstrabilului actului de credință- în primul rând pentru că sunt rodul comunicării singulare și intransmisibile dintre Abraham și Yahve. După o scurtă incursiune în Egipt, și după despărțirea de Lot, Abraham se întoarce încărcat de bogății în Sichem. El crede că toate aceste bogății erau răsplata divină pentru credința sa neabătută în dumnezeul său. Totuși, Abraham nu-și poate stăvili tristețea, fiindcă nu avea urmași legitimi. Atunci Yahve intervine din nou și-i spune : „*Privește la cer și numără stelele, de le poți număra!*”, și adaugă: „*Atât de mulți vor fi urmașii tăi!*”(Geneza,15, 5).

Or Sara nu știe sau nu poate înțelege nimic din noua situație a lui Abraham, aceea de după mesajul lui Yahve, căci nu i se cuvenea nici să afle nici să înțeleagă ce ar fi putut afla. Așa că ea

îl îndeamnă pe Abraham să procreeze cu egipteanca Agar, pentru a-și perpetua neamul, totuși. Din această uniune ilegitimă se naște Ismail, care, alungat ulterior de Abraham, își va găsi rostul altundeva, și din urmașii săi - ismaeliții -, va descinde mai târziu Mahomet.

Yahve își ține promisiunea, și Sara îl naște pe Isaac; pe atunci Abraham împlinise deja o sută de ani. Credința sa în Yahve este tot atât de neabătută ca la început, dar Abraham, nu cu mult mai târziu, pe muntele Moriah, avea să înțeleagă că nu numai grație credinței fu răsplătit cu Isaac, ci mai ales pentru speranța inflexibilă în cuvântul lui Yahve, ce înseamnă viață.

Yahve intervine din nou în viața lui Abraham, cu o ultimă încercare a lui Abraham : *“Ia pe fiul tău, pe Isaac, pe singurul tău fiu, pe care-l iubești, și du-te în pământul Moriah și adu-l acolo pentru ardere de tot pe un munte, pe care ți-l voi arăta Eu!”* (Geneza, 22,2). Pe drumul spre muntele Moriah, Abraham păstrează aproape tot timpul o tăcere ca de început de lume.

Putem zice că Kierkegaard își dezvoltă lucrarea sa sub două aspecte : examenul psiho-dramatic – capitolele *Atmosfera* și *Efuziunea preliminară*- și examenul dialectico-liric – capitolele *Problemata I, II, III*.

Cert, Kierkegaard îl pune pe Abraham sub semnul paradoxului etic, dar mai întâi - în capitolul *Atmosfera*- explorează situația umană sub aspectul ei cel mai accesibil : psiho-drama.

Cum poate fi înțeles Abraham-omul, pe atunci când Dumnezeu avea dorința, în mod excepțional, de a se adresa oamenilor ?

Kierkegaard introduce în *extenso* patru ipoteze : 1) Abraham - cel fără de îndoială și care se supune poruncii divine, deși e chinuit de remușcări ; Isaac îl implora să-i cruțe viața, însă Abraham simulează neîndurarea și abjecția, tocmai pentru a-i fi mai ușor lui Isaac să-și suporte moartea, blestemându-și tatăl asasin, decât să-i fie mai greu să moară, neînțelegând deloc acțiunea părintelui sacrificator prin credință; 2) Abraham -cel ce nu îndeplinește (fără nicio ezitare) porunca divină, fiindcă nu poate accepta sub nicio formă (să aducă el însuși) moartea fiului său, așa că amândoi se întorc acasă, după ce Abraham jertfise numai un berbec; 3) Abraham – cel ce nu înțelege porunca divină - ajunge de unul singur la Moriah, îi cere iertare lui Yahve de a fi vrut să-l ucidă pe Isaac, căci aceasta ar însemna păcatul uciderii fiului; mai târziu însă, avea să regrete amarnic această culpabilitate invocată, îndoiindu-se că nu cumva păcatul de a nu fi respectat porunca lui Yahve să fie unul încă mai mare decât acela de a-l ucide pe Isaac; 4) Abraham- cel care ezită cu cuțitul în mână până în ultimul moment, fără speranță – și nu-și ratează lovitura mortală. Atunci cel care își pierde credința fu Isaac, căci știa ceea ce tatăl său, înșelându-se, credea că nimeni nu va afla (această ezitare).

Mai întâi trebuie precizat că lui Isaac nu-i era menit să moară de mâna lui Abraham. Și el nici nu va muri astfel. Amândoi se vor întoarce teferi și nevătămați în Sichem, spre ușurarea și bucuria Sarei.

După aceea, putem conveni că toate aceste patru ipoteze conduc spre două consecințe: 1) Abraham își pierde puritatea credinței în Yahve ; 2) chiar dacă Isaac rămâne în viață, se petrece o schimbare profundă atât în sufletul lui Abraham - mai

exact, Abraham pierde bucuria salvării lui Isaac. La pierderea purității credinței, însă nu se ajunge pe aceeași cale. Poate că mai întâi însă, ar fi de subliniat că în toate cele patru căi diferite, Abraham este lipsit de speranță. Este vorba de speranța ca porunca divină să fie revocată și astfel Isaac să nu moară.

Fără speranță, Abraham își înjunghie fiul (cazul 1), căci respectarea poruncii era mai presus de viața oamenilor; fără speranță, Abraham îl cruță pe Isaac(cazul 2), căci nici măcar nu încearcă să-l înduplece pe Yahve; fără speranță, Abraham e cuprins de îndoială față de păcatul săvârșit (cazul 3), frământându-se apoi să afle care dintre vinovății ar fi cea mai mare; fără speranță, Abraham ezită până în ultimul moment (cazul 4), dar cuțitul lui totuși căzu cu fatalitate în carnea vie a lui Isaac. În fiecare din aceste cazuri, lipsa de speranță este evidentă și intră în contradicție cu cuvântul lui Yahve. Or porunca lui Yahve nu trebuia înțeleasă ca semn al morții pentru credință, ci dimpotrivă, ca semn al vieții pentru credință. De aici rezultă neînțelegerea și eroarea acestui ipotetic Abraham. Prin urmare, ca efect al erorii, lipsa de speranță însuflă în fiecare din cazuri, nu bucuria salvării, ci o umbră a sufletului, unde putem spune că se adăpostesc remușcarea, mahnirea, durerea, îndoiala, indiferența, disperarea.

În toate cele patru cazuri, Abraham se întoarce la Sichem, însoțit de Isaac, însă este descumpănit, cu privirea amorțită de lumina prea tare a zilei și de gânduri care reiau la nesfârșit această încercare ratată, fără să mai știe cine este el însuși cu adevărat și ce mai are de făcut în continuare. Viața lui Abraham este coruptă pe plan sufletesc. De aici, Kierkegaard trage concluzia că Abraham nu se poate regăsi în cele patru cazuri. Atunci, unde și cum ?

Subiacent acestor patru scenarii, Kierkegaard, în fiecare capitol al *Atmosferei*, reamintește foarte sumar despre înțărarea pruncului : mama își înnegrește sânii, după cum toata lumea știe, nu din lipsa dragostei materne, imprescriptibile, ci numai ca pruncul să nu-i mai dorească sânii ei, și astfel să-și dobândească singur deprinderea hrănirii din propriile sale resurse de ființă independentă și liberă.

Paralelismul este semnificativ (4*), fiindcă Abraham, în raport cu Isaac, și amândoi în fața lui Yahve, se găsesc precum inițiatorul și novicele în fața probei rituale de trecere de la dependența paternă spre independența juvenilă, în credință – ca să spunem așa, la o primă privire. Prin urmare , Abraham este cel care îl înțarcă spiritual pe Isaac, căci sânii înnegriți corespund într-un fel cu mâna sa ridicată ce ține cuțitul.

Dând curs acestei situații, am putea adăuga că atât Abraham cât și Isaac vor ieși complet schimbați, dar prin repetiție, din acest ritual. Abraham va cunoaște o bucurie absolut nouă precum aceea de a accede la o calitate de răsărit de soare spiritual; Isaac se va bucura de lumina acestui răsărit, ce poate însemna renașterea libertății și vieții sale venite din partea tatălui său - în acest sens amândoi se înscriu în sfera conceptului de „repetiție” kierkegaardian, dat fiind ca amândoi ajung în acel moment esențial al existenței lor, în acel moment în care Yahve oprește mâna și cuțitul ucigător. Prin urmare, acest ritual aparent înspre moarte se dovedește a fi înspre viață, prin repetiție. În general, înțelegem prin renaștere, ceea ce reînnoiește procesul ce fusese închis de către moarte (politică,

culturală etc). Astfel reînnoirea preia o parte din trecutul epuizat pentru a-i acorda o viață „renăscută” . După Kierkegaard, repetiția nu privește înspre trecut – vezi reminiscența platoniciană -, ci este o renaștere înspre eternitate. Conceptul de timp, deci de moment, este globalizant – regăsim în el eternitatea, ca un summum al tuturor posibilităților efemerității, dintre care renașterea este numai una dintre ele. Abraham, atunci când ajunge la capătul speranței sale, fără s-o abandoneze, se găsește astfel, acolo unde îl invitase Yahve, adică în punctul de repetiție, care îl face să treacă prin eternitate. Această trecere momentană – cât o eternitate, totuși – este încercarea pe care i-o pretinse, în numele credinței, Yahve. Însă, deși conștiința/situația lui Abraham este exemplară și absolută în punctul de repetiție, grație speranței absolute, ea nu durează și va fi coruptă după ce acest moment va fi trecut.

Analogia cu înțărirea (departe de a fi valabilă numai pe plan personal) poate răspunde la această obiecție : este adevărat că, odată momentul de „eternitate” trecut, viața devine coruptă/coruptibilă – și știm că Abraham și Isaac nu pot fi plasați dincolo de condiția umană -, însă la fel de adevărat este că, grație sânilor înnegriți, pruncul va fi realmente înțărcat. Prin urmare, Abraham și Isaac nu mai sunt aceeași de dinainte, ci „înțărcați” , adică renăscuți. Bucuria și seninătatea în urma acestei încercări reușite sunt semnele evidente ale acestei renașteri.

În capitolele următoare - Problemata I, II, III - , Kierkegaard deschide un examen dialectic în cadrul căruia incoruptibilitatea credinței este salvată la nivelul condiției umane, prin suspendarea teleologică (*teleos*- gr. scop) a eticii.

* * *

*Efuziunea preliminară**

Kierkegaard examinează aici două aspecte : fondul autentic al credinței - ascuns în idee - și pluralitatea formelor, ce sunt accesibile omului obișnuit, în modul de înțelegere prin imitație.

Kierkegaard relatează o situație banală: într-o zi pastorul vorbește la slujba de duminică despre Abraham; a doua zi , un enoriaș îl întreabă ce crede dacă, pentru a-și întări credința în Dumnezeu, și-ar ucide fiul, precum îl jertfise Abraham, pe Isaac. Or pastorul se grăbește să-l indemne ca nu care cumva să comită un asemenea asasinat oribil. Ne regăsim astfel în fața unei contradicții de principiu înlăuntrul credinței, și care conduce la o întrebare simplă: oare de ce numai Abraham ar avea dreptul să-și jertfească fiul pentru a demonstra credința în Dumnezeu ? Răspunsul că Abraham este „alesul” , nu este satisfăcător.

Kierkegaard explică : a vorbi despre Abraham în termeni de personaj glorios și excepțional, atunci când pentru a-și mărturisii obediența în fata lui Dumnezeu, își sacrifică propriul fiu, pe Isaac, este o enormă gogoriță, fabricată din retorica și din neînțelegerea fondului credinței: : „*ceea ce oțtem în istoria patriarhului (Abraham), este angoasa ; căci dacă nu are nicio obligație morală față de bani în general, totul în schimb este legat de fiul său prin cea mai nobilă și mai sacră dintre obligații. Or angoasa este periculoasă pentru spiritele efeminate; o trecem sub tăcere; totuși, pretindem a vorbi despre Abraham*” (TC - III,90).

Cum poate fi înțeles Abraham ? Poate fi el admis azi prin lumina moravurilor din timpul său ? Nu, fiindcă apelul la acele moravuri nu ar servi la nimic, din moment ce ele nu pot fi trăite în prezent.

Dacă Abraham nu este sanctificat, atunci el este culpabil, fiind în situația simplului muritor care a comis o crimă abominabilă. Or Abraham nu-și depășește niciodată condiția de muritor. Alternanța etic- religios produce astfel automat o retorică confortabilă : asasin- sacrificator. Problema rămâne însă nerezolvată, în absența angoasei.

Kierkegaard readuce în discuție prima sa ipoteză din *Atmosfera*: nicio urmă de îndoială nu traversează spiritul lui Abraham ; Isaac trebuie sacrificat în numele poruncii lui Yahve, așa ca drumul până la Moriah nu mai este neapărat necesar, fiindcă jertfa poate fi îndeplinită oriunde. Ipoteza constituie, desigur, o invitație făcută cititorului de a se pune în locul lui Abraham într-o dimensiune temporală, de pasiune și carne. Nu intram în Abraham pentru a face vreun joc de conștiință poetică (și peste timp transmisă credincioșilor), ci pentru a trăi în și din această conștiință omenească.

Resemnarea lui Abraham poate fi acceptată ? Niciodată, căci ar fi un surogat al credinței, răspunde dintr-un foc, Kierkegaard. Pentru Kierkegaard, căutarea spirituală - aceea care poate răspunde la unele întrebări de fond (despre credință) – este mișcarea infinită a spiritului „*pentru a mă regăsi și odihni mereu și mereu în mine însumi*”(TC) . Aceasta mișcare infinită nu poate însemna însă mai mult decât curajul omului de a sta drept în fata lui Dumnezeu, adică în remanare. Credința înseamnă încă mai mult: bucuria de a-l fi recăștigat pe Isaac. Cum poate fi atinsă aceasta bucurie ? Nu trebuie neglijat în niciun moment că nici Abraham și nici Isaac nu sunt concepte, idei, idealuri, miraje, prototipuri iconice ale credinței, ci ființe vii, în carne și oase, a căror viață plenară se petrece pe pământ și nu în ceruri. Relația lui Abraham cu Dumnezeu este intransmisibilă, dar ea este vie și nu secretă. Iată de ce Abraham tace, fiindcă nu poate transmite intransmisibilul, fără însă ca prin aceasta sa accepte ca Isaac sa-si piarda viata. E de la sine înțeles că trebuie să excludem, în ce-l privește, orice remanare sau consolare pentru vreo viață de după moarte – ce este obsesia creștinismului latin dusă la paroxism prin Dante. Prin urmare, nu este vorba de aspectul rațional al situației, ci de ceea ce îl transgresează până în ultima clipă, atunci când cuțitul mâinii sale poate atinge mortal carnea lui Isaac. Și numai atunci credința se sublimează. Adică este vorba de absurdul în virtutea căruia Abraham desfide rațiunea de a se remanare, și numai astfel viața lui Isaac este salvată în mod autentic, prin urmare este sursa de bucurie adevărată. Acest absurd se revendică din acel întreg spiritual al lui Abraham pe tot parcursul voiajului spre Moriah, cu speranța absolută că Yahve se va răzgândi sau își va retrage aceasta încercare. Nu același lucru se produce cu Iov, însă în cazul lui Abraham, Yahve își retrage încercarea prin gestul îngerului care oprește mâna ucigătoare ce ține cuțitul. Deși Yahve ar fi putut să-l învie ulterior pe Isaac sau să-l înlocuiască cu o mie și unul de alți copii, nu acesta este scopul divin. Yahve așteaptă speranța care să fie confirmată până la capăt – ceea ce se petrece efectiv- , și care anulează orice încercare a credinței, pentru că ea însăși este manifestarea Credinței.

Kierkegaard admite de a fi recurs la dialectică: „*dialectica credinței este cea mai subtilă și mai remarcabilă dintre toate; ea are o sublimitate pentru care nu-mi pot forma decât o idee, nu mai mult*” (TC- III, 98). În acest sens, în mișcarea infinită a spiritului, remarca Kierkegaard, se regăsesc pluralitatea riturilor și (pre)judecăților din care am dori să extragem exemple de viață sau de moarte, însă la acest nivel, orice încercare este comparabilă, prin dialectica ei spirituală, cu aceea de a transforma vinul în apă, pe când credința este reflectată simbolic de transformarea apei în vin. „*Orice mișcare infinită (a spiritului), continuă Kierkegaard, se efectuează prin pasiune, și nicio reflexie nu poate produce mișcarea*” (TC-III,106)

Pasiunea, ca mișcare infinită contradictorie, este forța salvării omenești a lui Isaac. Asemenea unui fluviu ce este silit să treacă prin defileul muntelui (Moriah), ea se bifurcă în două brațe : resemnarea infinită – vezi cele patru ipoteze din *Atmosfera* - , care îl conservă pe Isaac cu prețul mahnirii și durerii, și speranța, care este ieșirea lui Abraham spre bucurie și seninătate. Pasiunea, pentru Kierkegaard, „*este salt perpetuu în viață, care explică mișcarea, în timp ce mediația (adică reflexia - gândire ce este mediată de moravuri) este o himeră care, la Hegel, trebuie să explice totul și care este în același timp singurul lucru pe care niciodată nu a încetat să-l explice*” (TC-III,105)

În virtutea pasiunii, cavalerul credinței – Abraham – desfide resemnarea infinită (în chip de dovadă a credinței), și prin aceasta am putea spune că ridică credința de pe soclul ei estetic și etic pentru a o așeza în sfera absurdului. Însă numim absurd, în acest caz, ceea ce nu este cuprins în posibilitățile rațiunii, dar care este posibil prin manifestarea voinței divine. A recunoaște această imposibilitate rațională, și în același timp a crede în posibilitatea rațională a contrariului ei – absurdul - , constituie paradoxul lui Abraham.

Putem lua în discuție temporalitatea pentru a constata în ce măsură o asemenea stare existențială generează contrariul ei. Abraham nu poate renunța la viața umană – ca temporalitate - , or drumul spre Moriah înseamnă tocmai aceasta renunțare, pas cu pas mai aproape de moarte, spre pierderea lui Isaac, deci și a lui însuși. Mișcarea infinită a resemnării dezvoltă în ea însăși propriul ei contrariu -mișcarea infinită a speranței. Odată cu apropierea clipei fatidice – morții lui Isaac - , speranța salvării se multiplică pentru a pulveriza resturile raționalității unui sacrificiu divin. Și vice-versa: mișcarea infinită a speranței naște în ea mișcarea infinită a resemnării, care reface raționalitatea. Cele două pasiuni sunt antagoniste și unitare într-o măsură infinită. Prin urmare, credința nu se poate lipsi de niciuna din ele.

Kierkegaard apreciază că fiecare dintre noi suntem mai degrabă atrași de îndeplinirea resemnării infinite, căci acesta este aspectul rațional și ușor accesibil, adică cu pasiuni rezonabile, ordinare, fără să știm sau să ne neliniștim prea mult că în noi înșine zace de asemenea speranța infinită, extraordinară, care este aspectul absurd, pasiunea irezonabilă, sens pentru care credința poate fi descoperită/aflată în individualitatea cea mai profundă, ceea ce înseamnă și tăcere, precum este la Abraham.

Note :

* - *Teamă și cutremur* este împărțit în capitole – după cum urmează : *Atmosfera* (I, II, III, IV), *Elogiul lui Abraham*, *Problemata* (*Efuziunea preliminară*, I, II, III); de asemenea, în lucrare sunt prezente *Cuvânt înainte* și *Epilog*

** - *Teamă și cutremur* - titlul este preluat din *Epistola către Filipeni a lui Paul*, 2, 12 :

„*Drept aceea, iubiiți mei, precum totdeauna m-ați ascultat, nu numai când eram de fata, ci cu atât mai mult acum când sunt departe, cu frică și cu cutremur lucrați mântuirea voastră*”

*** - Pseudonim al lui S. Kierkegaard.

4* - Comentatorii atribuie desori- cu îndreptățire- acest exemplu ca fiind un mesaj mascat din partea lui Kierkegaard către Regine Olson, fosta sa logodnică, pe care el o părăsise după anunțarea logodnei, deci cu prețul unor grave prejudicii sociale pentru tânăra logodnică, în numele unei atitudini de extracție filosofică: seducătorul (Kierkegaard) trebuia să „întarce” iubita sa precum mama își întarcă pruncul, adică Regine trebuia să fie condusă a trece de la imaginația estetică (a dragostei) spre un stadiu superior (spiritual). Regine Olson s-a măritat ulterior cu un alt bărbat, spre adâncă dezamăgire a lui Kierkegaard. Epigraful opereii *Teamă și cutremur* este o dovadă suficientă în acest sens (al mesajului secret către Regine) : „*Ceea ce Tarquinius Superbus dădea de înțeles prin florile de mac culese din gradina sa, numai fiul său le înțelese, dar nu și mesagerul*” – cf. Valerius Maximus VII, IV 2, potrivit căruia atunci când fiul său cucerii cetatea Gabies, el trimise tatălui sau un mesager prin care îl întreba ce trebuia să facă cu cetatea cucerită. Tarquinius, care nu avea încredere în mesager, îl conduse într-o grădină și, fără să rostească vreun cuvânt, bătu cu bastonul ramura cea mai mare cu flori de mac, indicând astfel fiului sau, prin mesager, că Gabies trebuia să piară. Kierkegaard a tras aceasta anecdotă dintr-o scrisoare a lui J.G. Hamman către J.G. Linder în data de 20 martie 1763. (nota extrasă parțial din *Oeuvres complètes*, V, de Soren Kierkegaard- l'Orante, Paris, 1972- nota traducătorului P.H. Tisseau și E. M. Jaquet- Tisseau).

Glosar

Abraham – deși Avram/Avraam în românește; pentru o mai bună corelare cu textul original al lui Kierkegaard.

Hegel, Georg Wilhelm Friederich- (1770-1831), filozof german, reprezentantul cel mai important al idealismului german din secolul al IX-lea. Hegel are marele merit de a fi inițiat interpretarea dialectică a realității.

Kant, Immanuel – (1724-1804), filozof german, fondatorul filozofiei clasice germane; a elaborat idealismul transcendent.

Kierkegaard, Soren - (1813-1855), filozof religios danez, premergător al existențialismului modern; critic al sistemului filozofic hegelian.

Sichem – prima capitală a regatului Israel, la câțiva kilometri de actuala Naplouse, - fondată în sec. XIX- i.e.n.

Yahve /Yahveh- Dumnezeuul Bibliei ebraice, în timpurile lui Abraham, în regatul Israel.

Bibliografie

Teamă și cutremur - Dialectica lirică (1843) de Johannes de Silentio***- Soren Kierkegaard ; vol. V, *Oeuvres complètes*, - 1972, L'Orante , Paris, trad. în fr. T.H. Tisseau și E.M. Jaquet-Tisseau.

Fărămituri filosofice (1844) – Johannes Climacus ***- Soren Kierkegaard; Gallimard, Paris, 1990- trad. în fr. Knut Ferlov și Jean-Jacques Gateau

Post-Scriptum la fărămituri filozofice (1846) - Soren Kierkegaard- Gallimard, Paris, 1949 - trad. în fr. Paul Petit

Le vocabulaire de Kirkegaard – Hélène Politis – Ellipses, Paris, 2015

Va urma

PSALMII DIN POEME

Dumitru ICHIM

**DUMITRU ICHIM – LECȚIA IUBIRII
PENTRU VEȘNICIE (recenzie)
Daniel MARIAN**

Iubirea nu are căi de acces, porți, uși, ferestre la care să te faci anunțat; nu e ca și când ai căuta unde e acel infinit de frumos la care să mergi uneori, în zori sau în apus, în zi de sărbătoare sau de lucru, atunci când ești vioi sau obosit. Iubirea e sâmburele sinelui tău, pornind de la ea se întâmplă tot ceea ce merită trăit. Asupra lumii, a vieții, proiecția ta singura care corespunde adevărului este doar cea pornită din certitudinea iubirii, orice altceva fiind simplu decor.

Pentru Dumitru Ichim, care este Om al lui Dumnezeu, prin taina preoției și mai înainte de aceasta, prin voința Lui, iubirea este esențialul catalizator, care nu poate fi discutabil sau analizat. Atunci când iubirea are partea ei firească de omenească adresabilitate și totodată atributivitate, se face astfel încât sufletul poetului Dumitru Ichim își desfășoară curcubeul înspre fericirea Cuvântului.

Alcătuirea de poezie „Tu știi că te iubesc”, volum apărut la Editura Cathisma și prefăcut de către Savatie Baștovoi, reprezintă cred gestul său cel mai greu de dus în această viață, acela al profunzimii trăirii dincolo de a-i fi alături aleasa inimii sale într-o împlinire a vieții pe acest pământ, care împlinire însă înainte de vreme s-a surpat dureros și ireversibil.

Aș îndrăzni, cu evidente riscuri de interpretare semantică, să spun că există de-adevăratelea o bogăție a asumării pierderii, prin aceea că memoria poate dacă nu suplini, măcar împăca nemăsurat ființa omenească și de a o îmbrățișa în orizonturile tandre care nu țin de absolut nicio conotație fizică. În același timp nefiind doar închipuire, ci mai degrabă prea-clară aieva, prioritatea măsurării și interpretării existențiale este transpusă de la emoțional la categoric.

Dumitru Ichim, care uneori îmi spune 'fratele meu mai mic'... eu i-aș cere voie acum să-mi asum aceasta, atunci când voi cita din scrierea dumnealui, pe care nu știu dacă e potrivit să o localizez spațio-temporal, acest lucru fiind deja sugerat ca voință dar și ca neputință de către Savatie Baștovoi, astfel: „Atemporal cu Shakespeare, fără a părea o icoană; îndurerat ca Voiculescu, fără a fi un militant; zbuciumat ca Arghezi, fără a-și pierde credința; ermetic și muzical ca Barbu, fără a fi sedus de joc, acest nume prea puțin cunoscut din pricina smereniei autorului, este, prin aceste sonete, ultimul mare poet român în viață care se înscrie în cea mai riguroasă și mai solemnă tradiție a poeziei moderne universale”.

Bine, și acum întreb oarecum sfios: Cum să mai citez? De ce aș face asta? Și dacă aș fi scris despre o mie de cărți sau despre niciuna. Este poetul, este cartea. Este ceea ce trebuie să rămână. Da.

PRIN SPINI ȘI PĂLĂMIDĂ MĂ ÎNTORC

Cum aș putea
țărâna
să mi-o cern,
de pleavă să o scutur?
Trecut prin vierme,
inelul lui furând,
bobu-a-nflorit cu aripa de flutur.
Mă doare
focul
când întorc neghina
și-adâncul ei din fire
îl strecor.
Oare așa mă-i fi avut în gând?
Că numai sete am rămas
și zbor
până-n adâncul săpânței de lumină.
Măinile Tale
așa cum le-ai întins
pe lemnul de prohod amar
cum ai putea
să Ți le strângi a pumn
precum ciocanul de judecător?
Eu știu
că chipul Tău
argilei mele Tu l-ai scris
pe când erai îndrăgostit Olar,
că simt și azi pecetea de sărut
ulciorului de lut
ce încă poartă vinul Tău oftând.
Nu vin la Tine
cu ceartă sau pricină
că amândoi vom pierde
de fi-va judecată
cu sobor;
și cel care iubește
și cel care-i Iubirii purtător.
Tată,
cu mâinile întinse de olar,
ia-mă în brațe
ca pe-un neprețuit ulcior
ce încă poartă vinul Tău,
din vremea mângâiatului
cuvintelor pe oale
când nu era ispita celui rău.

Tată,
de-s fiul tău de duh risipitor
sunt totuși fiu
și-al lacrimilor Tale.

PSALMUL LUI PETRU

Să mă încui în piatra cu neumblatul ornic,
La fluierul din urmă, Grădinii de Te-oi pierde!
Nu mersul Tău pe ape mi-a fost ca un pistornic,
Ci nebăuta-Ți zare, tot altuia în verde...

Mă-ncolăciră spinii, că vânt am strâns cu efa!
Tu îmi cunoști adâncul, înglăsuind genunii.
Mai dojenește-Ți marea urlând prin mine: Chefa!
Ca lupul stors de foame în chinga văgăunii.

Îmi putrezește duhul, trei zile-s de când plouă!
Lichenii cresc la grindă, pe cuiub de rândunică.
Eu Te-am cerșit cu setea-n străinătăți de rouă,
Dar nimeni nu-i acasă, sunt singur și mi-e frică!

Ascult prin lemnul ușii, osândul să nu-mi scape:
- Era cu Răstignitul, e pe-unde, pe-aproape...

PSALM DE JERTFĂ-N HOLOCAUST

Din verde mireasmă, aroma înaltă!
Ca jertfă de seară închipui pelinul,
Nu trâmbițe, surle, ci stuhul din baltă
Din mâl crește fluier, cântând hialinul.

Polen mă ceri, geamăn ca frate cu scrumul,
De-aceea cu stângul rostitului-i șchioapăt:
De ce acatistul, mai fin decât fumul,
Alături, nu-mi are-nflorirea la capăt?

De-i praful de aur, și moarte, și treaptă,
Tu știi cum se leagă stihiei talazul.
Dă-mi bob duminirii când drumul mă scap'tă,
Iar slova mi-o mută, la vale, obrazul.

Îmi ceri holocaust, iubirea mea toată,
Dar lutul mă trage pe propria-mi roată!

PSALMUL DE ADUS LA CINĂ

Ca mine, nu ești singur, înaltului adâncul,
De numai stupul știe să-Ți toarcă heruvicul?
Iar mi-ai trimis apusul, da'-n zorii tăi îmbrâncu-l.
Au n-ai uitat că-n humă port chipul Tău, cu spicul?

Ce-ai spus în ochi de ciută, de unda i-o beau cerbii?
Din pletele de coasă, miresmei-i sunt pe-aproape.
Cum poți, Părinte David, să-mi strigi că-s duhul ierbii,
Când eu ți sorb chemarea de dincolo de ape?

Din zori până-n tristețe, mă hăcuie-ntrebarea,
Atât-din-altă lume, fără de ieri și mâine,
De talpa Ta, din lucruri, își amintește marea,
Cum poți hrăni lumina din frângere și pâine?

Înseamnă că-și luase din cântecul Tău, firea,

PSALMUL GRAURULUI

Cu mine tot mereu mă iau la sfadă,
Ca lemnul sâsâind ce-l toci c-un clește.
De-am dat stihiei setea mea nomadă,
De ce c-un hoit bătrân mă pedepsește?

Port altuia tăgârța-i de ciolane,
Sisif - nu piatra, ci străinu-i sine!
E-un joc de etichete pe borcane,
Eu-s fără eu și mine fără mine.

Tatoo-ul scris pe timp îmi pune bir pe
Ce nu am fost și nici voi fi vreodată.
Complice Te-ai făcut cu-această stirpe
Ce-n trup străin m-a prins și-s tras pe roată?

Răsare Glas pe unde-am fost pârloagă:
- Să luăm aminte, graurul se roagă!

PSALMUL PENTRU SĂVÂRȘIRE

Chiar de-s țestoasă-n os decapotabil,
Nici nu gândesc să am în străni codoșii.
Cum poți iubi fără-un simun contabil?
Nu vezi? Apusu-și bea salcâmii roșii,

Că drumu-i lung pe unde merge norul,
Din somnul nopții vis își iau păunii,
Că-n multe feluri pana-și zice zborul.
Faci cuști din corzi, dar și poiană strunii.

N-am fiert în rânză pizma, nici cu plita
Cârtiri că-argilei nu i-am fost zelotul.
De moară să vorbească numai sita,
Iubirii bucla n-o slujească drotul.

Când psalm final va stinge caravana,
Dați nunului să guste, ca în Cana!

PSALMUL SETEI FĂRĂ TOARTĂ

Durerea, bucuria, nu-s sufletului coajă,
Când plumb și aur piatra-i amestec săcărâmb?
Sălbatic drum prin lozii, miroase încă-a mlajă,
Când îmi aprind chibritul din steaua de carâmb.

Înaripată jertfă pe-altar mă cere via.
Voi n-ați văzut cum rouă cârcelul ei de-april?!
Nepăsătorii vișini, furând copilăria,
Întind pe-un nor, la soare, cămașa-i de copil.

Ce strâmt mă simt în mine, când ochiul mi-ai dat Evă
Să-Ți țeasă necuprinsul, durutul dor din verde,
Interior, copacii mă ispitesc prin sevă,
Dar drumul clorofilei, pe sub Tabor se pierde...

Vroiam să beau din moarte, oglindul ce Ți-l poartă,
Dar inimii nu pus-ai, de-a stânga vremii, toartă.

INTERVIU CU VENERABILUL Scriitor CANADIAN OVIDIU CREANGĂ *George ROCA*

George ROCA: Distinse domn, Ovidiu Creangă, vă mulțumesc pentru acceptarea acestui interviu. Știu că sunteți un „scriitor” ocupat! Scrieți cărți și publicați frecvent în multe reviste și ziare virtuale românești. Vă rog să vă prezentați pentru a vă cunoaște mai bine.

Ovidiu CREANGĂ: Stimate domnule George Roca eu trebuie să vă mulțumesc pentru că mi-ați oferit prilejul să apar în

prestigioasa dumneavoastră publicație „Romanian VIP” cunoscută în prezent pe toate meridianele mapamondului. Când pronunță cineva cuvântul „scriitor” eu mă uit împrejur să văd cui i se adresează, căci eu nu sunt decât un inginer, sau mai corect „un fost inginer”, căci dacă mă luați „la bani mărunți” chiar și ingineria mea este din... secolul trecut. Știu că la interviuri trebuie să nu minți, să nu te „dai mare”... deci, neavând încotro, am să vă spun purul adevăr cu toate că uneori nu-mi este favorabil.

M-am născut pe 14 februarie 1921 în satul Vărzărești, sat cam la vreo 60 de kilometri de Chișinău. Tata era din comuna Stoilești, județul Argeș și mama din comuna Gura Nișcov, județul Buzău. După „alipirea” Basarabiei la Patria Mamă, pe 27 martie 1918, părinții mei au fost trimiși în Basarabia care ducea lipsă de funcționari căci mulți din cei vechi plecaseră în Rusia. M-au declarat la primărie și m-am botezat în aceeași zi, 10 martie din care cauză în actele mele apare această eroare, adică „născut pe 10 martie 1921”. Și uite așa, am devenit mai tânăr cu aproape o lună! Dar ce contează o lună la matusalemica mea vârstă de 89 de anișori!

Ca să o scurtez, ca elev de liceu nu am fost prea sârguincios, din contra am fost un chiulangiu culminând cu o trebușoară rușinoasă! Când eram în clasa a patra a liceului „Ion Creangă” din Bălți, am fugit de la școala la ciroul lui Ivan Zaikin, deoarece visul meu era să mă fac circar. Am rămas repetent și atunci mama văzând că nu o scoate la capăt cu mine cu vorba bună, a luat un băț și m-a bătut la „posterior” de a făcut bățul fășii-fășii. Plângeam și eu... dar plângea și mama: „te bat la fund sa-ți vină mintea la cap”. Din bătaia asta „mi-a venit mintea la cap”, am început să învăț din ce în ce mai bine culminând cu intrarea la Politehnică pe care am terminat-o ca șef de promoție cu calificativul „Magna Cum Laude”.

Am fost considerat un inginer bun, am luat „Medalia Muncii” și „Ordinul Muncii”, am scris articole și tratate științifice, am predat la Politehnică din Polizu – București. Am avut poziții înalte în timpul lui Ceaușescu, și am intrat în relații de prietenie aș putea spune cu „Savanta de Renumo Mondial”. Dar am făcut imprudența să-i spun ce greșeli face „partidul” construind uzine imense care sunt energofage și produc mărfuri nevandabile. Ea era directoare la ICECHIM și eu director în Comerțul Exterior. „Geniul Carpaților” a dat cu mine de pământ și am ajuns în „Cimitirul Elefanților” de la Ministerul Chimiei. Din „director genial” m-a pleznit să rămân inginer stagiar până ies la pensie. Dar iarăși m-am „încipiorongat” și în final am ajuns în Canada.

George ROCA: Mi-ați trimis prin poștă în urmă cu câteva zile o carte minunată, o carte scrisă de dvs. Titlul acesteia m-a surprins: „Cu și fără securiști” (368 pag. Apărută în 2009 la editura Vicovia, Bacău). Am citit-o pe nerăsuflăte mai ales că timpurile descrise de dvs. le-am trăit și eu în „acel” București al anilor 60-70. Am cunoscut chiar unele personaje descrise în carte. Ce v-a determinat să vă puneți gândurile și amintirile pe hârtie?

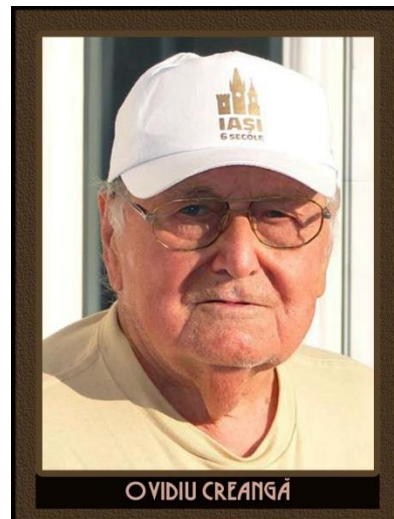
Ovidiu CREANGĂ: Am avut o viață agitată, am oscilat între „talpa societății” și aș putea spune „culmile ei”. Am avut prilejul să fiu în apropierea somităților zilei, am lucrat în domenii unde fojgăiau securiștii, adică la „Comerțul Exterior”, am călătorit mult și în locuri ași zice „neumblate” de picior de român. Am avut și mai am mai multe și variate profesii... eu în glumă spun: „numai popă nu am fost până acum!”.

De la 80 de ani, nemaivând posibilitatea să-mi exercit profesii de inginer, am început să scriu literatură. Cusca mea, doamna Maria Marian, care avea o editură (DALSI – D de la Daniel-nepot, A de la Adrian-fiul dănei, L de la Luminița-noră și fiica mea, SI de la Simina-nepoata) mi-a spus: „Ovidiule încercă să scrii câteva pagini să dai pe la prieteni, eu ți le tipăresc pe gratis”. Eu „am încercat” și am scris prima mea carte de literatură, trădând chimia(sic!). I-am pus titlul „Din sacu’ lui Moș Bodrângă”! M-am inspirat de la scriitorul meu preferat Ion Creangă. Și în loc de o fițuică cu câteva pagini a ieșit o cărticică nostimă mai ales că un grafician talentat, Nicolae Ionescu, i-a făcut o copertă haioasă. Așa am început. Doamna Marian m-a „aruncat peste bord” și neavând încotro și am început să înot cu pixul și cu hârtia în mână, care hârtie, sărăcuța, suportă cu stoicism toate năzbâțiile mele.

George ROCA: Am înțeles că ați mai publicat și alte cărți. Puteți să-mi spuneți câteva titluri?

Ovidiu CREANGĂ: Am început deci cu „...Moș Bodrângă”, apoi am scris o carte de epigrame „Unde dai și unde crapă” editată tot de Dalsi. A urmat tot o carte de epigrame numită „Epigrame și catrene, scrise noaptea printre gene”, editată la Chișinău, la editura Museum, după care, la aceeași editură a mai apărut și „Cu orice risc am să spun adevărul”. Prințând gust de scris am publicat trei cărți la editura Anamarol din București: „Medicina alternativă văzută de un inginer”, „Cu hipnoza și tu poți face minuni” și (încă) o carte de epigrame (în colaborare) numită „Un zâmbet de peste ocean”. În sfârșit „Cu și fără securiști”, care este a opta mea carte.

George ROCA: Volumul „Cu și fără securiști” are o prefață scrisă de marele dizident român Paul Goma. Care este motivația legăturii dumneavoastră cu acest mare scriitor aflat la Paris?

Ovidiu CREANGĂ: Mă consider un om norocos că sunt prieten cu această mare personalitate. Eu îl consider pe Paul Goma ca fiind cel mai mare scriitor al României. Vă spun de unde „mi se trage” această prietenie? I-am trimis într-o doară domnului Paul Goma prima mea încercare literară - „opera nemuritoare”(sic) - „Din sacul lui Moș Bodrângă” -, și stăteam cu inima la gură să văd ce reacție va avea idolul tinereților mele. Cred că vă amintiți când acesta se lua la trântă cu „Securitatea” și cu „Jeniul Carpaților”, iar noi dărdăiam de frică sub pat și ne făceam cruce cu limba. Culmea, Paul Goma mi-a trimis un volum din prima ediția „Săptămâna Roșie” și... deh, ca între „scriitori”, cu o dedicație fulminantă pe care v-o reproduc „Chimistul Ovidiu Creangă nu e un amintirist, el este un scriitor autentic și scrie mai bine decât scriitorii consacrați”. Am rămas fără suflare, „am căzut cu tronc la inima lui Paul Goma!”. Asta mi-a dat aripă, poate că mi „s-a și urcat nițeluș la cap”, și astfel m-am apucat de scris (mai) cu nadejde. Paul Goma mi-a scris prefața și la volumul „Cu orice risc am să spun adevărul”, despre care se spune că ar fi o carte „de valoare”.

George ROCA: Cartea dumneavoastră „Cu și fără securiști” are nu numai o valoare de document, dar și una literară fiind scrisă cu mult talent scriitoricesc. Aș recomanda-o spre citire în special celor aflați în exil. De unde se poate procura? Se găsește și în librăriile din România?

Ovidiu CREANGĂ: Cartea a fost editată și tipărită de editura Vicovia din Bacău. Editorul, domnul VioREL Cucu, a avut o contribuție esențială nu numai la partea grafică dar și la text, ameliorând substanțial valoarea cărții. Volumul se găsește de vânzare în librăriile din România la prețul de 30 de lei. Pentru comenzi în Europa vă rog să contactați editura Vicovia (vicovia@gmail.com). În America și Australia se poate procura prin comandă, contactându-mă prin e-mailul personal: (ovid.creanga@gmail.com). Pentru străinătate costul ei este de 25 de dolari US la care se adaugă costul transportului.

George ROCA: Vă gândiți la o traducere a cărții în alte limbi?

Ovidiu CREANGĂ: Cred că singura limbă pe care aș recomanda-o ar fi engleza. Engleza mea nu corespunde cerințelor unei bune traduceri, iar pentru angajarea unui traducător nu am bani...

George ROCA: Știu că sunteți un corespondent ale cărui scrieri apar destul de frecvent în paginile mai multor publicații virtuale românești. Ce v-a determinat să vă apucați de scris... dumneavoastră un ilustru inginer chimist și totodată un fost as al comerțului exterior românesc!?

Ovidiu CREANGĂ: În Canada am ajuns la 62 de ani, la 64 am căpătat drept de lucru. Nu mă angaja nimeni căci „65” este anul de pensionare. După greutăți sisifice am reușit să-mi înjghebez o „făbriță” de produs chimicale pentru film de raze x și film color. Am avut noroc că într-o „locație” pe care un chinez ne-a dat-o spre folosință degeaba, erau două closete. Am găsit o găleată de 20 de litri din polietilene la gunoi, am spălat-o bună, am pus o scândură pe tronul unui closet cu găleata deasupra, deci aveam „hală de fabricație” și astfel am „fabricat” primele chimicale... amestecând soluția cu un făcăleț de mămăligă. Apoi am făcut un efort financiar și cu 240 de dolari am cumpărat un vas de polietilenă de 200 de litri și un vecin, Costică Noe, m-a cadorisit cu o lopată veche de gunoi, în care a făcut câteva găuri și am avut primul „agitator”. Ca să nu o mai lungesc, până la urmă am beneficiat de hală autentică de fabricație, 3 reactoare de polietilenă cu o capacitate de 3000 de litri prevăzute cu agitatoare puternice. Dar în 1990 am făcut un infarct - de care am scăpat - și în 1997 un cancer de colon de care iarăși... am

scăpat! Competitorii, Kodak, Fuji, Konica, 3 M, s-au pus pe capul meu să mă distrugă. Mergeam vertiginos spre faliment! Dar Dumnezeu nu m-a lăsat, am făcut o invenție pe care am vândut-o cu tot cu „instalație” firmei „Globus” din Kelowna, British Columbia, cu un sfert de milion de dolari. Mi-am luat repede o căsuță!

Nemaiavând de lucru, nemaiavând ce face, bani se topiseră... m-a părăsit și soția pe 28 aprilie 2000 în Vinerea Mare... Am înmormântat-o a doua zi de Paști și m-am apucat de scris. La scris îmi trebuie numai un pix. Dar eu eram și mai dotat! Aveam și computer! Deci m-am apucat de scris, hai să-i zicem... „de necaz și plictiseală”!

George ROCA: De când sunteți stabilit în Canada? Ce motive ați avut să plecați din România când „acolo” ați avut o viață bună și tihnită? Nu cred că ați mâncat prea des „salam cu soia”!

Ovidiu CREANGĂ: Am plecat din România după o dispută pe care am avut-o cu „Savanta de Renumo Mondial”. În ultima vreme, înainte de a „fugi” din România am avut o situație materială excelentă, cu mult mai bună decât am aici în Canada. Și... nu am mâncat deloc „salam cu soia”!

George ROCA: Vă pare rău că ați plecat la 64 de ani? Ce alte realizări ați avut pe tărâmul canadian?

Ovidiu CREANGĂ: Când văd cât de tare s-a deteriorat calitatea vieții în România nu-mi pare rău că am plecat. Când văd corupție la cel mai înalt nivel, hoți ordinari - precum mulți dintre politicienii de azi - care în loc să stea după gratii au poziții cheie în țară, mi se face greață. Nu am nimic cu biata Românie care a căzut pe mâna unor șarlatani care se gândesc numai la buzunarul lor. După cum am relatat mai sus, în Canada am realizat o invenție și pe tărâm literar am scris 8 cărți și numeroase articole...

George ROCA: De curând ați împlinit 89 de ani! Sunteți o persoană longevivă. Ce program de viață recomandați cititorilor noștri pentru a atinge o vârstă atât de frumoasă?

Ovidiu CREANGĂ: Ce pot să le spun? Să aplice lozinca noastră a basarabenilor: „Nu ti da, nu ti lăsa!”. Nu mulți din familia mea au atins vârsta de 80 de ani... Eu sper să ating 90. Cred că nu mor, deoarece am depășit cauza deceselor, primul fiind din motive cardiace, am avut infarct și l-am pus la pământ, a doua cauză este cancerul, am avut cancer și l-am pus la pământ. Cred că voi muri de un guturai, dar asta hăt mai încolo!

George ROCA: Ce proiecte de viitor aveți?

Ovidiu CREANGĂ: N-aș vrea să mor* înainte de a vedea Basarabia alipită la Patria Mamă - ROMÂNIA!

* (4 decembrie 2017) Iată ce ne scrie Luminița Grigoriu, fiica regretatului scriitor: „Tata a plecat la pește”: Azi noapte s-a stins din viață tata. S-a bucurat de viață așa cum a fost, restrânsă într-o mică colivie, până în penultima zi. Era pregătit de trecerea aceasta de mult și un singur lucru nu dorea: să sufere! I s-a îndeplinit dorința... A fost în spital numai o seară și a bolit numai o zi. Până la 90 de ani a fost un adolescent, care făcea ce dorea și când dorea. Îi plăcea să pescuiască și îmi lăsa câte o notă pe masa din bucătărie: ORA 3 AM. AM PLECAT LA PEȘTE! După 90 de ani a devenit copilul meu, care făcea în continuare ce dorea, dar cu mai multe restricții, și fără carnet de șofer. Tatata, sper să fie mult pește în viața de apoi și să te bucuri ca și în această viață de ceea ce îți place!”

Luminița

(Monica, Simina, Sandra, Sorin și Daniel)

NINSORI DE DOR

Mîruna OCNĂREANU

AMINTIRI DIN CURTEA NINSĂ

Dospește cozonacul pe priciul vechi de lut
Cu izul amintirilor de-acasă
Aroma dulce iar povară-și lasă
Ca prin colinda vârstei - un sărut

E mama stălp în casa părintească,
Iar noi ne-mpiedicăm sub șorțul ce miroase
A vorbe coapte-n jarul dojenelor duioase
Și-a pribegiri ce-n prag or să sosească

În tinda de la stradă miroase a piftie
O-ncerci, de bună seamă - și se-ncheagă
Noi ghemuiți stăm ziulica-ntreagă
Și-l așteptăm pe Moș Crăciun să vie

Și când pe sub ferestre ne colinda-vor alții,
Ursonul mi l-oi pune, căciula cu urechi
Ce mă așteaptă-n cufărul cel vechi
Să-mi țină de căldură - precum frații

Ce sfânt e cozonacul copt pe masă!
Sub brad stă baba iarnă în năframe
C-a obosit cernindu-și doru-n coame
În curtea ninsă cu iubiri de-acasă.

LIVADA DE CUVINTE

Te zgribulești în mine iarnă
Livada-mi de cuvinte arde
Din hornuri fumul va să cearnă
Peste-ale lumii bulevard

Pe gardul de nuiete ude
Tu iarnă-arunci înfrigurată
Cojocul de șuvițe crude
Sub mângâierile-ți de fată

Prin vise, sulite de-aramă
Golesc livezile din tâmpale
Speriată,-n scutece de mamă
Aștept...ce fi-va să se-ntâmpale;

Să bântuie o altă vară
Cu arșiță, cu stei, cu fluturi,
Să-mi fie sete de povară
Și de o cofă de săruturi.

PETALE DE VIAȚĂ

Nu am putut să plâng mai mult
Decât am plâns,
Când te-am pierdut pe tine, Tinerețe,
Când, pe sub ușa ochilor
Un vânt cărunț,
Mi-a dat binețe

Nu am putut să strâng mai mult
Decât am strâns,
Când am șezut, cu tine-nțelepciune,
Pe-același mișcător nisip
Ce-nghite în tumult
Silabe de amărăciune

Nu am putut să vreau mai mult
Decât am vrut
Când, sub un cer de ochi căprui,
Un univers al nimănui
Și-a scuturat somnul ocult
Pe frunze de gutui

Nu am putut să iau mai mult
Decât am luat,
Când teatrul de păpuși din ceară,
A picurat întâia oară
Cortina flăcărilor de demult
Peste zefir de primăvară.

ORAȘUL CU PARFUM

Mai ții măicuță minte,
când ai plecat la școală
Desculță, în orașul
cu parfum de București,
Era vară fierbinte.
Pe fruntea ta domoală
Dădeau în pârg
poveștile din tâmpalele lumești

Cât verde sta ascuns
sub bluza albă, de zefir
Atâta luncă:
zăgazu unui schit de fluturi
Broda un zbor de fâlfâiri
c-o aripă de mir

În urmă,
o dără verde cu parfum de muguri

Mai ții măicuță minte,
cum somnoroasa vară
Târa cămașa nopții cu foșnete,
că poate,
Teii smoliți în rouă,
părând ca se-nfioară
Și-or scutura parfumul
pe visele-mi curate.

ÎN CURTEA CU-
NTÂMPĂRI

Iubite, a-nceput să ningă
În curtea cu-ntâmplări
Iar tinda casei stă să plângă
Nămeții de iertări

Iubite-n iarna asta, când
Cerberii umblă-n cete
Ascunde-te sub un colind
Ca Moș Crăciun să-ți ierte

El o trimite cerbi de-argint,
Stele să-ngenuncheze
Porți ți-o deschide-n cerul frânt
Olimp să te-ntroneze

Nu plânge Prințe, că e iarnă
în curtea cu-ntâmplări,
Pe sub zăpada mieilor, cu teamă
Vom desena cărări.

CELEBRÂNDU-L PE GLENN GOULD LA TORONTO

Milena MUNTEANU LITOIU

Alesesem acest concert pe motivul că-l avea solist la pian pe Ian Lisiecki, pe care nu-l mai ascultasem în concert. Îmi plăcuseră înregistrările lui și m-a fermecat spontaneitatea interview-urilor lui. De abia așteptam să ascult primul concert de pian de Brahms, al cărui tumult mă fascinasese. Acum îmi dau seama că fusese scris după moartea lui Schumann, un concert trist dar cald; partea a doua ar

sugera imaginea Clarei Schumann. Ceea ce nu înțelegeam totuși era legătura dintre acest repertoriu și Glenn Gould, sărbătoritul serii, onorat la 35 de ani de la moartea lui prematură.

Din pricina aniversării a celor 150 de ani de la formarea statului Canadian, urma să se prezinte un “mozaic canadian” de talent in display –înțelegeam astfel că așa un spectacol poți găsi “ONLY in Canada”.

Concertul începe cu piesa unui compozitor din Québec (ce predă compoziția și muzica de cameră contemporană la Conservatorul local), Yannick Plamondon. Urmează apoi o altă compozitoare canadiană, care scrie muzică modernă, fiind numită de către unii “Bartok pe steroizi”, care m-a fermecat, de fapt. Mai mult, am înțeles, în sfârșit, legătura cu Glenn Gould, căci compozitoarea, Kelly-Marie Murphy, își numise piesa “Curiosity, Genius, and the search of Petula Clark”. Muzica modernă nu-și pierde firul muzical, continuă să mențină un ritm și o anume strălucire de-a lungul compoziției. O muzică extrem de imaginativă și expresivă. În plus, memorabilă.

Urmează o piesă de Richard Wagner, Idila lui Sigfried, care se pare că a fost singura piesă pe care Glenn Gould a adaptat-o, interpretat-o și dirijat-o – de unde și legătura cu celebratul serii.

La pauză am admirat pianul la care cântase odată Glenn Gould. Pe mine însă m-a impresionat scaunul. De ce? Pentru că fusese adaptat de tatăl pianistului, să fie pe măsura băiatului lui, cunoscut pentru excentricitate și tot felul de alte particularități, care mergeau de la portul paltonului și mânușilor vara, până la preferința pianistului de a cânta numai de pe acest scaun pliabil, făcut să îi vină ca turnat. Ce dragoste profundă i-o fi purtat tatăl, ce încurajare necondiționată a fiului, să ajungă pianistul remarcabil, deși nu fusese un copil minune.

Despre Glenn Gould s-au scris zeci de cărți, piese de teatru, muzică de operă și orice altceva. Există o fascinație pentru acest personaj pitoresc, care sub mai multe aspecte se situează în afara normalului. Surpriza serii a fost că am cunoscut unul dintre biografiile lui Glenn Gould, care spera ca noi să nu uităm. Nu, nu pe pianistul și muzicianul inconfundabil care e, de acum, imortal, ci pe excentricul de la colțul străzii din Toronto, cunoscut de orice trecător, chiar dacă el, trecătorul, nu auzise vreodată despre interpretarea magistrală a Variațiilor Goldberg de Bach. Autorul cărții “Marele Gould” spera ca noi să nu îi uităm prezența “ghostly”- care ar trebui să rămână o fascinație în plus pentru cei ce-i păstrează memoria.

Am aflat diverse perspective despre Glenn Gould, unele chiar bilingve, dramatizate de actorul Colm Feore, ce jucase rolul pianistului în filme biografice. Nu mai văzusem prezentări bilingve în care anunțul să nu se repete în amândouă limbile oficiale, trebuia să le înțelegi pe amândouă dacă doreai să prinzi

mesajul... ceea ce pentru mine a fost încă un deliciu. Era o încântare această alternare între muzicalitatea celor două limbi oficiale, în dorința de a caracteriza genialitatea lui Gould, ca și cum o limbă nici n-ar fi suficientă...așa cum nici nu este.

Apoi, o altă surpriză, legată de prietenia lui Leonard Bernstein cu Glenn Gould (Lenny și Glenney), care au înregistrat în 1962 primul concert de pian de Brahms. Glenn ar fi vrut să cânte concertul în Re-minor într-un tempo lent, dar Bernstein l-ar fi dorit într-un ritm mai rapid. În înregistrarea istorică a vocii lui Leonard Bernstein din 1962, el se întreba, cu haz, oare de ce dirijează el orchestra, când nici nu e de acord cu interpretarea pianistului? Se întreba cine era șeful, dirijorul sau pianistul? Aflu că nu cedase decât o singură dată la presiunile unui solist, iar asta fusese atunci când lucrase ultima dată... tot cu Glenn Gould! Această înregistrare istorică a lui Bernstein, plină de umor, rezonază cu audiența de azi, lămurind și de ce această piesă de Brahms este inclusă în concertul omagial Glenn Gould.

Ca și cum nu era suficient de clar, numai un solist prodigios, tot canadian, ar fi putut lua locul pe scaunul pianistului la această sărbătorire. El este Ian Lisiecki, canadian de origine poloneză, care a ridicat sala în picioare. O mică observație legată de audiența canadiană: este atât de entuziastă că aplaudă și la pauzele dintre părțile concertului. E atât de dezinvoltă, că a trebuit să fac semn unei vecine de scaun, să nu mai facă fotografii în timpul concertului, că deranjează...

Seara se termină cu aplauze interminabile, cu îmbrățișări calde între dirijor și pianist, ultimul fiind îmbrăcat doar într-o cămașă; nici haină, nici cravată. În stil Canadian.

Solistul iese să dea autografe în holul de la Roy Thompson Hall, după ce apare, cu o sticlă de apă în mână. Apoi întreabă, dezinvolt, pe cei ce stăteau la coadă, unde așteptau “fan”-ii, ca la concertele rock’n roll, cine era la rând să se întâlnească față în față cu vedeta zilei. Tinere superbe, care trăgeau de fustele prea scurte, așteptau un autograf, un zâmbet și o poză cu pianistul cuceritor.

Ian Lisiecki a ales să biseze Aria de Bach, cântată atât de memorabil de Glenn Gould. Așa mi-am amintit că aveam un CD cu Glenn Gould... și Dinu Lipatti. Doi titani ai interpretării pianistice, niște genii atât de rarissime, că e greu de crezut că au fost de fapt contemporani, amândoi fiind născuți în perioada interbelică. Cei doi au în comun mai mult decât discul despre care vorbeam. Au o genialitate distinctă, inconfundabilă și foarte diferită de a celuiilalt. Pe discul meu, Aria lui Bach este interpretată de Lipatti și nu de Glenn Gould. Iar tonul lui Lipatti, inconfundabil, e remarcabil prin finețurile și subtilitățile ce nu puteau izvorî decât din tradiția muzicală extrem de bogată, moștenită și transmisă lui de distinsa profesoara de pian, Florica Muzicescu. Tonul magistral al lui Lipatti nu are egal, după părerea mea. El este cumva spiritualizat, iar deliciile din textura sunetului te trimit în alte sfere. Lipatti nu este doar inconfundabil, ci profund emoționant, într-un fel care nu se compară cu nici un alt titan al interpretării pianistice. În această seară înțelegeam că Glenn Gould n-ar avea rivali nici în trecut, nici în prezent, nici în viitor, nici pe această planetă, nici pe altele. Că el reprezintă în mod unic cultura canadiană și că este, probabil, ambasadorul ei cel mai cunoscut și emblematic. Mă bucur să văd cum canadienii îi stau alături, perpetuând fascinația pe care Glenn Gould a generat-o. Mă întrebam însă de ce numele lui Lipatti nu este asociat în aceeași măsură cu țara în care s-a născut și format?... De ce oare nu știm să îi perpetuăm

memoria, să-l cinstim astfel încât să rămână viu în conștiința contemporanilor? L-am celebrat noi oare, la cei 35 de ani de la dispariția lui prematură? La 50 de ani? La 60 de ani? La 65? La 100 de ani de la nașterea sa (împliniți în 2017)? Mă întreb câți dintre români știu despre Lipatti, pe care eu l-am descoperit de abia în Canada, printr-o înregistrare re-tehnologizată, EMI, din seria "Mari înregistrări ale secolului XX".

Nu sunt oracol și nici nu e treaba mea să fac clasamente muzicale, sau să declar cine e în top. Spun doar că mie îmi plac mai mult căldura, respirația, frazarea muzicală, rafinamentele fără egal ale lui Lipatti, deși interpretările lui Glenn Gould m-au uluit prin imensa, neobișnuită lor abilitate tehnică și eventuala

impetuoșitate. Interpretările Bach ale lui Glenn Gould au un loc aparte în inima mea, în ciuda cântatului în barbă, mormăit, inclus în înregistrările instrumentale.

Revenind la Lipatti, știu că atunci când s-au împlinit 35 de ani de la moartea lui, poate din cauza circumstanțelor momentului, nu l-am sărbătorit cum îl celebrează canadienii pe Glenn Gould. Să ne mirăm atunci că nu toți românii înțeleg calibrul lui Lipatti? Să ne mirăm că prea puțini îl asociază fără echivoc cu țara lui? Oare cum să facem dreptate geniilor noastre de primă mărime?

NOTES DE CHEVET

Miruna TARCAU

CONCISION

1.
C'est une erreur de croire que les auteurs d'autrefois écrivaient davantage, ou que les lecteurs d'aujourd'hui n'ont ni le temps, ni la volonté de lire beaucoup de mots. Les sagas ou les sommes, les axiomes ou les haiku ont depuis longtemps satisfait des goûts très différents.

2.
Ce n'est que récemment que je me

suis mise à cultiver un goût pour la brièveté. C'est qu'il ne me plaisait pas tout d'abord de concevoir l'écriture comme un travail artisanal. Tout n'était qu'une question d'inspiration. Retrancher des ornements aux petits bijoux qui se formaient sous mes yeux paraissait quasiment relever du sacrilège. La naissance d'une phrase ou d'une expression bien faite méritait bien le respect avec lesquelles l'on conserve des esquisses.

3.
Je possède encore un cimetière de mots. Des centaines de petits fichiers Word contenant des listes de paragraphes avortés, de plans jamais réalisés, de morceaux de lettres, d'essais ou d'articles formulés d'une dizaine de façons différentes. Cela me rappelle la « chambre de bagages » dans laquelle mon père conserve depuis vingt ans tous les objets qui se brisent de notre maison en espérant les réparer un jour.

4.
Un professeur de Strasbourg nous a dit un jour que la brièveté requerrait davantage de travail que la longueur. À titre d'exemple, il avait cité Pascal qui avait dit en présentant ses *Pensées* : « Excusez-moi, je n'ai pas eu le temps de faire court. »

5.
La simplicité naturelle ne m'est toujours pas naturelle. Le flot de paroles ne coule guère chez moi qu'en abondance. Pour donner l'impression du court, il aura fallu que je fragmente toutes mes pensées en petits paragraphes ordonnés de manière aléatoire, c'est-à-dire alphabétique.

ENFANCE

1.
Ma sœur m'a dit un jour que l'enfance était une période merveilleuse de la vie. Nous revenions d'une journée que nous avions passée ensemble à La Ronde, ce que nous n'avions pas fait depuis des années, et que nous avions planifiée à sa demande, car elle souhaitait se divertir de ses obligations familiales. À chaque fois que je la visitais depuis la naissance de sa fille, elle courrait d'un bout à l'autre du quartier ou de sa maison, tantôt à la cuisine préparer la soupe des chiens qu'elle nourrissait de repas préparés à la maison, tantôt à l'hôpital pour effectuer un nouveau shift à l'urgence. Elle se souvenait de l'enfance comme d'un âge d'insouciance où toutes les émotions étaient pures. En perdant un joujou, l'enfant crie et souffre de manière terrible, mais lorsqu'il le retrouve ou qu'il reçoit une surprise à laquelle il ne s'attendait pas, sa joie est tout aussi puissante et spontanée que ne l'étaient ses pleurs. L'enfant n'a rien à faire, aucune obligation. L'enfant est libre.

2.
Pour ma part, je considère qu'il n'y a que les adultes qui jouissent pleinement de leur liberté, précisément parce que les enfants ne choisissent pas les émotions qu'ils vivent. Leur existence n'est qu'une succession de frustrations sans nombre entrecoupées de rêves dans lesquels ils s'imaginent être des princesses, des soldats, des mariées ou des superhéros ; n'importe quoi, pourvu que ce ne soient pas des enfants. Tout ce qui échappe à leur contrôle les exaspère, et qu'est-ce qui n'échappe pas à notre contrôle, quand on n'a que sept ans?

3.
Les enfants n'existent en vérité que dans leur imagination. Pour le reste, ils ne choisissent pas les gens qu'ils côtoient à chaque jour, ils n'ont aucun contrôle sur ce qu'ils mangent et doivent quémander tout ce qu'ils désirent de leur entourage pour qu'on leur donne le droit d'obtenir quelque chose. Ils apprennent quand on leur dit : « apprends », jouent par ennui ou par nécessité quand vient le temps de jouer. Le monde entier se réduit à la maison de leurs parents et à l'école qu'ils fréquentent. Il n'y a pas d'autres villes, d'autres pays, d'autres façons de vivre. Tout le savoir humain est concentré dans la bouche de leur maîtresse d'école. Quand une affirmation leur semble fausse, ils ne savent pas la réfuter ou justifier leurs doutes. Leur vie se résume à une longue attente : ils veulent devenir grands.

4.
On m'a déjà demandé quelle a été l'année la plus difficile de ma scolarité. C'est très honnêtement que j'ai répondu : « la première ». Le secondaire est beaucoup plus facile que le primaire ; l'université, un jeu d'enfants comparée au cégep. Je n'ai jamais été aussi libre que depuis que je suis inscrite au doctorat.

5.
Je vois mal pourquoi les émotions que l'on vit à l'âge adulte seraient moins pures que celles de l'enfance. À l'âge adulte, rien ne vient sans effort, il faut travailler pour obtenir quelque chose ou pour continuer à l'avoir. On connaît ainsi mieux le prix de ce que l'on possède. Les personnes que l'on rencontre de façon régulière sont là parce qu'on le veut, parce qu'on tient à eux. Nos parents, qui ne sont plus des dieux ou des surhommes, peuvent devenir des amis ; nous ne voyons plus leurs fautes comme des manquements terribles à la justice céleste, mais plutôt comme des erreurs peu nombreuses, en égard aux sacrifices et aux compromis qu'ils effectuent quotidiennement depuis un quart de siècle pour notre bonheur. Ce n'est qu'à l'âge adulte qu'on peut dire : « Je t'aime, maman, papa », et le penser vraiment.

ROUMANIE

1.
J'ai longtemps conservé, de l'endroit où je suis née, une idée très abstraite. Je venais d'un pays que l'on connaissait peu. Quand on me demandait quelles étaient mes origines, les gens disaient : « oh », satisfaits d'avoir mis un nom sur ce je-ne-sais-quoi qui faisait de moi quelqu'un venu d'ailleurs. Je n'aimais pas lorsque quelqu'un me posait davantage de questions sur la Roumanie, car je ne possédais sur ce sujet que des connaissances de deuxième, troisième main, et je n'étais jamais très sûre de ce que j'avais.

2.
J'avais entendu parler des files d'attente qu'il fallait effectuer dans les années quatre-vingts pour se procurer des produits de première nécessité, car l'on n'y trouvait rien. Les étagères des supermarchés ne contenaient, en quantités modérées, que des crevettes déshydratées venues de Chine et des boîtes de fèves. La corruption y était généralisée. Quand ma sœur a été frappée d'une crise d'appendicite, les docteurs ont attendu que mes parents ramènent de chez nous un pot-de-vin en argent comptant avant de l'opérer gratuitement, car tous les services médicaux étaient bien entendu gratuits en terre socialiste. Un nuage noir flottait sur l'Europe de l'est dans mon esprit de jeune fille. Je ne savais pas très bien ce que les communistes avaient détruit en faisant flotter la faucille et le marteau au-dessus de Bucarest pendant un demi-siècle, mais j'avais le sentiment profond d'être issue d'un territoire en ruines.

3.
À l'école secondaire, j'ai connu une Britannique qui avait le même problème que l'on m'imputait durant mes années de primaire. Elle marchait la tête haute et n'interagissait avec les autres élèves qu'avec condescendance. Plusieurs d'entre nous s'amusaient à l'exclure, à pourrir son existence de collégienne. J'avais trop souffert de mon isolement antérieur pour participer à ce mouvement collectif, mais je ne voulais pas non plus trop me rapprocher d'elle de crainte de recevoir sur moi quelques-unes de ces éclaboussures. L'influence

qu'elle exerça sur moi se révéla néanmoins suffisante pour qu'elle m'inspirât un peu de l'admiration qu'elle éprouvait envers la glorieuse Histoire de la Grande-Bretagne. Je m'en suis rendue compte lorsque ma mère m'a reproché d'avoir ri en apprenant que nous possédions une télévision en couleur avec un VHS, à Bucarest. Il n'y avait pas que l'Angleterre et le Québec qui bénéficiaient de la technologie du vingtième siècle. Ses reproches m'ont fait réaliser non seulement que j'avais honte de mes origines, mais aussi que ma honte n'était pas justifiée, car sur la Roumanie, je ne connaissais rien.

4.
Avec le temps, j'ai appris à connaître un peu cette terre à laquelle je suis liée par le nom et par la naissance, et à l'approprier. Le tourisme est pour beaucoup dans cette réconciliation intérieure. Mon ex m'avait beaucoup vanté les beautés de la Transylvanie ; un court séjour à Brasov, à Sibiu et à Timișoara m'ont rapidement fait comprendre pourquoi tant de civilisations se sont disputées ces terres. La nourriture y est bonne, les paysages superbes, les gens, qui vivent heureux, y sont courtois et affables.

5.
À Sibiu, ville natale de mon père, je me suis surprise à penser qu'il serait bon que les enfants que j'aurai peut-être un jour effectuent quelques années d'école primaire dans cette région du monde, pour y apprendre les coutumes et la langue. C'est en voyant une classe sortir de la cour de récré que cette pensée m'a traversé l'esprit. Le roumain m'a alors paru relever de la normalité, alors que durant toute ma jeunesse, il s'agissait d'une langue disparue, sectaire, qu'on ne parlait qu'en famille, ou sinon très rarement avec une poignée d'étrangers qui ne se reconnaissaient à aucun signe visible dans leurs coutumes, leur habillement, ou sur leur visage. Ces enfants écoutaient de la musique en roumain. Les publicités dans la rue étaient rédigées dans cette langue. Dans toutes les boutiques et tous les restaurants, l'on pouvait se faire servir dans cette langue. Cela tenait pour moi du miracle, peut-être parce que la Roumanie était une sorte de Pompéi ensevelie sous les cendres de l'éruption du Vésuve. Une terre d'où l'on pouvait s'enfuir, mais où l'on ne retournait pas.

6.
Cette découverte avait ses avantages et ses désavantages. Une dizaine d'années plus tôt, j'avais eu à peu près les mêmes réflexions, sans être toutefois saisie d'une quelconque nostalgie pour la terre natale. Mes parents nous avaient amenées faire un tour du pays en voiture, ma sœur et moi, après que nous ayons effectué un séjour de deux semaines en Grèce, lequel s'est avéré, comme toujours, consister en une suite de visites intensives de musées et de monuments plus ou moins célèbres. La Roumanie était un pays européen parmi d'autres, une étape de plus dans des eurotrips que nous commencions à planifier à une fréquence annuelle. Dans la file d'attente du château de Sinaia, j'avais oublié où je me trouvais et, habituée à ce que personne autour de moi ne comprenne le roumain, j'ai traité la dame qui nous a dépassées, ma sœur et moi, de grosse vache. J'ai été très surprise de la voir se retourner, fort froissée par mon outrecuidance. À Montréal, la grosse vache en question m'aurait complètement ignorée.

POEME

George FILIP

STEAUUA S-A STINS...

-Doamnei Stela POPESCU-

un zâmbet lumina o lume.
cometa blândă era stea.
la bucurii și la necazuri
românii se-ncălzeau la ea.

trecea prin timp ca o revistă,
prin inimi și prin mâini, hai-hui.
ea dădea pâine de speranță
la oameni, găze...și oricui.

modestă - alerga prin viață
glumeată și cu zâmbet pur.
Stela POPESCU a fost steaua
de demnitate - prin azur.

dar azi...cuvintele-s schiloade.
dacă-o strigăm la catalog,
fosta elevă...e absentă,
cu voi - la geniul ei mă rog:

Steluța...tu te-ai dus în ceruri.
cortina cade-n urma ta.
acum zâmbești cu sfinții-n ceruri;
noi te jelim - NU NE UITA!...

ȚARA FURATĂ

la Ziua României voi fi trist.
dușmanii Țării m-au gonit de-acasă.
ne-a prigonit partidul comunist.
prin lume...nimănui de noi nu-i pasă.

dușmanii națiunii sunt și-au fost.
citiți în cartea noastră de istorii.
de câte ori a fost s-avem un rost
ne-au tras pe roată grabnic - trădătorii.

sunt mândru că scobor din Decebal.
sunt neam cu Ștefan, Cloșca și Bălcescu.
eu am vâslit pe greul vieții val

spre fratele mai mare - Eminescu.

străbunii dorm...le fie somnul lin.
eu am rămas și trec prin ev cu anii,
și-s trist - pe cerul Țării carpatin
azi croncăne sub Tricolor - dușmanii.

din neamul nostru nu mai cresc eroi.
poporul este obosit - săracul.
chiar prin străini dușmanii-s printre noi;
români de-ai noștri logodiți cu dracul.

poporul meu e calm de mii de ani.
românilor...atât le mai rămâne,
să îi injure zilnic pe tirani
murmurând surd - deșteaptă-te
române...

treziți-vă!...așa le strig și eu
românilor ingenunchiați pe-acasă.
cerșim speranțe de la Dumnezeu
sperând că Tatăl-Nostru nu ne lasă.

ne ingenunche veacul anticrist.
prin lume nimănui de noi nu-i pasă.
de Ziua României voi fi trist;
dușmanii mi-au furat Țara de-acasă...

A PLECAT ACTORUL...
-marelui român SEPTIMIU SEVER-

Nu se poate!...Ba se poate:
A plecat SEPTIMIU-n cer.
Pentru-acest părinte-frate
Ne-am pus dolii la rever.

L-a chemat Sfânta Maria
Să se băsmuie în doi.
De-acum...neagră veșnicia
Se așterne între noi.

Viața - lui i-a tras cortina,
C-așa brusc a-ncheiat joaca;
Cine poartă Doamne vina
Că în zori i-a bătut toaca?

...Doarme prințul de la Turda.
Îl plâng codrii de pe-acasă.
Nu mai dă paharul durda,
El e SEVER și nu-i pasă...

Preamărite Domn în toate,
Tu ni l-ai luat pre dânsul
Și-acum...în comunitate,
Ai lăsat dorul și plânsul.

Pleacă-n cer - omule mare.
Du-te-n rai - copil bătrân.

Numai dor și-nfrigurare
Multă...ne-ai lăsat la sân.

Scumpul nostru OM de seamă,
Fă-n cer îngerii să râdă,
Dar să le spui - fără teamă,
Că pe-aici viața e hlădă...

PASTEL INTERIOR-izat

nu-mi adoarme mâna nici-o clipă.
ochii nu-mi mai zboară - după fete.
inima și sufletul și vârsta
se pripesc și azi...mai pe-ndelete.

rar...poștașul îmi mai bate-n poartă.
alteori venea cu telegrame,
scrisori simple, sau recomandate
de pe la amici...sau de la dame.

mă tot duc cu dorul pe la gară.
trece trenul - nimeni nu coboară.
am aflat eu...lumea e-n schimbare,
nu mai este ca odinioară...

o oglindă îmi trage cu ochiul
și îi recunosc îndată tonul
ce mă dojene cu-ngăduință :
o...maestre...ți-ai uitat bastonul!

pe un foc pitit sub pirostrie
în ibric clocește țuică fiartă.
nu mă tem că mă surprinde muza;
îi torn și ei una și...mă iartă.

ziua s-a prelins și cade seara.
mă proptesc posac pe-un colț de masă
și iar scriu...și iarăși mi se pare
că pe cer sunt norii de mătăasă.

când să picotesc...poemu-i gata
și îl culc pe un macat de Lună.
muza mea m-adoarme cu-o poveste :
-vino-n cergi MARIA - noapte bună...

DIN VORBE, VOLUMUL ȘAPTE

D.H. SILVIAN

Vorbe de început - Culorile sunt prezente și le acompaniază conversația, roșul, albul, negrul. Nimic nu le mai este confortabil, dar arată bine și plin de senzații. Se simt mirosuri de primăvară, pline de posibilități. Și sub așternut, ei nu mai poartă decât lumina care îi îmbracă. Flori, pajiști, nori, soare, valuri, totul se mișcă, toate îi acoperă. Patul este puțin ridicat, înclinat în unghi către public. Sunetele sunt simple, comune,

primitoare. El o vede. Ea își verifică părul. El face patul.

Paroles, paroles... caramels, bonbons et chocolats. Aplauze ! Cortina nu cade. Cântecul îi îndrumă pe actori înspre culise și pe spectatori să meargă unde le va face plăcere. Destinația nu este poveste, doar poezie.

Cineva - Vreau. Mă rog. Să-ți umple cizma cu gânduri bune, ciorapul cu bucurii, și capul cu serenitate ! Sper să treacă, dar fiecare trecere lasă semne adânci. Știu, credeai altceva, doreai să fie altceva. Nu suntem unici, dar asta este frumusețea vieții, suntem înconjurați de iubire și de realitatea că și alții o vor și o pot da. Însă, atâta timp cât nu vei dori să spui ce simți cu adevăr, nu vei avea. Azi te simți folosită, abandonată, luată fără ca nimeni să o știe, un obiect. Și totuși, ai darul de a ține amintirile vii. Cineva îți cere părerea, cineva crede în tine, cineva îți folosește vorbele și simțirile, cineva te cere, și cineva vrea să dăruiești, cineva se folosește de tine ca să trăiască, cineva îți spune că ești prețioasă, cineva îți spune că meriți și contezi, că ai fost pusă în posteritate chiar dacă numele nu îți este scris pe afiș. Numai tu îl știi. Tu o știi, tu știi și cine este cineva. Nici cineva nu are nume, este inventat, doar tu știi, doar eu, se numește fericire, și e păcat să fii rea, cineva nu te vrea așa.

Tot pe drum - La un colț de drum mă așteptai cu nerăbdare. M-ai zărit venind spre tine. Dar nu mi-ai făcut cu mâna. Doreai ca eu să te văd mai întâi. Însă am trecut pe lângă tine. Nu te observasem, colțul străzii devenise aglomerat, în căutarea mea nu te-am văzut. Eram mult prea preocupat de căutare, ca să te găsesc. Iar tu, mult prea mândră ca să te lași găsită. Ai dat voie drumului să ne poarte și colțurilor să ne oprească. Și ne-au purtat, și ne-au oprit. Dar între timp s-au pus semafoare, s-au construit borduri, s-au ridicat ziduri, am învățat regulile circulației și am traversat strada și străzile fără rețineri. Și așa, în loc de mers, mai mult am fugit. Și așa ne-am îndepărtat unul de altul, până ne-am găsit.

Cum de m-am lăsat ? - Sunt acuzat de complicitate la filosofie și că trăiesc într-un ansamblu încheiat de noțiuni și idei care interpretează și reflectă realitatea sub aspectele ei cele mai fundamentale; mi se propune să uit de concepția generală despre lume și viață, de totalitatea concepțiilor și a principiilor metodologice care stau la baza unei discipline sau a unei științe; mi se cere din ce în ce mai rar atitudinea înțeleaptă față de întâmplările existenței; mi se atrage atenția că posed un mod specific de a privi problemele vieții; mi se sugerează o dezmințire, o declarație, o afirmație care să nu corespundă adevărului, o negație, o contestare, mi se impune să arăt că ceva este altfel decât pare; mi se cere dezacordul, contrazicerea, mi se oferă a se arăta altfel decât se credea că este, a dovedi

nestatornicia în fapte sau în idei, a înșela așteptările, a reveni asupra celor spuse înainte și a retracta. Ce lucru greu de făcut, ce problemă greu de rezolvat; o, tu, filosofie... unde m-ai purtat ?

Dacă nu astăzi, poate mâine - Nu pleacă astăzi. Cu toate că examenul este important. Dar afară e cald, frumos, soarele strălucește, o zi în plus la soare nu strică nimănui. O să plece mâine. E bine la plajă. De ce să lași plaja pentru un examen ? În fond, examenele nu le dai în scopul de a sta la plajă !?

Oarecum - Chiar crezi că cititorului îi pasă când am scris eu prima oară ? Când eram mic făceam câte o glumă, câte un banc. Și lumea râdea. Spuneam câte o poveste ornamentată, și plăcea. Iar când ai mei sau prietenii mă întreba de unde este, mințeam și spuneam că am auzit și eu undeva. Mi-era teamă de ridicul. Timpul trecea și chiar eu credeam că probabil le-o fi auzit pe undeva. Nu mi-a plăcut niciodată minciuna. S-au scurs câțiva ani și tot mă zbat să rectific greșelile tinereții, iar scrisul cu adevăr s-a întâmplat pe nepusă masă, înaintea plecării din țară, când prietena mea a părăsit orașul pentru a se relocaliza cu familia în nordul Transilvaniei. Era singura ființă și lucru de care mă despărteam. Am învățat să scriu, să fac dragoste, să trăiesc, să plâng și să sper cu fiecare scrisoare pe care i-am trimis-o. Revolta împotriva minciunii și a singurătății mi-a fost prima muză. Totuși, cineva a spus - nu prima, ci ultima este cea mai importantă, și muză, și scriere, și femeie, și relație, și oară. Poate nu cineva, ci eu. Poate, oarecum.

Nedumerire - *Ba m-ai alungat, ba m-ai chemat ! Nu mai înțeleg. Câte femei ți s-au pus cu lacrimi în ochi ?! Câte femei ți-au plâns în brațe ?! Câte ți s-au dăruit plângând de dragoste ?! Câte femei și-au părăsit casa pentru câteva clipe cu tine, ca mai apoi să ți se întoarcă din nou ?! Câte femei ți-au mai revenit după ce le-ai alungat de atâtea ori ?! Spune ! Spune !*

Toate pe care le-am iubit. Toate pe care le-am vrut. Toate cărora m-am dăruit. Toate pe care le-am făcut să plângă. Toate pe care le-am făcut să vină. Niciuna pe care am alungat-o. Eu doar am făcut să vină, eu nu am nicio vină !

Spun, spun - Câți bărbați te-au făcut să-ți uiți numele ? Câți bărbați ți-au dat lacrimi și strigăt ? Câți ți-au împlinit nevoia ? Câți te-au mințit ? Câți ți-au spus adevăr ? Câți bărbați tu ai iubit, de câți tu ai fugit ? Câți au fost în ce aveai mai bun ? Câți te-au prins fără să te lase ? Câți te-au alungat de rele ? Câți te-au chemat, câți s-au schimbat ? Câți ți-au păstrat trupul așa precum erai ? Câți erau pretutindeni unde veneai ? Câți bărbați te-au spălat cu a lor viață ? Câți ți-au fost în sânge ? Câți au fost făcuți din carnea ce o porți ? Câți bărbați ai îngropați, și câți ai morți ?

Atăția monștri - Dacă nu îți place ultima, fii mulțumită că ai fost prima. Ai avut dreptate. Mai nou, peste tot, monștrii sunt la modă, se recunosc cu ușurință. Câteodată se și salută. Se șterg întotdeauna la gură după ce mănâncă. Dar ciudat, nu eu. Eu doar mă schimb, mă transform, devin din când în când om, uman, cu slăbiciuni, mai puțin mitologic. Rămân la modă, însă nu vreau să fiu numai un capriciu trecător. Țin să am greutate. Așa că după ce mănânc, eu nu mă șterg, ci mănânc din nou. Și în sfârșit, pentru că așa trebuie să existe ierarhia lucrurilor, în final mă șterg alții, ca să fie și ei la modă. Ștergem, ne ștergem unii de alții, ne ștergem unii cu alții, ne ștergem unii pe alții.

Gelos - Eram gelos, nu ți-am lăsat nici măcar amintirile, eram gelos pe cel din amintiri, era mai mare, mai tare, mai înalt. Eram

mai tânăr, aveam păr și pielea netedă cu miros de tei, eram mereu al tău, mereu cu tine, eram gelos pe cel din sufletul tău. Doream să mă vezi așa cum sunt acum. Nu treceam peste altarul amintirilor tale decât pentru a-ți dărui altele noi, și culmea, tot cu mine. Motivul era nobil. Și, deja știam. În câțiva ani voi fi din nou gelos.

Tapetul - Eu îl sfărâmam, tu îl reconstruiai. Era sanctuarul tău. Cu mâinile pline de degete ți l-am distrus, am rupt tapetul pereților sub care te adăposteai. De ce nu l-am lăsat așa, de ce nu te-am lăsat să fii ! Nu știu, nu am ținut să aflu, nu mă interesa nici adevărul și nici minciuna. Am rupt bucată după bucată, am scos fiecare floare învechită, fiecare desen ornamental. Mi-am sacrificat amprentele în gudronul țigărilor fumate. Memoria amintirilor se încrusta sub unghii. Timpul altor vieți cădea în zeci de bucățele deșirate. Of, dar sub tapet era un alt tapet, cu aceleași flori, cu aceleași motive, același miros, mereu aceeași putoare de istorie neterminată. Doar paravanul mai rămânea în picioare. Rupeam și rupeam, în pielea ta, în a ei, a lor, a mea.

Paravanul - Nu ai știut de care parte a paravanului să mă pui, iar eu nu am înțeles de ce. M-ai lăsat să te părăsesc înainte, după, și în timp ce, mi-ai lăsat filele istoriei complice. Îți prindea bine să mă vezi așa precum mă doreai, iar eu doream să prinzi cât mai bine. Nu îți eram decât o cochilie, pân-acum plină de viață, de acum cu moartea-n față. Mă deranja mirosul, era un miros nou, de vechitură. Iar tu o știai, și nu ai stat ca să ți-o spun. Sperai, poate, să nu o simt, să fiu și eu la fel, un uituc uitat în timp. În spatele unui paravan ai vrut s-aștepți, dar nu mi-ai arătat de care parte a unghiului drept.

Nu sunt special - Da, nu am scris, nu am pictat, nu am cântat. Când am scris, nu am scris nimic, când am pictat, nu am pictat nici forme și nici culori. Nu am fost în stare să cânt și nici să compun. De sculptat, nici pe-atât. Nu am jucat nicăieri. Regia nu era a mea, nici piesa. Atunci, ce am făcut ? Am desenat. Da, am desenat. Așa, o schiță. Am schițat un blueprint greu de urmărit, un model imposibil de construit. Am fost arhitectul unei clădiri cu multe etaje și multe cutremure. Am avut un stilou, prin a cărui peniță am improșcat o cerneală greu de șters. Nu am scris, nu am pictat, nu am cântat, nu am sculptat, nu am compus. Doar m-am dus, și nu am avut timp să mă opresc. Nu că aș fi fost un umblăreț, nu că mi-ar fi plăcut mult să umblu, și nici să fiu hoinar, dar pe acolo pe unde am umblat, am văzut mulți pătați, mulți cu fața plină de cerneală. Am dansat, într-un bal mascal.

Lustruitori de pantofi - Lustruiam pantofii așa precum învășasem de la tata. Îi periam de pașii făcuți, îi pregăteam pentru cei ce îi vom face. Cu cremă și cu frumos scoteam luciul la iveală. Metoda era de stradă, a celor ce știu să umble, și cărora nu le pasă să își murdărească mâinile și nici să scuiepe din când în când acolo unde trebuie. Nu o citești nici într-o carte, și nici nu o înveți la școală. O faci precum observi. Vrednic pui culoare, dai ritmic din perie, te uiți, ceară, piele, cârpă, și-o anunți. Nu te oprești până nu te vezi în ei. Nu ai să te recunoști, dar te vor recunoaște alții după luciu, respect și pasiune. Calci cu ei mândru. Uite... mai ceva ca noi: o minune !

Ca un - Cu mult după mușcatul mărului, de câte ori am comparat omul cu vreun animal, Eva mi-a atras atenția... să nu insult animalele.

Doar aici și nu acolo - Nu îmi vorbi cu tu acolo, fă-o doar aici, o poți face, dar nu, nu în public, publicul trebuie ținut la respect, e bucată care încă o mai am, nu mă interesează de adevărul ei, atâta timp cât o am, mă mulțumește, am nevoie să o mai știu valabilă, doi ani, asta e tot ce cer, și de la cer, și voi mai cere peste doi, dar nu încă, nu acum, decât dacă este nevoie, în caz de, în caz că, de și la necaz, nu vreau să schimb

nimic, și nici să fiu schimbată, vreau doar să fiu, și nu cu tu, doar câte o dată între noi, de plăcere, dar plăcerea nu ține mult, așa că mai bine respectă-mi locul și poziția ținută, dă-mi ținuta cuvenită, nu-mi pasă de sunt binevenită.

Și eu unde eram ? - Erai aici, din vârful sânelui și până la ultimul cuvânt ce se rostogolea de pe buzele-mi setoase de al tău sărut. Erai pe dulap, acolo sus într-o plasă, între cutii și praf, ca nu cumva să dau cu piciorul, sau să te zgârii. Erai în spatele ușii ascultând cum plâng ca să mă lași să mă duc afară cu băieții la fotbal. Erai în prăpastia dintre mine și fantasmă, în refugiul secret al reveriilor pubescente, o născocire a imaginației în căutare. Erai în patul în care ai născut, sub așternutul în care citeam împreună pe ascuns, în care te-am iubit, și din care m-ai părăsit. Erai aici, prin venele mele, curgând mereu sângele ce ni se întoarce la inimă.

Da, și ? - A dus o politică de prostituată. Și... da. Ia mare curaj să fii curvă. Da, nu oricine are puterea sau capacitatea să îndeplinească businessul cu plăcerea. Se cere talent, creativitate, frumusețe, dibăcie. Nu oricine poate să o facă, nu oricine poate să reușească. E ușor să treci, trec mulți, mai greu este să stai, să păstrezi control, demnitate, dorință, să rămâi, și să rămâi bine, vrută. Să rămâi constituie o artă. Și nu, nu e o înjosire să fii, să stai și să aplauzi. Răbdarea vă este arma. Nu săriți, nu criticați, nu acuzați, nu judecați. Chiar dacă parada nu este a voastră, dați din mâini, aplaudați, va trece. Nu trageți în ce nu puteți face. Faceți așa, ca să se tragă... cât mai mult și bine.

Le-a spus - Și sunteți carne din carnea mea, precum și eu vă sunt; deschideți-vă sufletul ca să mă puteți primi precum și eu am făcut-o. Iar ceasul bătuse bine, sunase a dragoste; de peste tot, cei care nu uitaseră, s-au mai privit o dată în ochi pentru a se regăsi. Prădătoarele nu mai dădeau târcoale, păsările nu mai mâncau rămășițele aruncate de cei care doreau să își recunoască drumul la întoarcere. Azi erau toți aici, nu întârziase nimeni; se împărțeau miracole, minuni pentru buni, evenimente ieșite din comun, deschideri sufletești.

Mi-o spui - acum pe față cu bărbatul lângă tine, iar eu te-ascult printre femei, și aștept să văd cum iei. Sunt om și sunt deosebit, unic printre unici, unul singur, solitar, numai unul, nu pot fi asemănat cu nimic, excepțional, incomparabil, inegalabil, inimitabil, neasemănat, neasemuit, neîntrecut, neajuns, neurmat, mă impun prin calități neobișnuite, de o originalitate deosebită, același pentru mai multe situații, formez o unitate indisolubilă, un singur exemplar, fără seamăn, extraordinar, extra... da, unic, un ordinar.

Întrebare

– Bună ziua ! Ce faceți ?

– Cioplesc cuie de lemn, așa ca să nu ruginească. Folosesc un lemn tratat în sânge de om. Pătrunde mai adânc în sufletele rătăcite de stăpânii lor neglijenți. Lemnul de măsline e cel mai bun, aduce pace celor uitate și nu se deformează în amarul adâncit. S-au tot furat, s-au pierdut destule. Cele rămase, în cuiele mele El le atârname. Cioplesc multe, cererea e mare. Aveți cumva numele înscris pe lista de așteptare ?

– Ziua bună, era doar de întrebare.

Răspunsuri

– Măi, de unde ai ieșit tu așa deștept ?

– Exact !

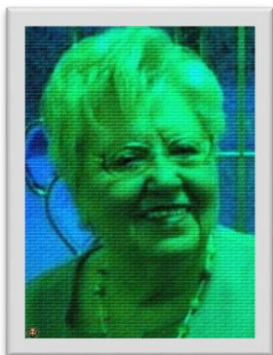
– Și ia spune-mi tu mie, de ce vrei tu să sari peste morile de vânt ?

– Pentru că pot !

SENSUL GIRATORIU AL VIEȚII - CUVÂNT ÎNAINTE

Elena BUICA

*Nepoatei mele dragi,
Mara-Elena,
prin care am rețrăit, ca într-un sens
giratoriu, anii de început ai vieții.
B U N I*

Ca și celelalte cărți ale mele și aceasta este înfiripată din scrierile publicate în diverse reviste de literatură și cultură, apărute electronic sau pe hârtie, reviste răspândite pe toate meridianele lumii, inclusiv în țară.

Sunt întrebată adeseori de ce îmi bat capul scriind și nu-mi văd de pacea și seninul zilelor senectuții, după o viață nu de puține ori trecută prin valuri

potrivnice.

Răspunsul meu cuprinde un șir lung de motive, dar îmi vine, mai înainte de orice, să spun că scrisul înseamnă pentru mine căutarea de sine, liniștea și împăcarea cu lumea, cu mine însămi, că e o eliberare de angoașe, o posibilitate de a construi poduri spre libertatea mea interioară și spre împlinire, căci sinele nostru, acel duh al spiritului sădit de Domnul în noi, nu cunoaște nici timp, nici spațiu. Se știe că omul este singura ființă nemulțumită de sine, mereu căutându-și conturul cel mai potrivit, în care să viețuiască cu plăcere și pentru că, om fiind și eu, continui căutarea, chiar și la această etapă de viață, ca pe o binecuvântare cerească. Mulțumesc Domnului că încă pot să scriu, limpezindu-mi cugetul prin cuvinte.

De ce scriu, despre ce scriu, cum văd eu scufundarea în universul fără margini al scrisului, după un exercițiu neîntrerupt timp de 15 ani, asemenea întrebări fac parte din viața mea ca respirația. Le întorc pe toate fețele, formând, ele în sine, un subiect inepuizabil, pe cât de interesant, pe atât de frumos. Ce poate să fie mai frumos, decât să scrii despre scrisul frumos, încărcat de adevăr și de idei adesea răscolitoare, sau despre strădania împlinirii prin scris?

Seducția scrisului - o înfiorare emotivă venită din adâncuri și dăruită semenilor - nu te întreabă, îți creează un sens giratoriu al trudei de a reveni mereu la masa de scris. Avalanșa gândurilor nu o poți opri. Ideile se rostogolesc, se îmbrâncesc, își caută cărări de ieșit la lumină și, până la urmă, mă trezesc că bătaia gândului a ținut un drum fără să mă întrebe și s-a așternut în rânduri pe albul hârtiei.

Fiecare visăm un vis mare; visul nu costă bani și nu ne îndurăm să îl abandonăm, chiar dacă știm că nu-l putem atinge. Deși știu că idealul este fată morgană, important este că măcar încerc. Pentru mine este puțin cam târziu pentru mari ambiții, dar am socotit că e mai important timpul din noi, decât cel dinafară și în timpul meu interior pot trăi frumos, scriind și, pe cât se poate, în iubire. Iubirea e un altar pe care orice muritor se poate înălța, e un sentiment

atotbiruitor, cu forță ziditoare și de eliberare a unor energii nebănuite.

Vorbind de o caracteristică a scrisului meu, mulți spun că este de «o sinceritate și deschidere cu totul ieșită din comun». Nu port în mine frica de a mă prezenta așa cum sunt, cu cele bune și cu cele rele, ca oricare ființă umană plămădită din lumină și umbră. Îmi păstrez verticalitatea, pe cât pot, și atunci când vorbesc deschis despre scăderile mele, având convingerea că nimeni nu-i fără prihană.

Scrisul este și un act de curaj, impactul cu publicul nu este ușor de suportat. Când te dai pe mâna tuturor, ești la dispoziția și gustul lor și oamenii, fiind diferiți, privesc lumea diferit. Nu de puține ori, autorul află de la cititori câte o trăsătură caracteristică, de care el nu avea habar.

Unii nu admit decât adevărurile vieții, numai așa cum le-au deslușit ei și nimic altfel. Aceștia doresc să scrii numai după gustul lor și concepțiile lor despre viață și despre modul de a scrie, restul nu contează. Nu poți mulțumi pe toată lumea, sunt împăcată cu acest gând.

Scriu despre lumea în care trăiesc și ca o consolare, fiindcă, în realitate, lumea nu este numai așa cum ne-o imaginăm. Mă izbesc adesea de oameni cu setea zdrobirii de suflete pe care să se înalțe, oameni cu comportament ieșit de pe magistrală, ori aflați pe contrasens cu bunul simț, cu ideea de ideal, de frumos și de bine.

Pun mare preț pe valoarea terapeutică a scrisului. Scriind, uit și privesc deasupra tuturor poverilor pe care le-am dus în cărcă, peste toate mizeriile umane, peste ura acelora care m-ar devora, dacă ar putea, numai pentru că ei nu pot fi ca mine în unele privințe. Uit de acele clipe în care nedreptatea îmi tăia răsuflarea, uit de perfidia și chiar de momentele în care mă puneam la pământ patima cu care loveau cei cărora le-am deschis ușa casei, sau cărarea pașilor în viață.

Avem norocul că, privind din perspectiva anilor, în sinele nostru, se întâmplă multe schimbări, despre multe dintre ele nici nu suntem conștienți. Ne trăim existența în etape și fiecare etapă aduce noutăți în concepțiile noastre, ne oferă perspective foarte diferite, din care să privim viața. Scurgerea timpului cu nenumăratele prefaceri ce ne ies în cale, face ca același scenariu al vieții să îl vedem în tablouri diferit alcătuite, cu alte înțelesuri și, astfel, ne ajută să ne raportăm altfel la realitățile înconjurătoare. Scrisul este bastonul cu care pășim orbecăind prin universul trăirilor, pentru a aduna ce se mai găsește din diversele fațete ale trăirilor, ca apoi să le așezăm în pagini cu înțelesuri noi și respirând a proștețime. De aceea, pentru mine scrisul și cititul se desfășoară pe îndelete, fiindcă am nevoie de un răstimp, ca să cobor în adâncime și să reflectez asupra celor ce găsesc acolo.

Așa cum este scrisul meu, cu împlinirile și limitele lui, va continua să facă parte din întregul vieții mele, desfășurându-se într-un sens giratoriu, până se va așterne treptat o liniște ca cea de început și de sfârșit de lume...

POEZII

Cristina-Marina MURGEA

Curcubeu lui Vladimir

Pe curcubeu-ți, portativ, se-așază note
și-o voce caldă le tot cântă-n melodii..
culorile de fond vor să denote
tristeți..., ambiții, reușite, bucurii!

Copilul, roșu de emoții infantile
Devine-adolescentul trist, c-obraji portocalii..
galbenul soare îi deschide, însă, căi utile
să-și întâlnească, în destinu-i, idolii!

În unda verde a speranței de-mplinire,
când tot ce-i greu nu e și imposibil,
adultul studios analizează pentru omenire,
nucleul unui mic atom; pentru mulți, intangibil..

În acest Univers albastru se pornește
O aventură nucleară de proporții!
Ajuns la apogeu, savantul își îndeplinește
O vrere mistică, așa cum vrură sortii!

Într-o hlamidă indigo e îmbrăcat,
Geniul recunoscut, și-ovații azi primește!
Pentru tot ce-a gândit și inventat
Întreaga omenire-i mulțumește!

În violetul crepuscul se uită Omul
Și-n ultraviolet își dă răspunsul
Că poate n-a privit destul atomul
Acum, când pare a-i înțelege mai mult sensul!

Fluturile și albina

Pe o floare de sulfină, de un flutur vizitată,
se așază o albină, bând aroma-i vanilată;
Fluturile-și zise-n sine: «bine c-o polenizează,
așa, flori vor fi mereu și-asta mă avantajează..

..și pe oameni, deopotrivă, ei admiră frumusețea,
în culoare și în formă ochiul lor vede noblețea
chiar de este arbitrară, e simbol de transcendență
scopurile utilitare le uită.. în permanență !»

Nici nu își termină gândul, coloratu-naripat
Când simți cum, cu furie, albina l-a înțepat.
«Aoleu, mă doare tare, ce-ai cu mine, măi insectă ?
Mi-ai stricat înfățișarea, ce era așa perfectă ! »

Trecând pe acolo, o fată cu ochi azurii, migdalați,
Ce credea că fluturașul și-albina se-au ca frați,
Se apleacă-ndurerată și prinde, fără de preget,
fluturașul cel rănit luându-l, cu milă, pe deget ;

« Ce ți-o fi făcut sârmanul ? », spuse fata către-albină ;
« Este mult prea opulent și-asta găsesc că-i o vină
Ce trebuie pedepsită ! vietăți de prin natură,
știu că eu trudes, mereu, dar el inima o fură !

când gândesc , în fapt, c-un vierme poate avea așa faimă
mă cuprinde disperarea și mă umplu toată de spaimă

că tot ce-i urât , prin șansă, își schimbă înfățișarea
să inducă în eroare ! Nimeni nu-și pune-ntrebarea

cât distruge creatura, ronțâind cât este larvă..
Fetița , foarte-mbufnată începu să facă zarvă :
«Te credeam plină de miere, însă tu ești doar o lașă!
Ai să mă înțepi și pe mine? Căci chiar de când e în fașă

și omul mănâncă de rupe, iar când mare a crescut
își schimbă, fără-nctare , chipu-n care s-a născut! »
Cine- avea , oare, dreptate în această întâmplare ?
Nu înțep-albina omul, fiindcă de-l înțepă moare ?

De ce n-a certat fetița fluturașul , ci albina
Găsind, fără ezitare, că ea poartă toată vina ?
Chiar știind cât robotește și cât e de hărnicuță,
n-a avut nici o-ndurare pentru biata albinuță !

Peste doar puțină vreme, având obligații școlare,
elevii au fost nevoiți să aducă insectare !
Ce credeți c-are-al fetiței, immortalizați în ace ?
Fluturașul stă înfapt și o albinuță...zace !

Noi!

Orele fugărindu-se pe un cadran
Ne fac pierduți lângă ocean..
Ușa din noi e larg deschisă,
Ne regăsim pe-o alt-abcisă

Și-ncoronați de Dumnezeu
renaștem, fiecare, în alt Eu..
eu devin tu, tu-n el te regăsești;
lumina ei, a celei ce iubești,

în calea lui se răspândește liniștit;
voi, în ei simplu v-ați topit;
ele, simțind căldura se apropie viori
și-n suflet se așază lângă NOI!

Când tu râzi, eu simt bucuria,
Iar tu, prin el vezi toată feeria
Ce ea îi dăruie-n răsplată de a fi
Cu voi, cu ei, cu ele și cu noi, zi după zi!

De mă chemi tu, răspund cu glasul tău;
Tu te auzi în vocea lui, ca un ecou;

El își ascultă șoaptele în ea și ea în voi
 Ei, ele tot mereu vorbesc prin NOI!

De plângi, ochii mei ard profund!
 El, ea și ele lacrimi nu-și ascund;
 mai triști ca ei sunteți, firește, voi
 și-atunci, vă consolăm cu toții, NOI!

Dacă tu pleci, voi pleca eu, apoi..
 El e plecat deja de printre NOI..
 De când ea-l părăsise, tu, cel trist
 Sa spui ce simt ei, ele, voi, nu mai insist!

EXPO PICTURĂ LA FESTIVALUL CANDELA 2017

Eva HALUS

IOAN OPRUȚ

Grafic designer, pictor, campion și antrenor de arte marțiale, Ioan Opruț ridică arta la un nivel de excelență profesională. El, împreună cu soția sa, Liliana Opruț și fiica lor, Oana Maria Killana Opruț sunt din 2015 membrii ai Echipei Naționale Canadiene WKU, alături de care au câștigat și câștigă numeroase titluri și premii mondiale și naționale. Profesor de

pictură și caligrafie, Ioan Opruț a înființat o școală de caligrafie și arte marțiale. Predă cursuri și elevilor de la Academia Educativă pentru copii a lui Alina Nichita. A susținut numeroase expoziții la Montreal, printre care și expoziții la Consulatul General al României. Deviza lui este *Nihil sin Deo, Nimic nu este posibil fără Dumnezeu.*

NELLY LEITNER

Nelly Leitner este originară din România. A făcut studii la Școala de Arte din Montreal, a obținut un bacalaureat în Arte Plastice la Université de Québec á Montréal și un certificat în sculptură la Universitatea Loyola.

Nelly Leitner predă cursuri de pictură și a participat la numeroase proiecte de la Ville de Montreal. De asemenea a predat cursuri și ateliere televizate (Videotron), la festivaluri diverse și la numeroase Centre de Cultură din Montreal, încă din 1973.

A publicat numeroase articole despre artă.

De-a lungul carierei sale a participat la sute de expoziții provinciale, naționale și internaționale, dintre care 19 expoziții personale. Nelly Leitner a obținut numeroase premii pentru operele sale în Quebec.

CARMEN DOREAL

Carmen Doreal este numele artistic al poetei Carmen Țuculescu Poenaru, născută în România și care trăiește la Montreal din 2001.

Este membră a Asociației Scriitorilor Români din Quebec, a Asociației Scriitorilor Români din Canada, a Fundației Culturale Constantin Brâncuși, a Academiei Internaționale de Arte din Montreal și a Cercului de Artiști Plastici și Sculptori din Quebec.

A publicat poezii în numeroase reviste și antologii din România și Canada și Quebec. De asemenea a contribuit la numeroase emisiuni de Radio și TV din România și Canada.

Este autoarea a trei volume de poezii, care reprezintă credo-ul ei dublu, pentru că sunt de asemenea ilustrate cu

picturile ei. Carmen Doreal este autoarea a sute de picturi în ulei și acrilice.

Lucrările ei au făcut obiectul unor expoziții atât în Europa cât și în America de Nord. Multe dintre ele fac parte din colecții particulare și galerii de artă.

În creațiile ei se manifestă muzicalitatea poeziilor ei și poezia culorilor într-un stil original.

EVA HALUS

Eva Halus, născută la București în 1967, a venit la Montreal în 1989. Intre 1990 și 1993 a studiat Designul Grafic la Universitatea Concordia. Se definește ca fiind o artistă Zen, practicând pictura, fotografia și scriind poezie și articole de artă și cultură la jurnalul Accent Montreal. Este apreciată de comunitatea română din Montreal, cât și de montrealezi, în general.

Eva a publicat 5 volume de poezie și o carte de interviuri cu personalități românești din Montreal. Pregătește o nouă apariție editorială pentru ianuarie 2018. Cărțile ei sunt în totalitate ilustrate de către autoare și sunt disponibile pe Amazon.com și Barnes & Nobles. De asemenea, poezia ei a apărut în cinci antologii în America de Nord și România.

Pasiunea ei pentru pictură s-a materializat în numeroase expoziții de grup și solo în Montreal. Din 2015 până în 2017 a primit o bursa de câte două săptămâni de pictură în aer liber la Val-David, în Laurentide. O ocazie minunată de a imortaliza lacuri, păduri și munți.

A primit numeroase premii și distincții atât pentru pictură, cât și creația ei literară.

Este membră a Academiei Româno-Americane, a Asociației Scriitorilor de limbă română din Quebec și a Uniunii Scriitorilor Quebecezi.

EXPO ICOANE

IONELA MANOLESCU

Această pictoriță canadiană de origine română, bine-cunoscută și ca traducătoare și poetă, a completat studii la Academia de Arte Frumoase din București, la Universitatea McGill și a obținut un bacalaureat în literatură franceză la Universitatea Sorbona, la Paris. Ea s-a consacrat picturii, fără însă a întrerupe creația în domeniul literar.

Activitatea ei în decursul timpului numără ilustrație și publicație de cărți, interviuri date la radio și TV, expoziții, creare de grupuri artistice, conferințe și studii ale unor subiecte de specialitate în literatura franceză.

Picturile ei sunt expuse în numeroase muzee și galerii de artă din lumea întreagă. Munca ei a fost răsplătită cu premii și burse.

Astăzi expune un număr restrâns de icoane, care nu sunt pictate în stil canonic bisericesc, lăsând să transpună creativitatea și crezul ei personal în minunate culori și forme.

POEZII

TOAMNĂ ROTITĂ

Miroase a lumină ruginită
 Pe zborul unui frig înnebunit
 Și-ncep a cânta ceasurile lumii
 Căderea frunzei pe-un ecran uimit.
 Sunt orele corăbii în derivă
 Pe valurile apei foșnitoare
 Ciudat pământul, încă mai rotește
 Un ornic muzical cu acele în soare.
 Atunci se-ntâmplă lumina să ivească
 Culori roșcate și-amețind ușor
 Deasupra, undeva, să se oprească
 Și să-și întindă peste ochi bucle de nor.
 Se-aud picând fărâme muzicale
 De toamnă rotită, de vânt, ca-ntr-un dans
 Învăluită de-o-perdea de ceață...
 Frunzele rămase atârână-n balans!
 Se așază încet, în golul recreat,
 Mici cristale cu strălucirea vie.
 Silabele curg și hohotind mărunț
 Se-mpleticesc pe-o foaie de hârtie

ÎNCEPUT DE NOIEMBRIE

Vreme cu clipe rostogolite-n mister...
 Aleargă imprezvizibile sunete,
 Cum norii întunecați se târăsc pe cer!
 Parcă s-ar prelinge și peste suflete.
 Vreme cu umbre noi ridicate-n văzduh,
 Înfășurată în straie mânăstirești,
 Al cărei ochi doarme descântat de-un duh
 În muzica harpei ploilor mocănești...
 Vreme vânturată prin straturi de aer,
 Încăierată-n frig, tristețe și cuvânt
 Tot spațiul se umple de atâta vaier
 Când tăcerea-i spartă-n coarnele unui vânt.
 Visele plutesc pe-o-ncurcătură de nor...
 Pe el se urcă nostalgia pe-nserate
 Vreme difuză, tu ne-aduci atâta dor !?...

.....
 Să-nchidem fereastra spre singurătate!

CLIFE SFINTE DE CRĂCIUN

O noapte, fără somn, în gânduri e-adunată,
 În arabescul bradului alb de vată ninge!
 Tristețea mea -de dor- prin sărbătoare e plecată,
 O simt, parcă, prin abur și știu cum mă atinge...
 Ostenită, lumina pâlpâie-n lumânare,
 Noaptea împodobită e-un fel de paradis.
 Trecutul despletește, în mută așteptare,
 Povestea sfântă, de Crăciun, rămasă într-un vis.
 Desprinsă de prezent, prin ceața vremii deasă,
 Cu ochii în -atunci- amintirea-mi se deșiră...
 Întrezăresc Crăciunul trăit la noi acasă,
 Ceva suav, din noapte, simt cum mă respiră!
 Se scutură-ntâmplarea-n vraja jarului mocnit,
 Sunt, din nou, lângă voi iubii mei părinți,
 Dragostea și măreția eu, iarăși, le-am simțit!

Lia RUSE

„Într-un castel din flori de nor -trăiți voi- printre sfinți” ...

.....
 Picuri aprinși de rouă aleargă,-n noaptea sfântă,
 În clipe delicate m-ating ușor pe gură,
 Mi-opresc răsuflarea! Amintirea, doar, cuvântă...

.....
 Simt mângâierea voastră...e plină de căldură!

IARNĂ

Iarnă, zborul nins coboară o bucurie caldă
 Din albul nor, deși...e înțepat în spini de ger...
 Ești atât de fermecată prin fulgii de zăpadă
 Deprinși să râdă tocmai din cer!
 Iarnă-nflorită-n tăceri, sculptată-n zăpezi,
 Strecurată prin plase de păianjeni enormi
 Care din lipsă de hotare poți să te pierzi
 Într-un spațiu aproape polar, în care poți s-adormi.
 Iarnă răsfodită de priviri în cădere lină,
 Templu' larg de abur ce promoroacă-nșiră,
 Ce... asemenea zării te desprinzi cu lumină
 Punând straturi pe pământul care se miră;
 Iarnă clădită din umbră, cu chipul livid,
 Maica-ta-nghetată îți pune cunună de stele,
 Etalându-ți candoarea-n aerul translucid
 Geru-și întinde sclipirea pe ele...

ȚARĂ

Cuvinte respirând înduioșate gânduri...

 Steagurile de veghe fâlfâind, sus, în vânt,
 Parada militară ce se-nșiră-n rânduri,
 Sunt semne că se-nalță „țara” pe-acest pământ.
 Prin labirintul dulce al graiului străbun
 Bat inimile noastre înmiresmând serbarea,
 Argintul zilei, de iarnă, sclipește acum
 Reverberând istoria și neuitarea.
 Memoria istoriei impune respect!
 Rezemată pe trecutul răvășit mereu
 De neliniști provocate de vecini direct,
 Ți-ai păstrat portul și graiul deși, ți-a fost greu...
 Pe-un ecran magnific, ca-ntr-o flacără moale,
 Privim în urma noastră, la străbuni, cu fală!
 O,... câtă fericire prin sferile tale
 E-n această sărbătoare națională...
 Cu lacrimi, de dor, ne gândim -la tine- țară
 Și-ți cântăm imnul ce-a prins adevăr absolut!
 Că ai avut de-nfruntat o viață amară
 Și să se întoarcă acasă ținutul pierdut.
 Ingenunchem!.. Pământu,-n care dorm strămoșii,
 Soarbe mereu durerea și tristețea noastră!
 Să jucăm o sărbătoare : copii, tineri cu moșii
 Mulțumind, mult, Domnului, în noaptea albastră.
 Întâi Decembrie cântă „Unirea Albă”
 Și ca-ntr-un miracol îmbracă, tandru, ia...

.....
 Curg, peste suflete, artificii în salbă
 Și printre fulgi strigăm : Trăiască România!

LEONARD VOICU, SURORILE - O REVENIRE ÎN LUMEA RURALĂ

Mircea GHEORGHE

Proza lui Leonard Voicu se înscrie în tradiția literaturii rurale românești, dominată de romanele lui Liviu Rebreanu și Marin Preda. E o tradiție care în literatura din țară a făcut cu mult timp în urmă, obiectul unor discuții de principiu între critici și scriitori importanți din perioada interbelică. Unii (E. Lovinescu, Camil Petrescu) și-au exprimat preferința netă pentru abandonarea ei, în

numele modernizării și sincronizării literaturii române cu literatura europeană majoră. Alții (G. Călinescu, Lucian Blaga) au apărut-o pornind de la romanele de mare valoare care au ilustrat-o ori de la viziunea lor filosofică asupra satului. Au fost de asemenea, la începutul secolului trecut, la revistele *Sămănătorul* și *Viața românească* și mentori (N. Iorga, G. Ibrăileanu) care o considerau un dat fundamental al specificului românesc.

Literatura românească interbelică a evoluat în sensul modernizării și sincronizării susținute de Eugen Lovinescu, așadar spre o literatură cu subiecte mai ales din lumea urbană.

Literatura rurală a cunoscut o perioadă de înflorire odată cu instaurarea comunismului care a adus cu sine o transformare radicală a societății rurale prin procesul colectivizării. S-au scris numeroase romane propagandistice pentru a susține acest proces, nule din punct de vedere literar (semnate de V.Em. Galan, de exemplu) care au conviețuit cu romane mai complexe, nu lipsite de calități literare dar fundamental conformiste și artificiale (cele datorate lui Titus Popovici) și cu romane emblematice, de o valoare reală, viabile parțial și astăzi (Marin Preda cu ciclul *Moromeților*). Dar din nou literatura română s-a îndreptat către subiecte din alte sfere ale societății și exemplul cel mai semnificativ ni-l oferă chiar Marin Preda care cu *Risipitorii* în mai multe ediții, diferite toate una de alta a abordat lumea intelectualilor. Oricum ar fi fost, scriitorii români de astăzi din țară mai ales cei din generațiile mai tinere au abandonat în cea mai mare parte, odată cu unele modele folclorice supralicitate în trecut (precum balada Miorița), și lumea rurală ca temă și subiect literar.

Leonard Voicu prin romanul său *Surorile* care continuă vechea tradiție ruralistă - similară cu cea a romanului zis de *terroir* din literatura quebecoasă până spre anii 60 - ar fi deci un autor desincronizat de tendințele literare actuale din țară. Dar desincronizarea aceasta nu este o limită ori un anacronism reproșabil ci o consecință firească a situației literaturii din diaspora în contextul căreia proza sa reprezintă un succes incontestabil.

Mulți dintre scriitorii imigranți - prozatori și poeți - au o conștiință și o sensibilitate ambivalente. Ei trăiesc pe de o parte atașamentul față de societatea gazdă în care s-au integrat social și profesional și, pe de alta, nostalgia istoriei personale desfășurate sub alte ceruri, în țara de origină. Să notăm în treacăt că ambivalența aceasta nu e specifică doar comunității românești. O regăsim și la scriitori quebecoazi de origine haitiană (Danny Lafferrière) ori la scriitori francezi de origină rusă (Andrei Makine).

În ce-i privește pe scriitorii din diaspora românească, nostalgia pentru istoria personală se manifestă prin evocarea locurilor natale, care se întâmplă să fie în lumea satului, prin reverii lirice și paseiste despre copilărie și despre figurile familiale tutelare - părinți și bunici -, prin glorificarea marilor personaje ale istoriei și culturii naționale ori, din contra prin evocarea vitregiilor istorice pe care le-a înfruntat poporul român, mai ales în a doua jumătate a secolului trecut când a traversat perioadă comunistă. Rezultă un discurs patriotic complex, colorat de o sentimentalitate care poate părea rebarbativă cititorului român de azi, sceptic și dezabuzat de naționalism. Așa încât, după zeci de ani de literatură dirijată, când patriotismul discursiv era o virtute obligatorie, tema care altădată în manualele școlare se numea *dragoste de țară* reprezintă în momentul de față un monopol al diasporei. Din multe dintre produsele ei literare transpare un fel de corectitudine politică auto impusă: departe de țară, e de bon ton ca scriitor emigrant, să trăiești cu tristețe dezrădăcinarea și dorul de plaiurile mioritice, să evoci cu drag și melancolie casa copilăriei, bunicii, petrecerile cu sarmale, cârnați, țuică și vin, nunțile, primele iubiri "de acasă" etc. - ca să ne limităm doar la registrul emoțiilor pozitive.

Romanul lui Leonard Voicu, *Surorile*, nu face parte însă dintre cărțile obsedate de o asemenea imaginară și, de la un punct, detestabilă, corectitudine politică. *Surorile* e un roman realist și reușita remarcabilă a autorului se raportează mai întâi la concizie și la decupajele pertinente pe care le-a făcut din universul evocat. Așa se face că viețile fiecăreia dintre cele patru surori - Ana, Nina, Dora, Maghi - fac obiectul unor veritabile bildungsromane, minimaliste, desfășurate fiecare pe 20-25 de pagini. Dar densitatea epică creează senzația unei desfășurări mult mai ample.

Cele patru surori își povestesc la persoana întâi, adresându-se unui interlocutor abstract, experiențele esențiale din copilărie până târziu spre bătrânețe și contextul inițial este armonios fără a fi idilizat: o familie liniștită cu o mamă iubitoare și dominantă și cu un tată cumsecade și înțelept. Părinții au fiecare fata lor preferată, dar preferințele acestea sunt benigne, fără a diminua sentimentele de tandrețe și spiritul de dreptate față de celelalte fete. Rezultă patru voci, patru discursuri care transportă cititorul vremii noastre din era calculatoarelor, a tabletelor electronice și a telefoanelor

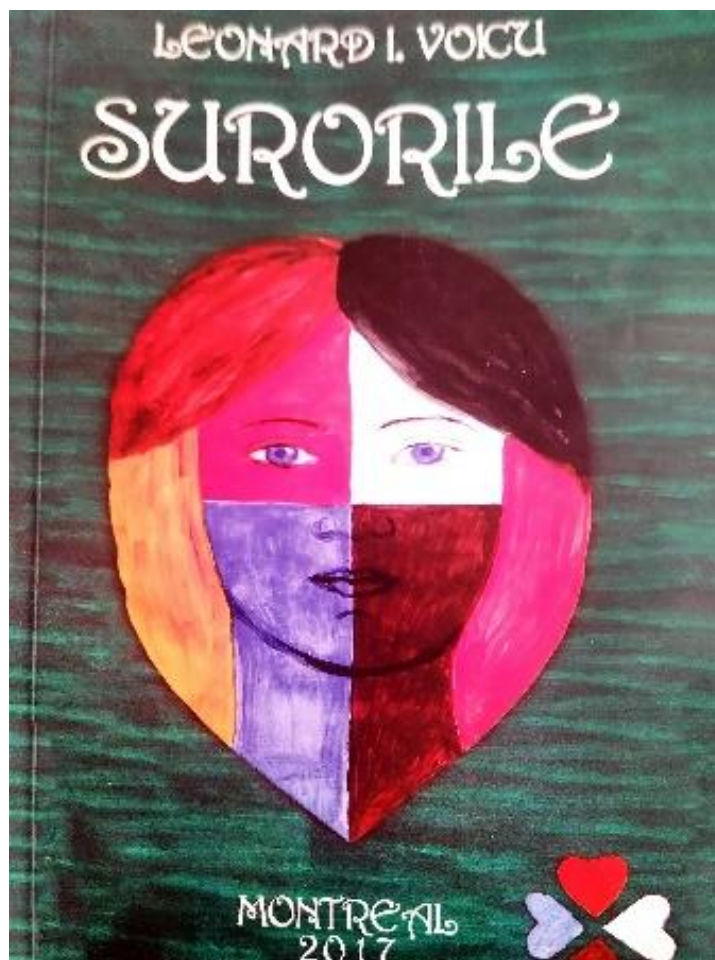
mobile într-o lume demult apusă, cu o frumusețe morală tot mai atrăgătoare pe măsură ce ne îndepărtăm de ea. O lume construită pe pilonii unor valori fundamentale (legături de familie puternice, autoritate paternă, responsabilitate, tandrețe familială, hărnicie, onestitate, demnitate), dar cu asprimile ei inerente (conflicte mărunte, accese de rebeliune ale fetelor adolescente, incompatibilități temperamentale, muncă uneori istovitoare).

Autorul nu a ales o formulă de imbricare a celor patru voci prin evocarea unei materii comune, percepute în mod diferit, conform modelului celebru, propus de Lawrence Durrell în *Cvartetul din Alexandria* dar opțiunea sa este legitimă căci ea corespunde unei alte intenții literare decât cea a marelui scriitor britanic. El nu este preocupat să sugereze diversitatea punctelor de vedere, relativitatea adevărilor individuale ci să nareze divergența, la vârsta matură, a patru existențe, produse de aceleași rădăcini biologice. Și astfel, absența sau puținătatea referințelor la celelalte surori în discursul fiecăreia dintre ele, când își relatează experiențele trăite departe de familia nucleară, conturează o realitate în fond gravă: o dată depășită faza copilăriei, familia rămâne ancorată într-un trecut irecuperabil și pentru tinerii adulți, experiența cea mai frecventă este singurătatea, precursora uneori a dezastrului final. Căci nimic nu le mai leagă pe cele patru surori, odată ajunse la vârsta maturității. Destinele lor sunt total diferite și combinația eșecuri-reușite nu este prin nimic redevabilă educației comune primite în copilărie.

E surprinzător să ne confruntăm prin discursul Dorei cu o realitate rurală din timpul comunismului care nu are nimic din imaginea negativă cu care ne-am obișnuit pe vremea când unii dintre noi eram totuși contemporani cu ea. Gospodăria colectivă în care Dora ajunge șefă de brigadă este o asociație onorabilă, onestă și dinamică de săteni preocupați de progresul obștesc, de soluții de rentabilizare și modernizare a vieții satului. Nimic negativ în această lume și am spune că autorul o idealizează. Dar poate că idealizarea nu e a lui ci a personajului și atunci lumina blândă în care e prezentată intră într-o ordine normală.

O originalitate tulburătoare este locul discursurilor în biografia celor patru surori. Două dintre ele sunt postume. Nu este, din câte știu, un drum bătătorit de alți autori în literatura română. Romanul se încheie pe o notă pozitivă odată cu discursul ultimei dintre surori, Maghi

Surorile e un roman substanțial, cu o materie caldă, sensibilă și incitantă, favorabilă reflexiei, și aceasta indiferent de performanța stilistică a autorului care nu este nicidecum calofil.

ELENA BUICĂ – LA 85 DE ANI (SĂRBĂTOAREA BINELUI)

Leonard VOICU

Oricât am încerca să analizăm, să comparăm oamenii, nu reușim să-i punem pe toți sub același numitor. Degeaba spunem: „Toți sunt răi!” ori invers: „Oamenii sunt buni!” În ambele cazuri, generalizăm fără valoare. Nimic nu este mai fals. Suntem unicate, iar aceste unicate abundă printr-o complexitate de fațete care ne definesc și ne subliniază diversitatea. Totuși, comportamentele pe care le repetăm, ne caracterizează, ne definesc, și le regăsim la fiecare în mod constant.

A vedea mai ales binele, a încuraja sincer, a zâmbi și a pune un balsam peste răni, sunt numai câteva, dintre gesturile pe care le repetă conștient și stăruitor, de ani de zile, doamna profesoară de limba română, scriitoarea, mama ajunsă bunică și chiar mai presus, devenită „Buni” pentru cei apropiați, toți cei ce avem norocul să o numim prietena noastră, Doamna... Elena Buică.

Cred că am pierdut mult, prin faptul că nu am cunoscut-o cu ani în urmă. Pe vremea când ieșea la poartă să stea la taifas cu prietenele, prietenii, și vecinii din sat. Pe vremea când era studentă la Cluj și drept să spun, tare aș fi vrut să-i fiu elev la ora de limba română la Oradea, ori la București. Să-mi formeze calapodul vieții, a dorinței de a reuși să fac să fie bine, după modelul său.

Toate la timpul lor. Mă împac cu acest mod de a accepta depănarea anilor ce urmează și sper că ajunsă la acei 85 de ani pe care i-a împlinit, la începutul lui ianuarie, în acest 2018, să o auzim spunându-ne astfel, cât de curând: „Vacanța de iarnă s-a terminat! E timpul să ne întoarcem la școală și să continuăm de unde am lăsat. Despre cine vorbeam ultima dată? Cine vrea să răspundă? Cred că vorbeam despre Blaga, despre Arghezi, despre Eminescu și de ce nu, despre surpriza care v-am pregătit-o. Am publicat o carte, în care vorbesc despre voi toți. Ah... ați devenit curioși? Veniți la Alexandria la vară, la biblioteca Marin Preda, voi face o lansare. Veniți să obțineți cartea. Veniți să aflați ce-am scris despre fiecare dintre voi. Dar vă spun dinainte, am scris cu mult drag.”

Autoarea, are calitatea de a ne duce, pe firul istoriei, alături de personaje, în miezul subiectului, trăind astfel, emoții de veselie ori de tristețe, dar reale. Rădem, ori lăcrimăm, după caz, pe măsură ce acțiunea continuă, iar noi, cititorii, dorim să aflăm ce-a mai urmat iar povestea, să țină cât mai mult.

Doamna profesoară se distinge printr-un vocabular bogat și variat, printr-un limbaj elevat și formulări reușite, în care, un profund și sincer patriotism, este ușor de sesizat. Dar, după caz, mânuiește cu ușurință și limbajul din popor, mai colorat, împrumutând la nevoie regionalisme ori jargonul vorbit de anumiți tineri.

Chiar dânsa ne face confesiunea următoare: „Scriul va rămâne pentru mine până când mă voi îmbrățișa cu zarea cea eternă o permanentă, o stare de frumusețe a sufletului, un exercițiu spiritual în care adesea uit de toate și chiar de mine, un spectacol al luminii în care încă exist, va rămâne cuprinderea gândurilor și ritmul inimii cu bătaile aripilor spre frumusețile întâlnite în cale. Rămân neclintită în lumea de gânduri și în cea a cuvântului-lumină întruchipat în scrieri.”

Cu toate că a început să publice doar în ultimii ani, aceasta nu înseamnă că nu a fost productivă și nu avem de unde alege. Nenumărate articole semnate de autoare au apărut în mai multe reviste, cum ar fi: „Candela”, de la Montreal, „Observatorul” de la Toronto, „Gândacul de Colorado” USA, „Agero” Germania, „Constelații Diamantine” Craiova, „Cetatea lui Bucur” București, „Agora Literară” Cluj-Napoca, astfel, numind doar câteva.

Peste cincisprezece cărți de proză scurtă, eseuri, evocări, portrete literare, recenzii, povești pentru copii, memorialistică și note de călătorie au apărut sub semnătura sa, publicate începând din anul 2005. Prima carte a fost „Crâmpeie de viață” la Editura Forum, București. A continuat cu „Gând purtat de dor” în 2006, la aceeași editură, apoi „Prin sita vremii” în 2007 la Editura Anamarol, București, iar lista continuă și se încheie cu „Sensul giratoriu al vieții” la Editura Armonii culturale, Adjud, în 2017 și „Între două lumi”, volum bilingv, dedicat Canadei, la sărbătorirea celor 150 de ani de existență ca stat și României la 100 de ani de la marea Unire, tot la Editura Armonii culturale din Adjud în 2017.

Bogata sa activitate literară a fost recunoscută în multiple ocazii concretizându-se și prin obținerea de premii, cum ar fi: Premiul I obținut la Concursul Internațional de Poezie și Proză, organizat de publicația Starpress International, director Ligya Diaconescu, 2012; Premiul revistei „Observatorul” din Toronto, în anii 2004 și 2005 pentru perseverarea în a promova limba și cultura română; Diplomă acordată de Prim-ministrul Canadei, Stephan Harper și Diplomă acordată de Prim-ministrul provinciei Ontario, Dalton McGuinty, ambele în anul 2013, la împlinirea vârstei de 80 de ani; Diploma și Medalia „Virtutea Literară”, acordate de Liga Scriitorilor din România, 2014. Lista ar putea continua.

Cele 85 de ierni împlinite, nu constituie nici cea mai mică piedică în avântul literar al scriitoarei Elena Buică – Buni. Îi doresc din suflet, multă sănătate și succes pe toate planurile, iar cititorilor, plăcerea de ai savura proza și, cine știe, dacă aveți mult noroc, să o cunoașteți personal.

La mulți ani Buni!

UNIRE, PUTERE, VIITOR DE AUR
„Colaj literar” Versuri și proză
Melania RUSU CARAGIOIU

UN MARTOR OCULAR AL MAREI UNIRI

Material redactat de Melania Rusu Caragioiu. (în anul 1980)

Unirea Transilvaniei cu România, la 1 Decembrie 1918 a rămas întipărită în documente și în memoria noastră printr-o neasemuită forță evocatoare. De pe scena vieții au dispărut treptat o seamă de martori oculari, dar cuvântul lor s-a păstrat și vorbește și azi generațiilor prezente și viitoare despre semnificația marelui eveniment.

La acele mii de documente și atestări, prin materialul de față dorim să adăugăm o pagină de entuziasm și dăruire, exprimată prin viața și activitatea unui participant, la înfăptuirea Marei Uniri pe care l-am cunoscut personal în 1978 și care este octogenarul Mihai Stoicovici, (inginer, astronom), născut în 1887 și care a relatat următoarele:

Sunt născut în București, fiind de naționalitate română, din Caransebeș, mama provenind din familia Biju. Tatăl meu era cofetar. Când am împlinit trei ani, mama îmbolnăvindându-se ne-am mutat la Caransebeș.

Încă de mic am manifestat înclinații și am reușit să dau efect celor spuse de mine și aceasta „facea să am roluri la fiecare serbare”. Odată, prin clasele primare, la serbările școlare, văzându-„mă înfășurat” de sus și până jos în culorile Austro-Ungariei, am refuzat să port eșarfa respectivă. După cum era de așteptat, gestul meu a produs o puternică reacție. Am fost eliminat din școală primind nota patru la purtare. Totuși mi-am continuat școala, am terminat gimnaziul și apoi am fost înscris la școala de ofițeri. Absolvirea școlii de ofițeri a coincis cu începerea primului război mondial. Am fost trimis pe front. Rănit fiind, am revenit acasă la Caransebeș. Aci am reușit să intru în conflict cu garnizoana austriacă trimisă la Caransebeș, pe aceleași „motive de nesupunere în fața umilirii”.

Ca într-un film s-au derulat întâmplări de necrezut, comandantul voind să mă împuște pe loc. În momentul în care a îndreptat pistolul spre mine, m-am retras după soba din încăperea și, am tras și eu piedica pistolului, hotărât să mă răzbun la rândul meu, păstrând din cele opt gloanțe, unul și pentru mine.

Tatăl meu (era pe atunci președintele Societății de vânătoare), aflându-se prin apropiere, a trimis un colonel să vadă ce se întâmplă. Acesta a intrat în încăperea tocmai la momentul oportun. Urmarea, am fost arestat și trimis sub escortă tocmai la Liubliana spre a fi degradat și judecat.

Am fost condamnat la moarte. În timp ce mi se citea sentința de moarte, spre a fi preluat de plutonul de execuție, am vociferat că se exagerează în acuzația care mi s-a adus și că în actul acuzator era mai exact decât în traducerea ce mi se citea. Imediat s-a suspendat execuția, dar drept pedeapsă am fost trimis pe front în prima linie. Întâmplări, fapte de arme s-au petrecut atunci, noi românii nevoind să luptăm împotriva fraților noștri de sânge, români.

Îmi amintesc încă de un fapt emoționant petrecut în tranșee la Piave când taragotul „fermecat” al lui Luță Ioviță suna așa de frumos și de dulce de se opreau luptele și gloanțele din zbor și tăcea și dușmanul ascultându-l.

Eu ispășindu-mi așa zisa pedeapsă, m-am reîntors la Caransebeș, unde se trăia intensitatea „Marei Uniri”.

În Caransebeș făceam parte din garda națională care era însuflețită de „o mare fierbere românească”.

Înainte de a merge la Alba Iulia, îmi amintesc, a avut loc lupta în care 150 de oameni din Garda națională din Caransebeș au dat dovadă de un neasemuit eroism. Printre ei erau, majoritatea, civili și teologi, fără pregătire militară, mulți dintre ei nu făcuseră nici armata, iar numărul de soldați era foarte mic. Totuși cu piepturile lor au încercat să stăvilească marea jale, pe care au semănat-o pe aceste teritorii trupele austro-ungare din Balcani. Am reușit să dezarmăm 10.000-15.000 inamici, care retrăgându-se voiau să distrugă tot. Pentru meritele deosebite de care am dat dovadă am fost decorați cu cea mai mare distincție militară.

Înainte de 1 decembrie 1918 am plecat la Alba Iulia. Eram peste 100.000 de oameni care „mărșăluim” și stăteam sub cerul liber, dar bucuria noastră era imensă. Șefii noștri, Colonelul Biju, Jumanca, Miron Cristea (patriarhul) s-au dus cu trenul, dar nouă ni s-au alăturat oameni de la Deva, de la Hateg și de pe tot cuprinsul pe unde am trecut.

După consfințirea Actului Unirii și după terminarea serbărilor m-am reîntors acasă. După puțin timp am plecat la Viena, la politehnică, specializându-mă ca inginer optician și astronom. Nu am reușit atunci să-mi termin studiile din cauza stării materiale, dar mi le-am completat ulterior. Devenind specialist pentru repararea instrumentelor optice, folosite în astronomie. Această profesie, pe lângă cea de astronom, am practicat-o în multe state ale lumii, dar cea mai mare parte a activității mele mi-am desfășurat-o în țară, la Timișoara, la Observatorul astronomic de la Universitate- Politehnică, unde am lucrat până la vârsta de șaptezeci de ani, fiind în același timp și activist obștesc.

În ultimi zece ani am început să scriu aforisme- vreo 7.000, și poezii, de asemenea să particip la „numeroase acțiuni în municipiu și în județ în cadrul cenaclurilor literare. Printre pasiuni pot enumera și pe cele 1500 de cărți ale mele, pe care aș dori să le citesc pe toate. Dar vă rog să nu credeți că eu toată ziua o petrec făcând poezii. Mă îngrijesc singur și-mi văd de obligațiile cerute de munca obștească”

Ascultând această istorie vie a românismului, rostită chiar de eroul acestui reportaj, ne reamintim zilele de mari încercări prin care a trecut mereu neamul nostru și miracolele de vitejie care au ajutat la înălțarea acestui neam.

Dăm mai jos spicuiri din această pagină profund implicată în realitatea noastră, spicuiri scrise în ultimul timp de eroul reportajului : revoluționarul, inginerul, astronomul, poetul, activistul social, Mihai Stoicovici :

ÎN LUME

.....
... Ne-nțelegeri și cazuri sângeroase;
Unde-i rațiunea minții sănătoase ?
Oare omenirea e la sfârșitul ei ?
Nu va opune o salvare, un temei ?
De ce distrugeți civilizația și pământul ?
E chemarea naturii ! Să-și spună cuvântul !
.....

FĂRĂ JUDECATĂ

.....
Au căzut împărați, s-au distrus imperii,
De și au fost păziți de brațele puterii.
Armele nucleare cum să facă dreptate ?
. E un delir nebun de distrugere, moarte !

Minți sănătoase, ieșiți la suprafață
Și dați puterilor demente o ultimă povață !

LIBERTATEA

Libertatea nu poate fi cumpărată,
Ci prin jertfe de sânge câștigată.,
Ea e drept de la natură dăruită,
De nici o putere nu poate fi știrbită !

AFORISM Nr. 2533

Faptele noastre sunt ca o uitare ,
Deși suntem ceva – o umbră ce dispăre.
În timp suntem ceva – un mers ce s-a șters
Un fir de praf ce va dispăre-n univers.

AFORISM NR. 2.183

Cu viteză te rotești în spațiu și nu simți nimic,
Știința ta cât e de mare, iar tu cât ești de mic,
Ca un fir infim în cosmos plutești,
Dar pe pământ cât de puternic ești ?

Ocupația sa i-a oferit clipe de adâncă meditație, care se reflectă în aforisme, panseuri, în poezia sa politică.

Vorbirea sa curentă e de multe ori o poezie a dreptății, a triumfului binelui asupra răului, ca un basm ce se așterne ca un balsam peste rănilor violenței, citez: „Natura e suprema creatoare ce domină universul. Ea stăpânește materia, timpul și infinitul. Ea e pretutindeni ca forță, mișcare și fapte, dispune și cârmuiește nemărginita eternitate”.

„ Eu trăiesc cu omenirea mondială. Eu trăiesc în univers și omul e o scânteie de viață, o întâmplare. Pentru țara mea îmi fac și mi-am făcut datoria. Am trăit asuprit, dușmănit și am învins. Poezia s-a născut acolo jos. În popor, în suferință. Eu am scris astfel ca să poată învăța oamenii din mesajul meu plin de experiență. Și iată că am ajuns să trăiesc și să lupt într-o epocă în care unii oameni întocmai petelor solare care întunecă și distrug, folosesc cultura lor ca să distrugă civilizația, cultura, pământul, poluează apele și atmosfera. Deși am o cultură într-o anumită direcție, știu că pentru a-i face buni pe oameni, pot face aceasta transmițându-le mesajul meu prin poezie și prin aforisme și așa dori să le transmit tot ce simt și toată emoția mea”

1864

Lui Alexandru Ion Cuza

Cuget deschizător de drumuri noi
Prin vremuri triste, aspre, te-ai călît
Și spre limanuri ai călăuzit...
În jurul tău găsit-ai mulți eroi !

Încrederea ne-înfrîntă-în biruință
Este vârtejul nobil, triumfal,
Scânteietorul drum pornit în val
De Dunărea bătrână. Ce ființă

Ar fi știut tăia un drum în stânci,
Doar cu puterea vorbeii și-a lui faptă,
De n-ar fi idealurile-adânci ?

De n-ar fi țelul spre o viață dreaptă ?
Tu, nedreptatea-n Principate frîngi,
Și viața o ridici pe-o nouă treaptă !

POEM PENTRU UNIRE

De atâtea jertfe mari ni-e plaiul plin;
Sub lespezi e îngropată numai huma,
Unirea este cea care ne cheamă:
Dreptatea noastră-și face loc de-acuma...

Pleiadele de cărturari vestiți
În măiestrite graiuri limba cântă
Dor sfânt ce spre Unire ne frămîntă...

De ce un neam de-o limbă și de-o lege
Să stea în Principate despărțit ?
UNIREA este cea care ne cheamă,
Vrem suverani ! Vrem un popor unit !

Popor străbun te-ai ridicat în ani
Cum crește floarea soarelui spre soare

Și-ai biruit largi hoarde de dușmani,
Iar doinele ți le-au cântat izvoare.

Popor viteaz, vestit în lumea veche,
Hălăduind pe plaiul înflorit,
Ți-ai făurit eroi ce n-au pereche
Și-n aur inima le-ai dăltuit.

Popor, tu cel mai drept din neamul trac
Înscrii în lume urme de granit
Și pe comori ai pus peceti de dac
Și-n hore ai brodat figuri de mit.

Popor sădit la temelii de stânci
Te-asemeni brazilor fără de moarte
Ce-și iau puteri din firele adânci
Ca veșnicia-n freamăt să le-o poarte .

Popor al meu, mândrie peste timp,
Vestit pe mări și țări îndepărtate,
Ești muntele încununat de nimb
Când roată-i stau vestalele adunate...

Popor crescut sub falduri tricolore,
Purpură de drapel incandescent,
Ți-e plină viața, ca sânul de hore
Și-n vers de pace ești mereu prezent.

Din fiecare bob de grâu ce crește,
Din fiecare piatră de pe munte,
Poporul vrea Unirea și o cere...
Cu arma-n mână îndărjit se luptă,
Războiul taie pagini de durere
Și mamele își frîng inima ruptă...

Înscrie de trei ori popou' în faptă
Cuvântul drag : „UNIRE”, sus, pe steag
De-atâta timp poporul o așteaptă;
Victoria șterge lacrimi din șirag...

În transparența hărții văd imagini
De vechi cetăți cu ziduri crenelate
Și carpatine culmi
Și munți și marea,
Și ape ce-au lăsat în urmă pietre.
Mai văd noian de oști tălăzuite;
Aud și buciuri, naiuri și-alăute.

Colinele și munții și pădurea
Se-apropie în joc mărunț de horă,
Iar din rotirea lor se naște o Țară:
O floare ce se-mbracă în strai de aur
În purpură și în albastrul zării
Și în căușul de petale involte
Stau așezări și mândre nestemate.

Din fiecare nestemată învie
Un Făt-Frumos, o dalbă Cosânzeană,
Un popor mândru, renumit, ce cântă:
„Azi, Țară, stăpânește fără teamă
„Pământul strămoșesc, Tu , Suverană,
„ Unit-ai fiii tăi din văi cărunte,
„ Iubește pacea și apără glia !”

Reverberând luminile din soare
Tu, Mândră a mea ȚARĂ, ROMÂNIA !

UNIRE

Din fiecare fir de grâu și floare,
 Din fiecare piatră de pe munte,
 Din gânduri ce ales se Țes sub frunte,
 Poporul vrea unirea și o cere...

 Înscrie de trei ori poporu-n faptă,
 Cuvântul drag, UNIRE, sus pe steag!
 De-atâția ani poporul o așteaptă...
 Și zbaterile se Țineau șirag...

S-a-nfăptuit al nostru vis de aur:
 Azi mândra Românie e unită,
 Mai așteptăm un colț, un mic tezaur,
 Cu fii de-ai tăi. Din inimi, fi slăvită!

TRĂIM ALE UNIRII ROADE

Din patru hotare ne cheamă
 Îndemn îndelung dăltuit:
 Azi, demn să trăim fără teamă:
 Popor suveran ! Fericit !
 Și liberi, ca vulturii - n zare,
 Pe plaiul ce-avem din străbuni,
 Din neam oțelit dârș și tare,
 Prin pace cu alte popoare,
 Noi creștem mai drepti și mai buni !
 Și frați cu-ale lumilor floare
 În pas, spre un larg viitor,
 Uniți într-un gând, toți, sub soare,
 Clădim zilei viață și spor !

O ROMÂNIE MARE ȘI UNITĂ

În transparența hărții văd imagini
 De vechi cetăți cu ziduri crenelate
 Și carpatine culmi și văi și marea
 Și „ape ce-au lăsat în urmă pietre”.
 Mai văd noian de oști tălăzuite,
 Aud și bucium, naiuri și-alăute.

Colinele și munții și pădurea
 Se-apropie în joc mărunț de horă,
 Iar din rotirea lor se naște-o țară:
 O floare ce se-mbracă-n strai de aur,
 În purpură și în albastrul zării
 Și în căușul de petale involte
 Se nasc orașe, sate, nestemate.

Din fiecare nestemată învie
 Un Făt-Frumos, o Dalbă Cosânzeană,
 Un popor mândru, muncitor și falnic
 Ce-o apără cu piepturi tari și-ii cântă
 Îndemnul- o poruncă dăltuită:
 „În pace stăpânește, fără teamă
 „Pământul strămoșesc ! Tu, Suverană,
 „Unește-și fiii tăi din văi cărunte,
 „Iubește pacea și apără glia !”

În transparența cărei văd imagini
 De vechi cetăți cu ziduri crenelate,
 Mai văd noian –hore tălăzuite,

Aud și tulnic, nai și alăute...

ENIGME ȘI CONTROVERSE FEMEIA, ETERNA POVESTE Ion Anton DATCU

În perioada 12 ianuarie-31 mai 2008, am publicat în săptămânalul Pagini românești, din Montreal, un număr de 22 episoade dintr-un serial, ce purta titlul, Iubiri pasionale. De-a lungul acelor pagini am căutat să zugrăvesc în culori vii frumusețea caracterului partenerelor de viață ale unor personalități. De multe ori s-au confirmat acele vorbe din bătrâni, care spuneau că femeia

te ridică și femeia Ține casa. La rândul lui, Ionel Fernic a compus, cândva, șlagărul de mare succes, Iubesc femeia, în care precizează că femeia este o poveste eternă, femeia este o cheie a vieții. În acest episod voi scoate în evidență cât de imprevizibile pot fi unele femei, atunci când se plasează la polul opus.

Vasile Gavrilăscu s-a născut în localitatea Silistra, la 5 aprilie 1937. După încheierea războiului, când Cadrilaterul a fost cedat Bulgariei vecine, familia Gavrilăscu s-a stabilit la Craiova. În noiembrie 1956, tânărul entuziast, în vârstă de 19 ani a înființat organizația anticomunistă, Spartacus, racolând mulți prieteni. Intenția a fost deconspirată de un informator și foștii colegi de școală au devenit colegi de lanț, în temnițele

politice neîncăpătoare. Voi trece peste mulțimea amănuntelor documentare. În final, Sile Gavrilăscu a efectuat nouă ani și jumătate de detenție, la închisorile Aiud, Gherla și lagărul de exterminare de la Luciu-Giurgeni, pe malul Dunării. A mai fost acuzat pentru trecerea frauduloasă a frontierei în Iugoslavia. Intenționa să-și publice în străinătate un manuscris memorialistic, de o mie de pagini, în care erau dezvăluite ororile săvârșite de comuniști. În final, după multe pățanii, a ajuns în Franța, unde a fost decepționat de felul cum a fost ajutat de diaspora românească, în care își pusese mari speranțe, riscându-și libertatea de mai multe ori.

După 1 ianuarie 1990, a revenit definitiv în țară, cei doi copii rămânând la Paris. Prima sa acțiune a fost aceea de a-și consulta teancul de dosare din arhivele Securității. Spre marea sa uimire, a constatat că, în evidențele organelor represive, Vasile Gavrilăscu figura sub numele codificat - Liliacul. A rămas consternat că, informatorul sânguinos al Securității era chiar Aurelia, defuncta sa soție. Delatoarea fusese racolată cu mulți ani în urmă și avea ca nume conspirative, Amalia și Marcela. Soțul vândut pe bucăți s-a convins că, multe nopți s-a culcat în pat cu Securitatea, care știa orice mișcare a infractorului anticomunist, dușman al poporului. A aflat cu stupefăcător că, microfonul Securității era chiar sub plapuma conjugală. Victima, Vasile Gavrilăscu, târziu și-a dat seama din cauza cui a fost condamnat la un total de 56 de ani de temniță grea, din care urma să efectueze

25, ca, în final, să execute nouă ani și jumătate, în două tranșe, 6,5 și trei ani.

După o viață cu puține bucurii, dar bogată în decepții, cel hăituit s-a edificat datorită cui, Securitatea cunoștea toate mișcările lui. Tardiv a dezlegat o enigmă veche. În urmă cu mulți ani, la prima percheziție efectuată de Securitate, scotocitorii s-au dus direct la noptiera cu spatele dublu, în care își ținea ascuns manuscrisul anticomunist, destinat să ajungă în occident, pentru tipărire. Deși vorbise doar cu soția lui despre acea intimitate, refuza să o considere de cea mai joasă speță, în condițiile în care, copii aveau nevoie de un tată prezent, nu în spatele gratiilor. După o perioadă cumplită, timp în care și-a lăsat tinerețea în închisorile politice de tristă amintire, Sile Gavrilescu și-a amintit, cu un gust amar de iubita în care își pusese multe speranțe. Nădăjduia că, îngerul întâlnit îi va fi un sprijin solid la bine și la greu. Albit de vreme, a căutat să apeleze la memorie. A cunoscut-o pe Reli, într-o zi în care trandafirii și tuberozele erau în floare, emanând acel parfum imperial. În lungile nopți de vară, pe o bancă în parc, și-au jurat credință veșnică, dragoste nețărnută și respect nepieritor. Pe Aurelia a declarat-o regina vieții lui, în timp ce pe umeri îi presăra petale de regina nopții. Cu toate acestea, într-o clipă nefastă, blestemată, aleasa inimii a făcut un nefericit pact cu diavolul, care avea epoleți albaștri. A semnat contractul duplicității. L-a trădat pe cel care nu era alcoolic, nu o bătea și nu omorâse pe nimeni. Era un simplu opozant politic, un muritor care avea încredere oarbă în nevasta lui. Notele informative date de soție au fost prelucrate de-a lungul anilor de trei generali, 12 colonei, 16 lt. colonei, 8 maiori, cinci căpitani, doi lt. majori și doi locotenenți de Securitate. Până în prezent, Vasile Gavrilescu a publicat peste 20 de volume de memorii, din care citez, ca sursă principală, istoria personală, Editura Ex Ponta, Constanța, 2001. L-am cunoscut personal pe autor, cu care am lucrat o perioadă la CNSAS.

Un alt caz, plin de enigme și controverse, l-am găsit în mărturisirile lui Edmond Gheorghe. În anul 1996 și-a luat inima în dinți, a părăsit țara natală și s-a stabilit la Montreal. Faptul că, la vârsta de 34 de ani suferea de spondilită anchilozantă, nu l-a descutajat. Era dispus la orice muncă și efort. Navigând pe internetul bucluclăș, s-a gândit să-și caute jumătatea. A găsit-o repede. Fără să se vadă în carne și oase, au decis să-și unească destinele. Zicala, graba strică treaba, s-a adevărit. La 4 decembrie 2001 au decis să se căsătorească. Pentru finalizarea intenției, tânărul investitor de sentimente curate, plin de speranță, a plecat în România. S-au văzut, s-au plăcut. Între ei s-a înfiripat o iubire pasională. Ea înaltă, frumoasă, el un ghinionist, cu afecțiuni ale aparatului

locomotor. Iubirea la prima vedere a fost incandescentă. În urma urgentării demersurilor specifice emigrării și imigrării, pe 25 noiembrie 2002, tânăra soție călca pe pământ canadian. Fericirea era fără margini. Totul se învârtea în jurul tinerilor amorezi., pe notele unui vals vienez.

Starea de beatitudine a durat numai 35 de zile, după care, încet, încet declarațiile de dragoste eternă s-au rărit, au devenit glaciale, au degenerat fulgerător. Zâna din povești a părăsit domiciliul. În cererea de divorț, printre altele, figura o acuzație bizară, aceea că soțul o abuza sexual. Consternat de întorsătura lucrurilor, Edmond Gheorghe a avut o cădere psihică, suportând opt luni de tratament, începând cu 29 ianuarie 2003. Acel amor fierbinte, devenise brusc o țeapă sentimentală rece. Perdantul naiv și-a dat seama târziu că, aleasa inimii și-a dorit un mariaj din interes. După perfectarea actelor de rezident permanent, tânăra plină de scopuri s-a descotorosit rapid de cel care a parenat-o. Frumoasele intenții de altădată au fost demolate, folosind buldozerul unui limbaj abraziv. De neînțeles este faptul că fugara l-a acționat în judecată pe soțul infirm. Acesta era acuzat de virilitate excesivă și alte insanități. Condamnabilă este și persoana care a îndemnat-o pe tânăra să-și deteste alesul, în timpul scurt care a trecut de la primele jurăminte de fidelitate și iubire eternă. Din declarația soțului înșelat rezultă că, acele legăminte s-au dovedit a fi clasice sperjururi.

Procesul a durat aproape cinci ani, fără ca, în probatoriu să existe dovezi incriminatoare clare. În iunie 2007, Edmond Gheorghe a fost achitat definitiv, absolvit de toate acuzațiile fictive. Durerea a trecut, au rămas, însă, sechelele. Am evitat să dezvălui numele reclamantei, deoarece nu dețin o mărturie detaliată din partea ei. Doream să-i cunosc un punct de vedere personal, o opinie justificativă. Nu știu cauzele debarasării de cel care i-a întins o mână. Îmi scapă motivația acceptării unei căsătorii fulgerătoare cu un partener al cărui mers ezitant era vizibil, chiar de la prima întâlnire.

Pentru a compara mai multe surse am consultat arhiva publicației Actualitatea candiană, din Montreal, în care au apărut mai multe seturi de comentarii, în mai 2005 și septembrie 2007, ultimul fiind semnat de Tatiana Niculescu. Sunt multe necunoscute, care, scoase la iveală ar fi întregit ecuația acestui caz, în aparență atât de simplu, dar atât de complicat. În orice conflict, un publicist comentator trebuie să-și păstreze neutralitatea. Este de dorit găsirea unui echilibru perfect între două adevăruri, pe un singur nivel de realitate.

DIN LIRICA SCRITOAREI ELENA OLARIU

prof. Livia BACIU, Liceul Rădăcăneni

Poeziile „Icoană veche” și „Femeia copac”, semnate de poeta Elena Olariu au fost publicate în prestigiosul volum, *Lumină Lină – Gracious Light* (revistă de spiritualitate și cultură românească), The Romanian Institute of Orthodox Theology and Spirituality, Capela Sf. Apostoli Petru și Pavel, An XXII/Nr.2, New York.

Poeziile mai sus menționate vor reprezenta argumentul principal al încercării noastre de interpretare, de exegază, problematica abordată de Elena Olariu ne dezvăluie spiritul unei poete autentice care ne prezintă prin intermediul unui stil liber anumite teme profunde ale existențialității umane la nivel ontologic.

Cele două poezii ne oferă „un moment în timp”, dându-ne posibilitatea să cugetăm, să ne întoarcem către ființa noastră interioară sau cum ar spune Constantin Noica către „sinea” noastră, lăsând astfel transcendentul să coboare.

Din punct de vedere etimologic cuvântul poezie, provine din grecescul „poiesis”, care are sensul de „facere”, „creare”, evocare, astfel poetul ne aduce din profunzimile conștiinței cele mai tainice amintiri și simțăminte, cum am putea noi să nu apreciem acest plan ontologic, care „rostește”, „rostuiește” făcându-ne părtași la cele mai eterice trăiri, drept pentru care vă invit să „descoperim gânduri întruchipate în cuvinte”¹. (Alexandru Surdu)

Poezia „Icoana veche” poartă în sine înțelesuri cu încărcătură religioasă atât de profundă, încât cu greu reușești să transpui în cuvinte intențiile poetei, cu fiecare vers citit mi s-a dat impresia că mă aflu într-o „cenzură transcendentă” (Lucian Blaga), parcă elementele criptice nu voiau să mi se releve, erau tot mai de nepătruns aducându-mi aminte de cuvintele filosofului Constantin Noica „numai în cuvintele limbii tale se întâmplă să-ți amintești de lucruri pe care nu le-ai învățat niciodată [...] noi gândim și creăm în cuvintele noastre”²

Cuvintele filosofului m-au ajutat să citesc în versurile poetei sufletul românesc, dar mai ales spiritual martiric al acestui popor greu încercat în veacurile trecute, am citit aerul sublim unor vremuri de mult apuse, am simțit noblețe, modestie, rafinament și artă. Pentru a înțelege intențiile poetei, în cadrul poeziei „Icoană veche”, am considerat necesar să evidențiez câteva aspecte legate de etimologia cuvântului „icoană”, acesta provine din grecescul „eikon - εικον”, tradus în limba română prin imagine, chip, reflexie, asemănare, icoană. Termenul apare folosit mai întâi la Platon, unde „eikon” semnifică, mimare, imitație, artă, cu referire la artele frumoase. De asemenea, termenul de „eikon” este adesea întrebuințat de Platon alături de un alt termen grecesc, utilizat pentru a exemplifica artele frumoase, respectiv, „mimesis”; mimesis este arta poetului, a pictorului, a sculptorului, a actorului.

În creștinism termenul de „eikon” a fost preluat pentru a denumi icoanele, care reflectă realități spirituale. Icoanele denotă nu numai imaginea, ci, de asemenea modelul în original, fiind obiecte de cult religios prin care creștinii aduc laudă Divinității și sfinților. Nu întâmplător am realizat această mică incursiune, poeta Elena Olariu contextualizează în poezia „Icoana veche” prin „mimesis”, arta poetului, tocmai nucleul religios.

Iată câteva sintagme din cadrul poeziei „Icoană veche”: „fluviu de aur” semnificând lumina care se răsfrânge asupra noastră

asemenea unui fluviu, cu referire la Dumnezeu care este lumină; „icoană străveche” care ne este nouă povăț fiind întruchiparea imaginii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu care ne îndrumă pașii spre Dumnezeu și mijlocește pentru noi, izvorătoare de gânduri Dumnezeiești; „Sfântă văpaie”, doar prin pronia divină viața dăinuie, moartea cealaltă „surată” reprezintă trecerea în veșnicie, poate fie să ne înalțe, fie să ne coboare depinde de „pribeagul suflet”.

Astfel poeta Elena Olariu evidențiază o serie de relații și corelații între metafore și simboluri religioase, aducând în dezbatere modul în care Divinitatea transmite ființei umane care este starea sa adevărată, respective o stare procesuală care are drept scop desăvârșirea; individual trebuie să aibă conștiința finitudinii, a faptului că este supus greșelii, „sufletul pribeag” al trecătorului nu poate atinge perfecțiunea, dar poate veghea neconținut asupra erorii umane. „Plânsul lăuntric” simbolizează gândurile, acestea se „troienesc” (Constantin Noica) asupra omului, determinându-l uneori să coboare sau să se înalțe.

„Te nascu în miez de noapte”, acest vers o cântă pe Maica Domnului, amintind în același timp episodul nașterii Mântuitorului nostru Iisus Hristos, care a venit să aline sufletul pribeagului. „Este înscris prin tine Sfântă văpaie viața să dăinuie”, acest vers ar putea să ne trimită la cuvintele Mântuitorului Iisus Hristos, „Iisus i-a zis: Eu sunt Calea, Adevărul și Viața. Nimeni nu vine la Tatăl Meu decât prin Mine”³

„Nemuritoare licoare a vieții” dăinuie prin inima sinceră, smerită care ascultă cu „urechea pâlnie ceea ce spun străbunii”, care au izbândit prin credința sinceră și nemuritoare.

Cea de-a doua poezie, „Femeia copac”, personifică viața, copacul simbolizează cele trei vârste ale omului, copilăria, maturitatea și cele trei treceri ale omului pe Pământ, nașterea, viața, moartea. Laitmotivul poeziei este imaginea sublimă a mamei cea dătătoare de viață, „femeia copac” care își întinde „brațele copac” către lume prin roadele ce le culege. „Brațele copac”- copiii, sugerează moștenirea pe care mama o lasă pe Pământ, intrând astfel în eternitate, asemenea unui copac care poate dăinui secole.

Elena Olariu aduce în ambele poezii în discuție problematica vieții din perspectivă religioasă, elogiind-o pe Maica Domnului care reprezintă singurul nostru reazem și femeia care aidoma unui copac își întinde ramurile în lume prin copiii săi. Intenția poetei este aceea de a sensibiliza cititorul să privească înăuntrul „sinelui”, pentru a se vedea pe sine ca ființă.

1. Alexandru Surdu, *Sistemul Rostirii Filosofice Românești în Studii de istorie a filosofiei românești*, Centenar Constantin Noica (1909-2009), coordonatori: Alexandru Surdu, Viorel Cernica, Titus Lates, Ediție îngrijită de, Mona Mamulea, Editura Academiei Române, 2009, p. 11

2. Constantin Noica, *Cuvânt împreună despre rostirea românească*, Editura Eminescu, București, Piața Scânteii 1, 1987, pp. 7-8

3. *Biblia sau Sfânta Scriptură*, tipărită cu aprobarea Sfântului Sinod și cu binecuvântarea Preafericitului Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, 2015, Cap. 14, versetul 6, Evanghelia după Ioan, p. 1226

POEZII BASARABENE

Liliana CUREVICI

Bat clopote...

...Bat clopotele iarăși la biserici,
Voind să ne trezească somnul greu,
Voind să nu ne știe ca eretici,
Având doar cea credință-n Dumnezeu.

Bat clopote ce strigă a durere
Răsună peste văi, peste coline,
Ce n-au uitat de cele vremuri grele,
Teroarea neagră-a cizmelor străine...

Bat clopote în dulcea Bucovină,
De se aude-n cel sărman Bugeac,
Bat clopote și-n biata mea Tighină –
E de ajuns, cât sânge am vărsat!!!

Să strângem brațul strâns ca și străbunii
Atunci, când se luptau pentru-al meu
neam,
Doar astfel învingeau, bătând pe hunii,
Când spate-n spate paloșul țineau...

E timpul Deșteptării și Unirii
Al neamului de vremuri dezbinat,
Să-nalțe tricolorul României
Și-n cerul albăstriu basarabean!!!

E lungă sârma de la Prut...

...Aveam cândva un singur Prut,
Ce-l savuram în lung și-n lat,
N-am bănuț, nici n-am știut,
Că aș putea să mi-l împart.

Un brâu, ce veacuri ne-a legat
Același neam, același gând,
Cea mână grea l-a dezlegat,
Schimbând un Soare pe-un mormânt...

...E lungă sârma de la Prut
Și trupu-mi frânge pân-la os,
De nu-l mai simt..., e mult durut,
Din greu mă țin, să nu cad jos...

E dură sârma, hăt-departe,
Lipsind un neam de vale, deal,
Să nu mai fim ca soră, frate,
Cu cel din Iași sau din Ardeal.

E lungă sârma de la Prut,
Simbol de sumbră despărțire,
Deja de-un veac, de parcă-s mut,
Dar vreau să strig cât pot: Unire!!!

Sunt român!!!

...Din inimă și suflet
Eu versul* mi-l închin
Din talpă până-n creștet
Fiind eu doar român!

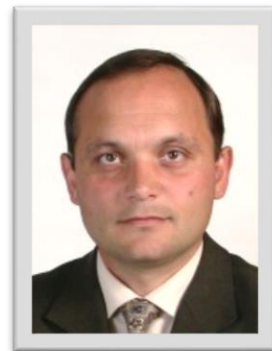
Prin propria-mi credință
Vă chem spre Deșteptare
Și-n trează conștiință
Spre România Mare!!!

Să fim noi veșnic mândri
De neamul nostru sfânt,
Ce astăzi odihnește
În recele mormânt.

Să fim cu fruntea-naltă
Și clară viziune
Atunci, când se vorbește
De-a noastră națiune!

Să nu cedăm ruginii,
Să strângem clește brațul,
Cunoască și vecinii
De unde-mi vine neamul...

Să ne-ntregească Prut-ul
Cum firul aței haina
Să cadă jos mancurtul**
De sabia romană!

Să-nalțe sus Carpații,
Să-nalțe tricolorul!!!
Română e Moldova,
Român e și poporul!!!

)* **vers** s. (LIT.) 1. (Mold. și Transilv.) vers, (înv.) stih. (Strofă de patru ~uri.) 2. (la pl.) poezie, stihuri (pl.), (Mold. și Transilv.) vers. (Scrie ~uri și proză.);)** **mancurt** s.m. (cuv. rus.) ♦ 1. ♦ „Cel care supraviețuia își pierdea complet memoria și devenea mankurt. Mankurtul era un rob perfect: nu cerea decât mâncare și ceva haine, executa orbește poruncile stăpânului, nu stătea cu nimeni altcineva de vorbă, și mai ales nu se gândea să fugă sau să se revolte.” R.lit. 9 II 84 p. 20. ♦ „Nu știu ce gândește în aceste momente marele scriitor kirghiz Cinghiz Aitmatov, dar probabil simte că poporul său se află, din nefericire, sub apăsarea cumplitei parabole a mancurtizării, pe care el a creat-o într-un capitol din «O zi mai lungă decât veacul». Se știe cine erau mancurții, niște păstori-robi de cămile care nu mai aveau memorie datorită unui tratament criminal aplicat de stăpânii lor.” Tin.lib. 19 III 91 p. 4; v. și ♦ „22” 47/95 p. 11; v. și mancurtizare. ♦ 2. (Prin extensie) Orice persoană înrobătită total și îndobitocită ♦ „Oricum, mancurții se află printre noi și triumful lor va fi o rană pentru istorie.” R.l. 16 II 91 p. 1 [scris și mankurt] (D. Urițescu CV 9394)

ICOANA – OGLINDĂ A SUFLETULUI DE VORBĂ CU DNA OFELIA ARMAȘU

Eva HALUS

La a doua ediție a Festivalului Candela, organizat de redactorul șef al Revistei Candela de Montreal, dl. Victor Roșca și echipa sa, pe lângă expozițiile de pictură și carte a fost organizată o expoziție de icoane pe sticlă și lemn ale dnei Ofelia Armașu – o bijuterie care a strălucit, răspândind lumina credinței în inimile celor prezenți.* Cu această

ocazie am continuat conversațiile cu dna Armașu despre viață și artă și ele s-au materializat într-un interviu.

Ofelia Armașu, născută la Silistra la 4 decembrie 1932, este de profesie inginer agronom, însă pasiunea ei, pictura, i-a creat o viață plină de rafinament și i-a modelat destinul în așa fel încât să întâlnească în viața ei oameni minunați, înclinați spre artă sau care, fără a fi artiști de meserie, aveau un caracter deosebit, unii dintre ei făcând istorie. Ofelia Armașu este cunoscută mai ales prin pictura de icoane pe sticlă și lemn, pe care o practică atunci când „se simte cu sufletul curat”, chemată să reprezinte scene biblice. În decursul timpului a creat multe icoane, iar peste 300 de icoane au fost dăruite, pentru că dânsa spune : „Icoana fiind un dar de la Dumnezeu trebuie să rămână un dar”. M-a purtat timp de câteva ore prin viața ei, eu aproape uitând de ce mă aflu acolo (luam notițe pentru acest interviu), pentru că ascultam cu „sufletul la gură” relatările sale. Iată ce am notat :

Eva Halus : Care este cea mai frumoasă (puternică) amintire din copilărie ?

Ofelia Armașu : Prima amintire frumoasă este când mai eram încă la Silistra și mergeam cu trăsura la via bunicilor. Nu pot să nu amintesc și Castelul Iulia Hașdeu, de la Câmpina (în 1936 am venit cu familia acolo). O parte din copilărie și adolescență am petrecut-o la Câmpina, casa în care locuiam fiind așezată între Castelul B.P. Hașdeu și casa pictorului național, Nicolae Grigorescu, unde locuia băiatul pictorului Nicolae Grigorescu, Gheorghe Grigorescu cu soția sa, fata poetului Alexandru Vlahuță. Fata lui Gheorghe Grigorescu (nepoata pictorului Grigorescu) mi-a fost pentru un an profesoară de desen la Liceul Teoretic din Câmpina. Încărcată de spiritualitatea acestor locuri, dragostea mea pentru pictură, care a înflorit mai târziu în pictura de icoane pe tema costumului românesc și a mediului țărănesc. Mergeam pe urmele locurilor unde a pictat Nicolae Grigorescu, iar Castelul Hașdeu, care era devastat după război, era locul meu de reculegere și de cercetare. Peisajul era romantic la Câmpina, numai pomi, lanuri de porumb și, mai departe, școala de planoare. Pe acolo treceau vitele la păscut și pe-nserat,... veneau singure înapoi, fiecare stătea în fața porții casei ei așteptându-și stăpânul. Era o altă viață...

Apoi, nu pot să nu amintesc că l-am cunoscut pe Regele Mihai, întâlnindu-l de trei ori, a treia oară în avion. Prima dată aveam 6 ani și eram cu tatăl meu, care era ofițer în Armata Regală, când Regele Mihai, pe atunci Voievod de Alba-Iulia, patrona Liceul Militar din Breaza și era acolo pentru a trece în revistă elevii liceului. A doua oară, în 1947, un Volkswagen s-a oprit în fața casei noastre care era lângă șosea și din el a coborât Regele cu un câine lup și un aghiotant. Aveau o pană de motor. Nu mică ne-a fost mirarea mamei mele și mie când am auzit de la bucătărie „Coniță, Maiestatea sa cere o căldare de apă!”. Apoi, au turnat apa în rezervor și au plecat la Sinaia. Mai este o amintire pe care aș vrea s-o menționez, care este cea mai tristă amintire : când eram la Sighetul Marmăției s-a dat ordin ca armata română și populația care dorește, să părăsească în 24 de ore Transilvania. Începând de a doua zi, în școli, harta României era acoperită de o pânză neagră în regiunea Transilvaniei.

E.H. : Dacă ar fi să enumerați trei lucruri/evenimente de care sunteți mândră, care ar fi acestea ?

O.A. : Fetele mele, nepoata și doi strănepoții. Suntem patru generații cu care mă mândresc!

E.H. : Care sunt cuvintele care vă vin în minte când vă gândiți la locul de baștină ?

O.A. : În 2008 când am vizitat casa bunicilor, dispăruse, se făcuse un parc pe terenul ei. Ce aș putea spune? Am plecat de la Silistra în 1936, pe la 4-5 ani, la Câmpina am stat 8 ani, apoi am plecat în Transilvania, după care am revenit în Câmpina. Amintirile mele sunt din toate aceste locuri.

E.H. : Cum ați ajuns în Canada ?

O.A. : Fata mea emigrase cu ginerele și nepoțica în Statele Unite și eu, aflată la pensie, am obținut cu greu, în 1987, permisiunea să-i vizitez. Cu toată dragostea pentru fata mea nu îmi plăceau Statele Unite. Niște cunoștințe din Montreal m-au invitat să vin să-i văd și eu am cerut viza pentru o săptămână și am obținut, în schimb, 4 săptămâni, după care am depus cererea de rezidență, pentru că aici mă simțeam bine.

E.H. : Care au fost cele trei (importante) succese pe care le-ați avut în Canada ?

O.A. : Primul este că am reușit s-o parenez pe fata mea mai mică să vină în Canada. Al doilea este revelația picturii pe sticlă. Al treilea : nepoțica și strănepoții.

E.H. : Ce rol credeți că are limba/cultura română în viața copiilor și nepoților dvs. ?

O.A. : Un rol foarte important. Trebuie să-și cunoască țara și rădăcinile familiei. Să nu se piardă limba maternă. Țara noastră a fost și e minunată, dar nu e administrată cum trebuie.

E.H.: Ați călătorit mult și ați și pictat în locuri exotice: Tunisia, Grecia, etc. Povestiți-ne despre aceste călătorii care v-au încărcat spiritual.

O.A. : Am fost cu nepoata și fata mea în Europa, în Grecia (Creta, Santorini, insulele din Marea Ionică), în Franța și Spania, în Africa în Tunisia, iar în America de Nord în Panama, Florida și Cuba. Toate aceste țări unde am călătorit m-au îmbogățit spiritual și cultural, fiind interesată să cunosc cultura sub toate aspectele ei. O experiență fantastică!

E.H. : Vorbiți-ne, vă rog, despre cariera dvs.

O.A. : Am studiat la liceul B.P. Hașdeu din Câmpina. Când am terminat liceul, m-am înscris să dau examen la Facultatea de Istorie, vrând să devin arheolog. Nu s-a putut, m-au eliminat din examen din cauza originii sociale. Tatăl meu fiind ofițer al armatei regale, epurat în 1947. M-am întors în Câmpina și am intrat ca muncitoare la fabrica de cherestea de la Doftana, unde, împreună cu soția nepotului lui Toni Bulandra și Florin Rădulescu, cel care urma să lucreze cu Gopo, am înființat o secție de jucării pentru copii, pentru ca să obțin o adeverință că sunt muncitoare, astfel putând să mă prezint să dau examen pentru studii superioare. Am ajuns la Iași unde m-am înscris la Institutul Agronomic Ion Ionescu de la Brad. În anul trei de facultate m-am transferat la Institutul Agronomic din București, unde am și terminat. Între timp m-am înscris la Școala Populară de Arte Plastice din București. Am lucrat ca inginer proiectant la Institutul de Studii și Proiectări pentru îmbunătățiri funciare din București, de unde am ieșit la pensie. În 1987, când am venit în Canada eram la pensie. Aici am pictat cel mai mult și am expus, începând din 1996. Menționez numai câteva expoziții, foarte importante pentru mine : la colegiul St. Marcellin, din spatele Oratoriului St. Joseph, unde a venit ca oaspete Prințul Radu, soțul prințesei Margareta, de la care am un autograf. În 2004, în cadrul unei manifestări culturale organizate la Galeria InterPallas din Montreal, unde am expus icoane, printre oaspeți au fost și Preotul Cezar Vasiliu însoțit de un atașat cultural de la Ambasadă, și văzându-mi lucrările m-a invitat să expun și la Ambasada Română de la Ottawa. Astfel că în ianuarie 2005, pentru a **marca Unirea Principatelor Române din 1918**, am organizat o expoziție individuală la Ottawa, care a fost semnalată în Romanian Global News și care s-a bucurat de un succes total. O altă expoziție majoră este expoziția de la Musée des Maitres et Artisans de Québec, între 13 noiembrie 2008 și 11 ianuarie 2009, unde am expus icoane pe sticlă și lemn, alături de Oana Comșa, designer de modă, care a prezentat măști românești și câteva lucrări personale textile, expoziție intitulată «Dimensions culturelles roumaines». Am avut și două expoziții în Statele Unite, la Philadelphia, la biserica Elkins Park din anul 1994 și 2010. La Biblioteca J.P. Dawson în Ville de Mont-Royal în 2007. În 2015 la Ambasada Română din Ottawa, etc. Peste douăzeci de expoziții majore până în prezent. De asemenea am participat la ediția a doua a Festivalului Candela de la Casa Română din Montreal în 2017.

În România la muzeul Sibiel am câteva icoane în colecția permanentă, care au fost scoase în evidență de către jurnalistul italian, Giovanni Ruggieri, care a scris o carte

despre icoane pe sticlă din România, în care sunt și icoanele mele. Icoanele se pot vedea și pe site-ul muzeului.

De asemenea am o lucrare și la Parlament din 2006, ce a fost oferită de către comunitatea română cu ocazia unei întâlniri oficiale cu reprezentanți ai Guvernului din Québec, icoana numită «La Sainte Trinité», care în 2010 a fost introdusă într-un manual pentru elevi de secondaire II, numit «Reflections-Étique et culture religieuse».

E.H. : Ce ne puteți spune despre aceste icoane ?

O.A. : Am trăit cu amintirea timpurilor de altă dată și a satului românesc, așa cum l-am cunoscut eu. Primii ani de imigrare și de integrare sunt foarte grei. Am trecut prin multe situații dificile în regimul comunist, am cunoscut momente de cumpănă aici. Am simțit nevoia să onorez divinitatea care m-a ajutat. Am simțit că o mână m-a trecut peste necazuri și m-a ajutat să mă ridic. Ca să SCRIU o icoană, trebuie să fiu liniștită sufletește, să nu am nici un resentiment față de cei din jurul meu. Când lucrez, sunt ruptă total de ceea ce se întâmplă în jurul meu. Sunt numai eu și icoana. Am expus lucrări care au necesitat câte 7-8 ore de lucru pe zi fără întreruperi, deoarece sunt ample ca tematică și mari ca dimensiuni, până la 80 de cm. După ce termin și văd că am obținut ceea ce am simțit, am o stare de epuizare plăcută, o liniște sufletească.

E.H.: Aveți un mesaj pe care doriți să-l transmiteți membrilor comunității noastre ?

O.A. : Să fie uniți. Să-și iubească locul de unde au venit, să fie mândri de valorile lor personale și valorile de credință. Să nu le fie rușine că sunt români!

E.H. : - Duminică, 26 noiembrie ați participat la a doua ediție a Festivalului Candela. Care sunt impresiile dumneavoastră despre acest frumos eveniment inițiat din inițiativa dlui redactor șef al Candelei, anul trecut, cu ocazia sărbătoririi a 20 de ani de la înființarea revistei ?

O.A. : - A fost pentru mine o bucurie să pot participa la ediția a doua a Festivalului Candela, și sper să fi reușit să transmit celor prezenți emoțional și vizual, valorile spirituale și tradiționale ale poporului român. Sigur că sunt multe de făcut pentru îmbunătățirea acestui eveniment, dar să nu uităm că este la a doua sa ediție și că orice început cere efort, dăruire și experiență. Așa că anul viitor va fi mai bine. Este de apreciat munca organizatorilor, care în două luni și jumătate au depus efort fizic și psihic pentru realizarea acestui festival. De asemenea mulțumesc dlui Marc Marinescu pentru efortul enorm al aranjării expoziției mele de icoane pe sticlă și lemn în spirit cât mai autentic românesc. Și pentru că peste puțin timp vom sărbători 100 de ani de la marea Unire a Principatelor Române, Muntenia, Moldova, Ardealul Basarabia, Bucovina și Banatul în România Mare, doresc să spun de aici de peste ocean LA MULȚI ANI ROMÂNIA!

* La expoziția de icoane de la Festivalul Candela au fost expuse și 4 icoane de mici dimensiuni ale dnei Ionela Manolescu. Arta dnei Manolescu, cunoscută scriitoare, traducătoare și pictoriță v-a face subiectul unui alt articol.

LA 1859 BASARABIA ȘI UNIREA PRINCIPATELOR *Valeriu DULGHĖRU*

„Dorința cea mare, cea mai generală, aceea hotărâtă de toate generațiile trecute, aceea care este sufletul generației actuale, aceea care, împlinită, va face fericirea generațiilor viitoare, este Unirea Principatelor într-un singur stat”.

(Din propunerea de unire,
citită de Mihail Kogălniceanu,
la 7 octombrie 1857, în
divanul ad-hoc al Moldovei)

A doua jumătate a sec. XIX este marcantă pentru neamul românesc: la 24 ianuarie 1859, prin alegerea dlui A.I.Cuza domnitor al Munteniei, fiind deja ales, la 5 ianuarie 1859, domnitor al Moldovei, s-a împlinit visul de secole al românilor – Unirea Principatelor, numită și Mica Unire, fără Basarabia, înghițită de Imperiul Rus, dar cu județele din sudul Basarabiei – Ismail, Bolgrad și Cahul, revenite pentru o scurtă perioadă acasă în urma războiului din Crimeea (1853-1856). Această mișcare unionistă a fost parte componentă a mișcării unioniste europene, care s-a soldat cu apariția noilor state unificate pe harta Europei: Italia unificată de eroul național Giuseppe Garibaldi – 1861 și desăvârșită la 1918 (ca și România!); Germania, unificată de Bismark – 1871 și România (1859). În principatele române acest proces a demarat în condiții mult mai grele, de ostilitate din partea celor trei imperii – otoman, rus și austriac.

Ideea Unirii principatelor românești plutea în aer, devenea tot mai puternică și se impunea ca o necesitate stringentă. Marii cronicari, Gr. Ureche și M. Costin, încă din sec. al XVII-lea menționaseră în lucrările lor necesitatea unității de neam, arătaseră că moldovenii cu muntenii și transilvănenii sunt aceeași: *„de la Rîm ne tragem”*. Nu exista însă, unitate politică, românii fiind împărțiți în trei părți. Flacăra unirii, aprinsă de Mihai Viteazul (chiar dacă a fost de scurtă durată!) a rămas să ardă vie în inimile românilor. Încă la 1772, într-un memoriu al său semnat de mai mulți dregători și adresat Austriei, Marele ban muntean M. Cantacuzino, arăta avantajele, atât pentru Principate, cât și pentru pacea europeană, dacă Moldova și Muntenia s-ar uni sub protecția comună a Austriei și Rusiei.

Situația internațională devenea tot mai favorabilă unirii principatelor Moldovei și Munteniei. Marele înaintaș muntean N. Bălcescu menționează: *„La sud și la est de Carpați, în contextul războaielor ruso-austro-turce și a primejdiei dispariției statalității românești, s-a produs o puternică reacție față de proiectele străine de organizare a Principatelor Române și de definire a statutului lor politico*

juridic de autonome în virtutea tradiției istorice a Țării Românești și Moldovei”. Rusia reușise în 1772 să încorporeze o bucată din Polonia, reușise să se apropie de Austria în baza unui controversat proiect de realizare a unui regat Dacic format din principatele Moldova și Muntenia. Cu ocazia acestui proiect, țarina Ecaterina a II-a găsea în Iosif al II-lea, împăratul Austriei, un interlocutor comod și interesat de *„marea politică”* și anexiuni. La Congresul de pace de la Focșani (24 iulie – 24 martie 1772), delegații celor două țări românești cer unirea Moldovei cu Țara Românească și garantarea independenței lor de către Austria, Rusia și Prusia. Numirea, în a. 1829, a lui P.D. Kiseleff guvernator al ambelor principate (a guvernat până în 1834) și elaborarea Regulamentului Organic (o primă constituție identică pentru ambele principate) a fost, de asemenea, un pas spre unirea principatelor. Atât de puternică era conștiința unirii, încât în Regulamentul Organic, art. 425 se specifică: *„Originea, religia, obiceiurile și asemănarea limbii locuitorilor ambelor principate conțin elementele unirii intime, care a fost întârziată și împiedicată prin împrejurări întâmplătoare și de a doua mână, foloasele și urmările bine-făcătoare ce ar izvorî din întrunirea acestor două popoare nu ar putea fi pusă la îndoială”*, iar în art. 426 se menționa *„nevoia de comisiuni mixte din partea guvernului ambelor principate cu menirea de prefacere într-un singur trup a legilor moldo-valache”*. Astfel, Regulamentul Organic a oferit celor două principate primul lor sistem comun de guvernare.

Un pas spre unire a fost elaborarea la 1842 a unui proiect de unificare *„al măsurilor și greutăților”*. La 1 ianuarie 1848, domnitorul muntean Gheorghe Bibescu face primul pas spre unirea Principatelor, desființând Vama din Focșani, care era cel mai important punct vamal între cele două țări, realizându-se astfel uniunea vamală între Moldova și Țara Românească. De altfel, pe aceeași cale au mers și landurile germane, care au format mai întâi o Uniune Vamală, până la unirea lor de facto. Un rol decisiv în promovarea unirii celor două principate l-a avut mișcarea revoluționară de la 1848 din Principate. În vara lui 1848 în Bucovina se aflau peste 50 de fruntași revoluționari moldoveni, printre care Al. I. Cuza, C. Negri, D. Canta, Vasile Alecsandri, Al. Russo, Mihail Kogălniceanu. În august 1848 este redactat un program din 36 de puncte, publicat de Kogălniceanu sub titlul *„Dorințele partidei naționale din Moldova”*, care era împotriva Regulamentului organic și a protectoratului rusesc. Programul includea, printre altele deziderate precum egalitatea politică și civilă, instrucțiune gratuită, împrumutarea țărănilor, încheindu-se cu o dorință arzătoare: *unirea Moldovei cu Muntenia*.

Războiul din Crimeea și Tratatul de la Paris.

La mijlocul secolului 19 apăruse o mică speranță pentru această mult pătimită așchie de popor român – Basarabia –

de a scăpa de jugul rusesc, mai draconic decât cel turcesc. Marile Puteri ale Europei erau deranjate de expansionismul crescând al Imperiului Țarist în Balcani. Originea crizei prin care s-a ajuns la al 11-lea război ruso-turc din 1853-1856, supranumit Războiul Crimeii, stă în chestiunea *Locurilor Sfinte*. Era vorba de reglementarea drepturilor pelerinajelor, pe de-o parte, ale catolicilor latini, pe de-alta și ale ortodocșilor în *Locurile Sfinte* din Palestina, la Ierusalim, Betleem etc. Folosindu-se de acest pretext, Rusia, în spiritul ei de „*eliberator și protector al creștinilor*”, a invadat Moldova și Valahia. În această situație, sultanul a declarat război, armatele sale atacând forțele rusești în apropierea Dunării, lângă Tulcea. În 1853, după ce Rusia a ignorat un ultimatum anglo-francez, care cerea retragerea din Principatele Dunărene, Marea Britanie, Franța și Regatul Sardiniei au intrat în război de partea otomanilor.

În momentul izbucnirii războiului Crimeii, alături de alți mari prieteni ai românilor din presa occidentală, a fost cunoscutul jurnalist francez Saint Marc Girardin. În articolul său scris în favoarea românilor, „*Poziția viitoare a Principatelor de la Dunăre*”, din mai 1854, reia discuția despre drepturile principatelor cuprinse în capitulații: „*ele au o existență aparte și un guvernământ deosebit; ele au legiurile și așezămintele lor...Hospodarii Moldovei și ai Valahiei ascultă de sultan ca de suzeranul lor...Ei sunt o naționalitate distinctă și recunoscută de către puterile europene*”.

În perioada Congresului de la Viena, Saint Marc Girardin reia discuția despre drepturile românilor bazate pe istorie în „*Articol privind Principatele Române, prilejuit de deschiderea Conferinței de la Viena*”: „*Sperăm că Congresul de la Viena, când o fi să ieie o hotărâre asupra soartei Prințatelor nu va trece cu vederea dreapta cerere a moldo-valahilor în ceea ce privește naționalitatea consfințită prin vechi tractaturi... când ele s-au văzut silită a se închina armelor sultanilor, chiar atunci au făcut pe învingători ca să recunoască naționalitatea lor, primind suzeranitatea iar nu giugul acestora...Neatârnamul și autonomia neamului moldo-valah este deci un drept vechiu și legiuit...și negreșit că va fi luat în seamă de Congresul Vienei. Patrioții din Moldo - Valahia aveau toată dreptatea de a se rezema pe acele tractaturi când, anul trecut, cerea arme Turciei și Europei ca să mute teatrul războiului chiar în sânul Basarabiei*”. Astfel, Girardin se arată binevoitor revendicărilor românești: participarea armatei la campania antirusă, desființarea protectoratului rus, recunoașterea autonomiei românești, chiar dreptul asupra Basarabiei și transformarea lor în „*Țările de Jos*” ale Europei.

Deznodământul războiului Crimeii (care a durat din 28 martie 1853 până în 1856), a creat un context european prielnic realizării unirii. Situația externă se arăta favorabilă; înfrângerea Rusiei și hegemonia politică a Franței ofereau un context benefic pentru punerea în practică a proiectului, cu atât mai mult cu cât Napoleon al III-lea, împăratul francezilor, dorea un bastion răsăritean convenabil politicii sale, care să contrabalanseze expansiunea rusească și să contribuie, alături de Italia, la subminarea sau chiar la destrămarea monarhiei austro-ungare.

Pacea s-a încheiat prin Tratatul de la Paris (30 martie 1856), care cuprindea următoarele clauze pentru Principate: *Se retrocedează Moldovei trei județe din Basarabia; Protectoratul țarist este înlăturat, Principatele rămânând sub suzeranitatea Porții, dar cu garanția marilor puteri europene; Regulamentele organice vor fi revizuite potrivit dorințelor românilor. În acest scop, se va convoca în fiecare principat câte un divan ad-hoc, reprezentând toate clasele societății. Dorințele acestor divanuri vor fi examinate de puterile europene și rezultatul final - exprimat printr-o convenție, care se va încheia tot la Paris; Libertatea navigației pe Dunăre și neutralitatea Mării Negre.*

Înfrântă în Crimeea, de către Marile Puteri aliate Turciei, Rusia este nevoită, în 1856, să întoarcă Principatului Moldovei o bună parte din Bugeac: vestul și toată linia Dunării, inclusiv o îngustă ieșire la mare în dreptul satului Jibreni, cu o suprafață totală de 10.977 km². Restituirea acestor teritorii s-a făcut în urma unor complicate negocieri între Franța, Austria, Anglia și Rusia (Imperiul Otoman, și cu atât mai mult Principatele române, erau simpli spectatori). Deși cunoștea prea bine, fie și numai din rapoartele consulului de la Iași, Victor Place, românitătea întregii Basarabii, Napoleon al III-lea al Franței a dorit să menajeze Rusia, un posibil viitor aliat, și nu a impus, ca de altfel nici Austria, părăsirea întregii Basarabii (ce vis frumos, nerealizat însă!), teritoriu ocupat cu puține decenii înainte, ci doar a malurilor Dunării.

Unirea principatelor Moldova și Muntenia.

Votul popular, favorabil unirii în ambele țări, rezultat în urma unor Adunări ad-hoc în 1857, a dus la Convenția de la Paris din 1858, o înțelegere între Marile Puteri (Franța, Rusia, Anglia, Prusia și Sardinia, Imperiul Otoman și Austria), prin care se accepta o uniune mai mult formală între cele două țări, cu guverne diferite și cu unele instituții comune. Întrunite în capitala Franței pentru a lua în discuție cererile celor două Divanuri ad-hoc (10/22 mai-7/19 august 1858), puterile europene au adoptat Convenția de la Paris: *Principatele își păstrau autonomia sub suzeranitatea Porții și sub protecția celor șapte puteri; Se adopta denumirea de Principatele Unite ale Moldovei și Valahiei, fiecare având instituții proprii; Se înființau instituții comune precum Comisia Centrală de la Focșani, Înalta Curte de Justiție și Casație, armata; Se prevedeau principii de organizare și modernizare a viitorului stat (separația puterilor în stat, desființarea privilegiilor de clasă, egalitatea în fața legii, drepturi politice pentru creștini); Dreptul de vot rămânea cenșitar.* Convenția de la Paris avea să joace rolul unei veritabile Constituții a Principatelor. Alegerile pentru Adunările Elective urmau să îi desemneze pe cei doi domni.

Alegerea lui Alexandru Ioan Cuza.

În Moldova, în urma alegerilor din 5/17 ianuarie 1859, a fost ales în unanimitate liderul unionist moldoveanul (atenție Dodon și gașca!) Alexandru Ioan Cuza, reprezentantul „*Partidei Naționale*”, născut la Bârlad, județul Fălciu, unde se

născuse și domnitorul Dimitrie Cantemir. De menționat faptul că, până la răpirea Basarabiei, județul Fălciu cuprindea și părțile Tigheciului din partea stângă a Prutului. Alegerea nu a fost simplă. Întrucât în textul Convenției nu se stipula ca domnii aleși în cele două Principate să fie persoane separate, liderii unioniști au decis ca alesul Moldovei să fie desemnat și în Țara Românească. Deosebit de înflăcărat a fost discursul rostit de deputatul Vasile Boierescu în adunarea electivă din București, la 24 ianuarie 1859: „*Pentru ce suntem împărțiți în două câmpuri? Oare nu suntem toți fiii aceluiași mume? Care este cauza diviziunii noastre? Care este mărul discordiei dintre noi?*”. Alexandru I. Cuza a fost votat în unanimitate. Astfel s-a făcut primul pas către definitivarea Unirii Principatelor Române. Țările au intrat de atunci într-o uniune personală. Conceptul era cunoscut la acea vreme, dar nu însemna nimic în ce privește o unire politică. Orientarea unionistă a domnitorului a făcut însă ca acesta să acționeze pe parcursul următorilor doi ani în sensul unirii pe toate planurile.

Impactul Unirii Principatelor în cele trei județe din Basarabia.

În proclamația sa din 1859 către locuitorii Basarabiei, Alexandru Ioan Cuza zicea: „*Venim printre voi ca Domn și ca Părinte ca să vă aducem bucurie și vindecarea rănilor de care ați pătimit până acuma. Noi dorim ca să primiți sosirea noastră în mijlocul vostru ca un semn de pace și de mângâiere*”. Locuitorii acestui ținut s-au bucurat nespuse de mult de împrăștierea clăcașilor, fiind izgoniți călugării greci care-i exploatau. Legea rurală a fost mai benefică pentru țăranii din partea dreaptă a Prutului (județele Cahul, Bolgrad și Ismail, unde suprafețele distribuite țăranilor au fost mai mari decât în restul țării: 86734 m² comparativ cu 72680 m² în Moldova și 55130 m² în Muntenia „*pentru săteanul cu doi boi și o vacă*”; 58631 m² comparativ cu 57288 m² în Moldova și 35755 m² în Muntenia „*pentru săteanul cu patru boi și o vacă*”; 30517 m² comparativ cu 30434 m² în Moldova și 20578 m² în Muntenia „*pentru săteanul care n-avea decât o vacă*”. De asemenea se desființa claca, dijma, podvezile ș.a. corvezi. După atâtea nedreptăți câte i s-au adus în ultimii 100 de ani, în sfârșit, țăranul era apreciat la justa-i valoare.

Câtă dragoste față de domnul lor conține Telegrama trimisă de locuitorii satelor din județul Fălciu (baștina domnitorului) lui Cuza după publicarea legii rurale: „*Fapta pe care Măria-Voastră ați isprăvit slobozind neamul românesc din boieresc, munca silită... este atât de mare cât nu o poate scrie nimine. Dumnezeu părinților noștri păstreze zilele Măriei Tale ferice, nebântuite; îl rugăm să ia din zilele noastre și a copiilor noștri și să adauge pe ale Măriei Voastre, să ne pui la cale pînă la sfîrșit. Rugăm-te dă-ne voie ca de acum înainte să te numim Părintele cel bine voitor și slobozitorul neamului românesc*”. Să ne amintim de un alt caz, similar - al gratitudinii locuitorilor ținutului Tigheci față de domnitorul Constantin Cantemir, considerat domnitorul lor. Drept confirmare a dragostei față de domnitorul unificator, numele lui Cuza îl poartă localități din Basarabia, instituții de învățământ, străzi etc.

De menționat că odată cu reinstaurarea administrației moldovenești în județele Cahul, Bolgrad și Ismail a fost reintrodus sistemul legislativ moldovenesc. Sub administrația românească, au fost înființate un gimnaziu în Ismail și 125 de școli primare, aici fiind înscriși 7000 de băieți și 944 de fete. În satul meu de baștină, Carpești (denumire provenită de la vechiul nume al dacilor care au populat Basarabia – carpaii) – baștina ilustrului om de cultură și preot, supraviețuitor al Gulagului stalinist, Vasile Țepordei, în 1861 a fost fondată școala primară. Ceea ce regimul țarist nu reușise să realizeze în cei aproape 50 de ani de guvernare în aceste județe (1812-1856) tânărul stat românesc a reușit chiar în primii 10 ani de existență.

Reformele legendarului Cuza-Vodă și ale primului său ministru, Mihail Kogălniceanu (ale cărui origini sunt, într-adevăr, legate de Cogălnicul din Basarabia) au determinat organizarea învățământului primar gratuit și obligatoriu, de asemenea, a fost secularizată averea mănăstirilor (care ocupau un sfert din pământuri și erau controlate de clerul grec), s-a impus sistemul metric („*ocaia lui Cuza*”) și, mai ales, s-a realizat actul de împrăștiere cu pământ a țăranilor (1864). Mareșalul și omul politic Alexandru Averescu (1859 - 1938) provenea din această regiune. El s-a născut în satul Babele (azi Oz'ornoe) de pe malul lacului Ialpuș, clasele primare urmându-le la Ismail. Dacă cele trei județe din sudul Basarabiei nu ar fi participat împreună cu Moldova de peste Prut la Mica Unire din 1859 România nu l-ar fi avut pe mareșalul A. Averescu. Adevărate clipe de mândrie națională.

Cum poți să le asculți liniștit astăzi pe niște cozi de topor gen I. Dodon, M. Lupu care „*se bucură*” de ocuparea de către Rusia a Basarabiei, chiar își exprimă regretul că Rusia nu a ocupat întreaga Moldova (de ce nu întreaga Românie?), astăzi ar fi ruinat o Moldovă întreagă.

Romania_1859-1878

commons.wikimedia.org/wiki/File:Romania_1859-1878.png

ANATOMIA ȘI FIZIOLOGIA... IUBIRII (Partea I)

Gabriela TÂNASE

Încă o ninsoare își abate lințoliile peste fereastra de pământ prin care, singuratic sau nu, la vreme de solstițiu, privim istoria.

Era o noapte de toamnă, fără sfârșit parcă, a Nașterii învecinată cu Moartea, noaptea venirii Celui Prea Sfânt pe muchia îngustă a timpului...

Cel care a înfășat în Trupul Său omenirea căzută în păcat, nu era un copil al prezentului sau al trecutului, nici măcar al viitorului.

El exista în afara timpului, venind din Veșniciei - pentru răscumpărarea neamului omenesc - și mergând spre Veșniciei.

Să ne oprim a-L contempla...

„Iubiților, să ne iubim unul pe altul, pentru că dragostea este de la Dumnezeu și oricine iubește, este născut din Dumnezeu. Cel ce nu iubește, nu a cunoscut pe Dumnezeu, pentru că Dumnezeu este iubire” (1 Ioan 4: 7—8).

Cine, ce și cum este acest Dumnezeu, aceasta Iubire divină întrupată care irumpe din Dumnezeu și care debordează de Dumnezeire, nu ca un atribut al Său ci ca esență?

Adesea conceptul de „Iubire” a fost folosit în mod greșit și abuziv. Poate că numai un singur cuvânt a mai fost atât de greșit prezentat în lumea noastră. Și acesta este „Dumnezeu”.

Să deschidem Noul Testament al Sfințelor Scripturi. Experiența telurică a Divinității devenită Fiu, Mesia, Emmanuel - Dumnezeu cu noi, ni se revelează din belșug în belșugul paginilor sfinte...

Noul Testament a fost scris în limba greacă, cu excepția Evangheliei după Matei care a fost scrisă în limba aramaică.

Limba greacă în care s-au scris cărțile Noului Testament nu era cea clasică, folosită de Platon, Aristotel și alți scriitori contemporani lor.

Limba originală a Noului Testament al Bibliei creștine și mijlocul prin care s-au răspândit învățăturile creștinismului a fost limba greacă Koine.

Κοινή Ἑλληνική, "limba greacă comună", sau ἡ κοινὴ διάλεκτος, "dialectul comun" este forma populară a limbii grecești, apărută în antichitatea post clasică (cca. 300 î.Hr. – 300 d.Hr.). Alte nume ale acesteia sunt greaca alexandrină sau greaca Noului Testament. (Bibliografie: Wikipedia – Limba greacă comună)

În greaca Noului Testament sunt patru cuvinte care se referă la iubire: ἔρως (eros), φιλία (philia), στοργή (storge) și ἀγάπη (agape). (Bibliografie: Wikipedia – Termenii grecești referitori la iubire)

Primul termen, „eros”, face referire la iubirea pătimașă, iubirea erotică. Această iubire este asociată cu dragostea la prima vedere și înglobează în conceptul ei procesul prin care două persoane ajung să se iubească atât de intens încât nu mai au nici puterea nici dorința să lupte cu simțămintele pe care le trăiesc. Morala Creștină creionează iubirea „eros” ca pe o iubire egoistă.

Al doilea cuvânt, „philia”, reclamă o iubire existentă natural în prietenia autentică. O iubire spontană, fără accente pasionale. Este miezul unei relații biunivoce care se remarcă prin bună înțelegere și bune intenții reciproce. Platon era de părere că „philia” este o dragoste aducătoare de beneficii, un sentiment care-și caută folosul său. Întreaga experiență izvorâtă din „philia” hrănește inspirator sufletele celor care o împărtășesc și îi ajută să se transforme, să evolueze. Se pare că „philia” este experimentată la modul ideal de către oamenii virtuosi. „Pace ție! Prietenii te îmbrățișează. Îmbrățișați pe prieteni, pe fiecare după numele lui.” (3 Ioan 1:14)

Al treilea termen, „storge”, descrie un sentiment izvorât din dependență și circumscris dragostei indestructibile și înduioșătoare dintre părinți și copiii lor. Prin folosirea acestui cuvânt se poate descrie atașamentul în familie. „Storge” spre deosebire de „eros” și „philia”, nu se bazează pe calitățile personale ale celor iubiți.

Prin al patrulea cuvânt, „agape”, este descrisă iubirea universală. Mai mult decât un sentiment, acest cuvânt reliefează un principiu. Dragostea de acest tip este o dragoste rațională, este o consecință a voinței care merge, în absența beneficiilor, până la abandonul de sine în favoarea celui iubit. „Agape” urmează convingerilor fondate, iubește necondiționat până la sacrificiu și este total diferită de „patimă”, de „spontaneitatea duioasă” și de „atașamentul firesc” prezente în descrierea celorlalte valențe ale iubirii.

În Sfânta Scriptură, prin „agape” este descrisă dragostea jertfitoare a lui Dumnezeu, dragostea asumată în ciuda oricăror neajunsuri sau dificultăți.

„Noi am cunoscut dragostea Lui prin aceea că El Și-a dat viața pentru noi; și noi deci trebuie să ne dăm viața pentru frați. Iar cine are bogăția lumii acesteia și se uită la fratele său care este în nevoie și își închide inima față de el, cum rămâne în acela dragostea lui Dumnezeu?” Numai cu fapta iubirii și cu adevărul ne putem apropia de Împărăția Lui Dumnezeu. Fiii mei, să nu iubim cu vorba, numai din gură, ci cu fapta și cu adevărul.” (1 Ioan 3, 16: 18)

„Agape” se poate manifesta față de Dumnezeu, față de semenii și față de dușmani. Se diferențiază plenar de „eros” care este o dragoste pătimașă, de „philia” care se manifestă doar față de aproapele care răspunde cu aceleași sentimente și de „storge” care este bazată pe dependență.

„Căci dacă iubiți pe cei ce vă iubesc, ce răsplată veți avea? Au nu fac și vameșii același lucru?” (Matei 5: 46)

„Agape” este o condiție a mântuirii.

Se poate spune că în „Agape” își are rădăcina conceptul modern de altruism, definit ca fiind preocuparea neegoistă pentru binele altora.

„Prezbiterul către Gaiu cel iubit, pe care îl iubesc în adevăr. Preaiubitule, doresc ca toate lucrurile tale să-ți meargă bine și sănătatea ta să sporească tot așa cum sporește sufletul tău.” (3 Ioan 1:1-2)

Cine, ce și cum este acest Dumnezeu, aceasta Iubire Dumnezeiască întrupată care irumpe din Dumnezeu?

Dumnezeu este Iubirea, aşadar, Iubirea este Dumnezeu nu este un sofism.

„Dumnezeu este iubire şi noi iubim numai pentru că Dumnezeu ne iubeşte.” (1 Ioan 4 :19)

În Isus Hristos, Creatorul neamului omenesc face demonstraţia cea mai măreaţă a Iubirii Sale.

Fiziologia Iubirii lucrează prin atitudinea minţii noastre aleasă în mod conştient şi manifestată faţă de Dumnezeu si prin folosirea puterii de alegere pe care El a pus-o în noi, oamenii, pentru ca noi să facem ceea ce este în interesul cel mai înalt al semenilor noştri, fără a ţine cont de sentimentele personale.

Nu este uşor. De aceea Dumnezeu a trebuit să devină o fiinţă umană, pentru a ne arăta ce este în realitate Iubirea.

Iubirea Lui înseamnă iertare, milă, acceptare. Iubirea Lui înseamnă preocupare, răbdare. Iubirea Lui înseamnă a împărtăşi. Iubirea Lui în noi va răspunde cu iubire celor din jurul nostru, indiferent de simţăminte. Iubirea Lui în noi este o forţă.

Ce ne va aduce noul an? Nu ştim. Însă de un lucru putem fi siguri. Dragostea lui Dumnezeu nu ne va lipsi.

Să păşim peste hotarul acesta de timp cu speranţă şi cu scopul înalt, măreţ şi mântuitor al restaurării Iubirii Lui în noi !

(Va urma)

Iubire

A nins azi noapte şi în dimineaţă
Natura îşi broda fote şi ii de gheaţă
Cerul se întindea, căska, cânta uşor
Dalbe colinde pârguiau un nor.

Se închinău tufişuri sub crăci de viu argint,
Îngenunchiat în soare, se primenea un nimb,
Se-mbrăţişau uimite de-atâta frumuseţe,
Slabe şi ciunte ierburi vopsite-n alb la feţe...

Pândeam la geam năucă ; nu zăvorâsem uşa...
Se auzea din drum cum suspina cenuşa
Flămândă-n soba rece a sinelui fălos...
Care râdea plângând că s-a născut Hristos...

El a venit prea Bun, cât lacrima de mic,
Să se-nfăşoare-n vină şi-n tristul meu nimic...
Ca mii, atâtea rele să muşte din El crunt
Şi în zăpezi de astre, să pot simţi că sunt...

El a venit umil, să-mi ia povara grea
De foc, de vânt, de pietre... Să-i fiu asemenea !
Să mi se dea cu totul, cu El să mă iubească,
Şi cum Scriptura spune, ca să mă mântuiască...

MO - TO

Carmen Ileana IONESCU

Măi ce mai trec anii ăştia...

Petrecere mare. Vânzoleală, împărţitul rămăşişelor unei gospodării bine întremate. Părul tuns scurt pentru că mi se spusese că ne-ar costa mult. Plăpumile lăsate în urmă. De-ar ştii mama! Haina de blană şi pernele de puf, date şi ele. Până şi căţeaua am dat-o. Căci mi se spusese şi despre asta că n-o să fie privită cu ochi buni. Sau mai bine zis că n-o să avem nici un sorţ de izbândă la închirierea unui

apartament cu aşa dihanie. Aici aveau dreptate. Plus că banii erau puţini, pe minus aş putea spune, iar un bilet ne-ar fi costat cel puţin două chirii canadiene la ora respectivă. Aşa că, dihania e lăsată şi ea în urmă.

Bairam mare cu o zi înainte de plecare. Cui îi ardea de dormit? Emoţiile erau mai copleşitoare decât ne puteam da noi seama. De fapt, cred că nici nu realizăm câte emoţii avem.

În fine! Plecăm noi cu alai împătătesc din apartamentul în care mă născusem cândva. Eram tânără pe vremea aia, dar fii-meu mă considera bătrână. Acum, să nu-i spui cumva cum c-aş fi îmbătrânit între timp, că ţi-ar zice că eşti nebun!

Deci, plecăm noi la drum cu două maşini. Nici bine nu ne avântăm la drum că avem o pană de cauciuc! Bun început, n-am ce zice! Se mobilizează bărbaţii câţi erau prezenţi şi se schimbă în grabă cauciucul cu pricina. Mai mergem cale de ceva kilometri şi pocneşte alutul. Măi să fie! ăsta da noroc în

viaţă! Să fi fost cumva un semn? Oricum nu l-aş fi băgat în seamă, căci nu mai aveam la ce mă întoarce. Deci, ca surda înainte! Ajungem în fine la aeroport şi altă minune - nu aveam locuri rezervate. Da, bilete aveam, da locuri, ba! M-a podidit nu plânsul, ci furia nebună. Că doar eu cumpărasem biletele, dar toanta de la agenţie nu-mi zisesese că trebuie să dau telefon să fac rezervare pentru locuri, de parcă mie mi-ar fi ars să mă răzgândesc. Ce ştia ea că eu avusesem doar o lună să-mi lichidez agoniseala până la expirarea vizei. Că deh, odată plătit avocatul, mi se pare normal să se dea la fund reprezentanta lui de la Bucureşti şi să nu-şi găsească timp decât în ceasul al doispe-lea să ne dea vestea pe care o aşteptam de un an jumate!

Aşa că în faţa celei care mi-a zis că n-avem locuri, am zis că-mi plezneşte o arteră. Dar după cum se vede prea bine, nu mi-a plesnit. Şi s-a rezolvat. Şi nu oricum, ci în bine, căci am venit la clasa întâi. Tunşi, la clasa întâi.

Deci ajungem în fine în Canada. La aeroport suntem întâmpinaţi cu pâine şi sare, cu ţuică. Aşa cum se cuvine să fie primit românul. Şi apoi, drumul către noua casă. Ce lung mi s-a mai părut... Peste timp, a devenit doar o bagatelă. Dar aşa e mereu începutul. Pare greu şi crezi că n-o să răzbeşti. Dar nici uşor n-a fost. Doar că de răzbit, am răzbit.

Oraşul mi-a părut mare. De la un capăt la altul mi se părea că voi face ore întregi să-l parcurg. Dar m-am obișnuit repede, căci nevoia te învaţă cu orice.

Frumos mai e oraşul ăsta, zice-a sor-mea aia mijlocie acum două zile. Chiar că frumos. Se răsfiră precum un râuleţ de şes pe străduţe mai mici, mai mari, pe şosele, pe bulevarde şi autorute. O împletitură primitoare. Casele sunt unele vechi,

alte noi, ca peste tot. Oamenii sunt și ei și vechi și noi. Noi eram noi.

La început nu i-am văzut frumusețea, nu i-am simțit ritmul. Dar cu anii petrecuți în el, am cunoscut cotloane fermecătoare, oameni minunați, am petrecut pe străzi amintiri de neuitat, m-am umplut de parfumul lui mai mult european decât nord american. I-am iubit culorile toamna și graba frunzelor în primăvară. I-am simțit sudoarea pe spinare în zilele toropitoare ale verilor uneori atât de umede încât abia puteam respira. Am mers prin noiane de zăpadă cum numai în copilărie am mai mers. N-am făcut ghețușuri, dar într-o noapte, pe strada mea, m-am aruncat în mijlocul ei și am făcut un îngeraș. Ce bine mi-a făcut năzdrăvania aia! Acasă nu știam noi de îngerașiăștia americani. Cred că n-am auzit niciodată pe nimeni să-i fi făcut pe undeva. Nici pe strada dintre blocuri, nici pe dealul de la Văcărești. Acolo se făcea derdelușul!

Orașul ăsta mi-a umplut sufletul cu muzica lui dezvățată în plină vară, mi-a împodobit inima cu ținuturile lui, mi-a înghețat lacrima în colțul ochiului cu vântul lui tăios.

Aici am învățat să horesc și să cânt alături de prietenii mei.

Aici am învățat să nu-mi mai fie frică să scriu. Tot aici am vorbit lumii dintr-o cameră de luat vederi unor oameni pe care nu-i cunosc, sperând că mai mulți decât sper eu să mă fi ascultat și să mă fi văzut. Și asta nu pentru mine, ci pentru ca prin mine, ei să fi cunoscut pe alții.

Am întâlnit oameni care știu să prețuiască viața, care au speranța că vor putea face mai bine. Și nu puțini au făcut așa cum și-au propus.

Tot aici mi-au fost înfrânate visele, mi s-au ruinat gânduri, aici am cunoscut eșecuri pe care nu le-am visat niciodată. Aici am desfăcut cununii și tot aici m-am pocăit în fața preotului încreștinând un pui de om.

Aici am alergat străzile dimineața înainte de răsăritul soarelui și am urcat treptele Oratoriului de mii de ori în căutare de iertare, de pace, de regăsirea de sine sau de răspunsuri pe care nu le-am aflat niciodată.

Aici am plâns pentru mine sau pentru alții, am râs de mine sau cu alții. Aici am alinat dureri pe patul de moarte și am învățat cât de puțin ne trebuie să ne bucurăm de ceea ce avem. Aici am aflat că nu de puține ori, doar un zâmbet schimbă totul pentru o clipă, poate pentru o zi. Aici am aflat ceea ce înseamnă durerea celor ce pierd pe cei dragi prin moarte, am învățat că un doctor nu este un Dumnezeu, dar că o infirmieră poate fi un înger.

Aici am învățat că răbdarea este o virtute greu de ajuns, că vorba bună nu este pentru cei din jur, ci mai întâi de toate pentru tine.

Aici am patinat pentru prima oară în viața mea și am mers pe bicicletă după mai bine de 35 de ani.

Aici am cunoscut iubiri neașteptate, deșertăciuni ale unui suflet în căutare de o iubire absolută. Ce naivitate...

Aici am cunoscut teama în fața legii a celor fără de lege.

Orașul ăsta te îmbracă elegant, te îndeamnă la prosperitate, te ademenește cu farmecul lui indubitabil. Nu te lasă până nu te îndrăgostești de el.

Vara, orchestra cântă în parc. Femeile își rotesc rochiile în tangouri dansate lângă bănci a căror vopsea s-a dus demult. Artificiile zboară spre stele și se sting în fluviul negru,

mașinile de formula întâi te asurzesc fără rușine, crosele de hochei se îmbârligă între ele, mingea aceea cu o formă atât de ciudată zboară peste capetele jucătorilor precum o zvârlugă, iar batonul rotunjit la capăt alungă mingea către spectatori. Iar spectatorii sunt cu toții într-un extaz de neimaginat.

Aici s-a născut cântul Titanicului și brațul artificial al unui satelit lunar. Dacă nu ai chef să te tragi cu sania cu câinii, poate vrei să pleci într-un snowmobil sau să guști licoarea arțătilor. Dacă vrei mere sau vișine, n-ai decât să ți le culegi singur. Dacă nu ai chef de gătit, n-ai decât să încerci toate restaurantele, dar pregătește-te, căci îți vor trebui șapte ani să mănânci în fiecare zi în alt loc. Aici e locul unde te poți rătăci într-un labirint de porumb sau poți coborî în graba bărcilor pe un fluviu înfuriat, atâta timp cât nu ești într-un balon cu aer cald. Dar și mai ciudat, poți avea veritabile și pescăruși în același parc!

Un oraș unde poți auzi zece limbi diferite deodată în același autobuz sau poți avea zece mirosuri de mâncăruri diferite pe aceiași scară de bloc.

Aici nu e nici un secret că un bun prieten te poate suna la miezul nopții pentru a merge să ascuți un concert (gratuit) de muzică într-o bodegă improvizată.

Un oraș nord american care poartă Chanel 5. Aici ești la Montreal!

V-am mai spus vreodată că viața ne poate purta pe unde nu te gândești?

Așa și cu mine. De la Mo la To!

Mi-a jucat viața o festă ciudată și de unde m-aș fi crezut mereu la adăpost de orice schimbare, m-a aruncat în altă parte a țării acesteia mari, departe de tot ce știam și de tot ce aveam. M-a aruncat departe de familie, de prieteni, de viața comunitară. Adică m-a pus la o adâncă și grea încercare.

Acum mă lupt cu o viață nouă, o adaptare grea, de nerecomandat, dacă m-ați întreba. Dar cum tot viața e o ciudățenie, cum mi-a zis o bună prietenă, (dintre acelea lăsate cu durere la Mo) cel mai mare regret este acela de a nu încerca.

Și uite așa, am lăsat calmul unei vieți bine cunoscute pentru o viață, nu trepidantă, dar cu un alt ritm, pentru a putea trăi la To. Adaptarea nu este ușoară. Ușorul intervine din necesitate. Și dacă nu e ușor, n-ai decât să faci ce-o face pentru ca totul să pară (înainte de a deveni) ușor.

O să fie ușor? Nu știu. O să fie greu? Nu știu.

N-am nimic mai mult de spus despre Toronto? Mai dați-mi încă 20 de ani (același număr de ani petrecuți la Montreal) și vă voi spune.

Până acum, m-am obișnuit să nu mai aleg ieșirea greșită de la stația de tren către metrou, până acum (și continui încă) mă tot minunez de lărgimea autorutelor și de numărul imens de oameni care intră la metrou în stația centrală. Tot până acum mă uimesc (fără a găsi o explicație normală) prețurile debile ale caselor și ale celor necesare traiului de zi cu zi. Insane, ar zice englezii.

Îmi place? Îmi place. Iubesc? Nu încă. Poate după douăzeci de ani...

Dar dacă nu iubesc încă orașul, nu înseamnă că nu iubesc!

Aici ești la Toronto.

ANUNȚURILE COMUNITĂȚII

Grupaj realizat de Victor Roșca

NOTĂ: Toate activitățile culturale care se desfășoară la Sala Parohială „Pr. Petre Popescu” sunt suportate financiar de Catedrala Ortodoxă Română „Buna Vestire” din Montreal, proprietara imobilului

**Biblioteca „Mihai Eminescu” a
Bisericii „Buna Vestire”**

Biblioteca este deschisă:

- marțea și joia între orele 11:00 – 13:00, de pr. Liviu Alexandrescu, și
- duminica între orele 11:30- 13:00.

Biblioteca dispune de 20.000 de volume dintre care circa 5.000 în limba română și circa 15.000 în limbile franceză și engleză.

**Școala duminicală
pentru copii
a Bisericii Buna Vestire**

Scopul școlii duminicale este formarea micului creștin. Se transmit copiilor iubirea de semenii, generozitatea, respectul față de părinți. Copiii sunt pregătiți să devină oameni de caracter, integri, harnici.

Vacanța s-a terminat! Școala începe pe 4 februarie 2018

Abonamente

Vă rugăm să vă abonați pentru susținerea revistei. Costul anual este de 25\$.

1. Dreptul de a reproduce și de a difuza din revista „Candela de Montreal” este rezervat numai redacției.

2. De conținutul articolelor din revistă este răspunzător autorul.

* Candela pe internet:
bunavestire.ca/revista-candela
sau contact la
<http://pages.videotron.com/romanblt/>

DONATORI CANDELA 2018

H.D. Silvian	200\$
Cristina Marina Murgea	120\$
Total	320\$

**Programul
Sf. Sărbătorilor religioase**

În fiecare duminică și în zilele de sărbătoare marcate cu roșu în calendarul creștin:

- Orele 9:30 – Utrenia;
- Orele 10:30 – Sfânta Liturghie.

În fiecare vineri la orele 18:00 se oficiază Slujba Acatistului și Taina Spovedaniei.

**Sărbători religioase și
programul liturgic**

- Marți, 27 dec 2017, Sf. Ierarh Ștefan;
- Duminică, 1 ianuarie, Sf. Ierarh Vasile;
- Vineri, 6 ianuarie, 2018 Botezul Domnului;
- Sâmbătă, 7 ianuarie, Sf. Proroc Ioan Botezătorul.

Servicii religioase

Anul	Botezuri	Cununii	Înmormântări
2009	113	19	9
2010	124	17	4
2011	128	19	4
2012	101	15	4
2013	121	25	10
2014	129	18	4
2015	89	12	7
2016	119	15	2
2017	85	15	6
Total	1009	155	50

**Să ne cunoaștem
profesioniștii din comunitate**
Me CEZAR CATALIN MIHAI
Avocat

5497A, Ave Victoria, Bureau 104,

Montréal (Québec) H3W 2P9

Tel. : 514-341-5330, Fax: 514-341-8626

– Imigrație

– Drept matrimonial (separări, divorțuri, garda copiilor, pensii alimentare, litigii testamentare, omologări testamentare etc.)

– Drept imobiliar (defecte ascunse de construcție ori vicii de sol; recuperarea comisiunelor datorate agenților imobiliari)

– Régie du logement

VIOLETA PÎRVU
Courtière immobilier agréé

333 Champagne, St-Eustache J7P 2H4

Cell: (514) 567-4619

Courriel: info@violeta.ca

Cele mai bune condiții pentru clienții români la www.violeta.ca

Din programul FARC
pe luna februarie

■ SPECTACOL – DRAGOBETELE – SĂRBĂTOAREA DRAGOSTEI LA ROMÂNI – cu ansamblul DATINA, interpreții de muzică populară: Olga Tudose, Andrei Ciorbă, Nina Ciubotariu și formația ARIMII – sâmbătă 24 februarie, orele 14:30-17:00 la College Vanier, 821 Avenue Ste-Croix, Montreal, H4L3X9, Sala AUDITORIUM – INTRARE GRATUITĂ.

■ Cenaclul umoriștilor și al prietenilor literaturii „Păstorel Teodoreanu” - joi, 8 februarie 2018, la Casa Română, 8070 Cristophe Colomb, Montréal, H2R2S9 (lângă Catedrala Ortodoxă „Buna Vestire”), între orele 17:00 și 18:00.

■ Cenaclul de istorie, tradiții și spirit românesc „Mihai Viteazul” la aceeași adresă, în continuare (între orele 18:00 și 19:00).

■ Medicină naturistă – sfaturi de la medicul Iulian Mihăescu – în aceeași sală la 19:00 (In caz de forță majoră, manifestările noastre se amână la o dată care va fi anunțată în timp util).

■ Formularul de adeziune la FRC poate fi descărcat de pe site-ul www.getbeget.org, pagina facebook a FRC sau solicitat colectivului de redacție.

■ Versiunea on-line, lărgită, a Buletinului info poate fi consultată la aceeași adresă de mai sus.

OPEN 21-KIXX ULTIMA COMPETIȚIE DIN ANUL 2017

Dragi prieteni,

Doresc să vă fac cunoscute rezultatele Echipei Jotaikido Jutsu Canada la ultima noastră competiție din 2017:

KIXX Montréal Open a 21-a Ediție, una dintre cele mai prestigioase competiții de arte marțiale din Quebec și din Canada.

Ioan Opruț

1). Oana Maria K. OPRUT

- Locul 1 – Arme Creativ-OPEN-(Boys-Girls) (Advanced Colour Belts)
- Locul 1 – Chinese-Soft Style- OPEN-(Boys Girls) (Advanced Colour Belts)
- Locul 3 – Traditional Forms- (OPEN)-(Boys Girls) (Advanced Colour Belts)
- Locul 3 – Traditional Forms- (OPEN)-(Boys Girls) (Advanced Colour Belts)

2). Ioan OPRUT

- Locul 1 – Traditional Forms - OPEN -(Black Belts)
- Locul 1 – Traditional Weapons Forms - OPEN - (Black Belts)
- Locul 1 – Creative Weapons Forms - OPEN - (Black Belts)
- Locul 3 – Creative Forms OPEN - (Black Belts)

3). Adnane LAMRHARI

- Medalie de participare - Point Fighting 8-9 ani Începător

CENTENARUL MARII UNIRI

România Mare

O, ce zile de avânt,
De-nălțare, de-nviere!
Al robiei lanț e frânt,
Tirania-n veci să piere.

Pe pământul strămoșesc
Liber își dau mâna frații,
Astăzi nu-i mai despărțesc
Molda, Prutul, nici Carpații.

La un loc tot neamul strâns
Într-o largă Românie,
Veacuri lungi de jale-am plâns,
Plângem azi de bucurie.

(Autor necunoscut)

2018 este anul Centenarului Marii Uniri a românilor.
Noi vom încerca să sărbătorim acest extraordinar eveniment în
paginile revistei prin articole dedicate și prin logoul evenimentului.

LA MULTI ANI, ROMÂNIA!

Harta României interbelice.

De la Andrei Nacu - English Wikipedia [1], Domeniu public, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=3174957>